

T.C.
BAŐKENT ÜNİVERSİTESİ
AVRUPA BİRLİĞİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ANABİLİM DALI
AVRUPA BİRLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

AVRUPA BİRLİĞİ
GÜVENLİK VE TERÖR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez DanıŐmanı

Prof. Dr. Ali ÇAĞLAR

Hazırlayan

Sinem ŐAHİNOĐLU

2005-Ankara

TEŐEKKÜR

“Avrupa Birliği; Güvenlik ve Terör” konulu tez çalıőmasını hazırlamamda benden desteklerini esirgemeyen Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Selami SARGUT, danıőmanım Prof. Dr. Ali ÇAĞLAR, jüri üyeleri Yrd. Doç. Dr. Yelda DEMİRAĞ ve Yrd. Doç. Dr. Menderes ÇINAR ile bölüm hocalarıma teőekkür ederim.

Hayatım boyunca, her zaman ve her őartta yanımda olan, bundan sonra da olmasını dilediğim babama teőekkür ederim.

Tez çalıőmam sırasında kaybettiğim, yaőantım boyunca benden hiçbir zaman desteğini esirgemeyen, varlığıyla bana güç veren, yokluğunda bile yanımda hissettiğim ANNEME, desteği, anlayışı, yardımları, hoőgörüsü ve hiç eksilmeyen güveni için teőekkür ederim.

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Avrupa Birliği'nde terör, terörizm ve güvenliğin araştırılmasıdır. Terörizm, tüm dünyayı şiddet ve korku yayarak tehdit eden bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünyanın büyük bir bölümünde olduğu gibi, Avrupa Birliği de bu tehdit unsuru ile savunma ve güvenlik politikaları oluşturarak başa çıkma yoluna gitmiştir.

Jean Monnet ve Robert Schuman tarafından Konfederal bir Avrupa fikrinin ortaya atılmasından günümüze kadar Avrupa Birliği önce ekonomik, daha sonra ise siyasal bir yapı oluşturmaya çalışmıştır. Siyasal yapı içerisinde Avrupa içerisinde oluşturulmuş, Birliğin güvenliğini sağlayabilecek kuruluşlara gereksinim duyulmuştur.

Güvenlik ve savunma çalışmaları, Avrupa Ordusu fikrinin hayata geçirilmesini takiben başlamış, Avrupa Savunma Topluluğu ve Batı Avrupa Birliği düşünceleri ile gelişmiştir. Avrupa sınırları içerisinde teşkilatlı bir bütünlük sağlanamaması nedeniyle savunma fikrini politika olarak benimseme yoluna gidilmiş ve bu amaçla çalışmalar yapılmıştır.

Terörizm, tüm devletler, etnik yapılar ve toplumun tamamını tehdit eden çok önemli bir sorundur. Avrupa Birliği gibi hem nitelik hem de nicelik açısından giderek genişleyen bir yapının terörle mücadele konusunda sınırlayıcı tedbirler alması gerekmektedir. Uzun süredir söz konusu olan sınırların olmaması durumu ve serbest dolaşımın rahatça yapılması terörizmi tetikleyen unsurlar olmakla birlikte, Avrupa Birliği 11 Eylül 2001 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan terörist eylemler ile birlikte terörle mücadele politikalarına önem vermiş, bu konudaki girişimlerini olması gerektiği düzeye taşımak için çalışmalarına başlamıştır.

ABSTRACT

The main aim of this study is to investigate terror, terrorism and security in the European Union. Terrorism appears as a problem that threatens the whole world by spreading violence and fear. Like in most of the world, European Union tries to cope with this threatening factor by constituting defence and security policies.

The idea of a Confederal Europe was put forward by Jean Monnet and Robert Schuman in the 1960s. Since then Europe has completed its economic integration to the track of political integration. European political integration requires institutions that could provide security.

Defence and security actions started with the idea of European Army, developed with European Defence Community and Western European Union. Because an organized totality could not be established inside European borders, the idea of defence policy was adopted in principle and action was taken.

Terrorism is a very important issue that threatens all states, ethnic origins and whole of the community. A structure, that gradually widens both in quality and quantity like European Union, should take exact measures in combatting terrorism. With open borders and free circulation of people being the issues that trigger terrorism, European Union has given importance to policies of combatting terrorism only after September 11th, 2001 and has been trying to take the action up to the level where they should be.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	1
ABSTRACT	4
İÇİNDEKİLER	5
KISALTMALAR	8
GİRİŞ	10
BÖLÜM I	14
1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	15
1.1. KONU VE AMAÇ	15
1.2. KAPSAM	16
2. LİTERATÜR TARAMASI	16
BÖLÜM II	19
1. ARAŞTIRMANIN METODU	20
1.1. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	20
1.2. VERİ TOPLAMA VE VERİ ANALİZİ	21
BÖLÜM III	22
1. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ	23
1.1. TEMEL KAVRAMLAR.....	23
1.1.1. <i>TERÖR VE TERÖRİZM</i>	23
1.1.1.1. Terörizmin Unsurları	29
1.1.1.2. Terörizmin Türleri	34
1.1.1.3. Terörizmin Boyutları	43
1.1.2. <i>AVRUPA BİRLİĞİ</i>	47
BÖLÜM IV	62

1.1. AVRUPA BİRLİĞİ VE TERÖR.....	63
1.1. AVRUPA’NIN GÜVENLİK POLİTİKASI.....	68
1.2. NATO.....	69
1.3. AVRUPA SAVUNMA TOPLULUĞU	70
1.4. BATI AVRUPA BİRLİĞİ.....	73
1.5. AVRUPA SAVUNMA POLİTİKASI	74
1.6. AVRUPA BİRLİĞİ’NDE TERÖRLE MÜCADELE VE YARGISAL İŞBİRLİĞİ SÜRECİ	76
1.7. MAASTRICHT ANTLAŞMASI	78
1.8. AMSTERDAM ANTLAŞMASI.....	78
1.9. TAMPERE ZİRVESİ.....	80
1.10. GHENT ZİRVESİ	82
1.11. SCHENGEN SÖZLEŞMESİ	83
1.12. TREVI GRUBU	88
1.13. EUROPOL	89
1.13.1. Europol – ABD İlişkisi	96
1.13.2. Europol – Interpol İlişkisi	97
1.14. AVRUPA BİRLİĞİ TERÖRİZMLE MÜCADELE POLİTİKASI VE İNSAN HAKLARI.....	97
1.15. MAASTRICHT ANTLAŞMASI ÜÇÜNCÜ SÜTUN	104
1.16. HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN SINIRLANDIRILMASI	107
1.17. TERÖRİZM MAĞDURLARI	108
1.18. SANIKLARIN KORUNMASI	112
1.19. AVRUPA BİRLİĞİ VE 11 EYLÜL 2001 TERÖRİST SALDIRILARI ...	114
1.20. DEĞİŞEN TERÖRİZM ANLAYIŞI.....	116
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	122
KAYNAKÇA	128
EKLER.....	137
EK 1: 9 Mayıs 1950 Deklarasyonu (Declaration of May 1950).....	137
EK 2: Maastricht Antlaşması	141

EK 3: Avrupa Birliği “Terörizmle Mücadelede Konsey Çerçeve Karar Tasarısı” – 19 Eylül 2001	142
EK 4: Avrupa Komisyonu’nun “Terörizmle Mücadele Alanında Spesifik Tedbirlerin Uygulanması” başlıklı kararı – 27 Aralık 2001	173
EK 5: Avrupa Komisyonu’nun “Terörizmle Mücadele Alanında Spesifik Tedbirlerin Uygulanması” başlıklı kararı – 28 Ekim 2002.....	177

KISALTMALAR

- AAET – Avrupa Atom Enerji Topluluğu
AB – Avrupa Birliği
ABD – Amerika Birleşik Devletleri
AET – Avrupa Ekonomik Topluluğu
AGİK – Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı
AGİT – Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı
AİHM – Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AKÇT – Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
ASP – Avrupa Savunma Politikası
AST – Avrupa Savunma Topluluğu
AT – Avrupa Topluluğu
BAB – Batı Avrupa Birliği
BM – Birleşmiş Milletler
CIA – Amerikan Merkezi Haberalma Teşkilatı
DEHAP – Demokratik Halk Partisi
DHKP/C – Devrimci Halk Kurtuluş Partisi / Cephe
EFTA – Avrupa Serbest Ticaret Birliği
ETA – Bask Ayrımcı Harekatı
ETA-M – Bask Ayrımcı Harekatı Askeri Kanadı
ETA-PM – Bask Ayrımcı Harekatı Politik ve Askeri Kanadı
EUROPOL – Avrupa Birliği Polis Teşkilatı
FBI – Federal Araştırma Bürosu
FLNC – Korsika Milli Bağımsızlık Cephesi
GRAPO – “1 Ekim” Antifaşist Mukavemet Grubu
HADEP – Halkçı Demokratik Parti
HAMAS – İslami Direniş Hareketi
INLA – İrlanda Milli Kurtuluş Ordusu
INTERPOL – Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı
IRA – İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu

MLKP – Marksist Leninist Komünist Parti
MHP – Milliyetçi Hareket Partisi
NATO – Kuzey Atlantik İttifakı
ODGP – Ortak Dış ve Güvenlik Politikası
OIRA – Resmi İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu
PIRA – Geçici İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu
PKK – Kürdistan İşçi Partisi
PWGOT – Terörizme Dair Polis Çalışma Grubu
RAF – Kıızıl Ordu Fraksiyonu
RZ – Devrimci Hücreler
SSCB – Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TC – Türkiye Cumhuriyeti
TKP/ML – Türkiye Komünist Partisi / Marksist Leninist
TREVİ – Terörizm, Köktendincilik, Aşırılık, Şiddet, Uluslararası

GİRİŞ

“Avrupa Birliği-Güvenlik ve Terör” başlığı altında yazılmış olan bu yüksek lisans tez çalışmasında temel amaç, Avrupa Birliği’nin teröre bakış açısını ortaya koymaktır. Birliğin, kuruluşundan bu yana terörle mücadele konusunda atmış olduğu ve atması gereken adımlar, terörün Birlik içerisinde ne şekilde faaliyet gösterdiği, dünyada gerçekteşen terörist faaliyetlere Birlik tarafından verilen tepkiler, güvenlik konusu da göz önünde bulundurularak incelenmiştir.

Terör, günümüz toplumlarının bir şekilde muhatap oldukları evrensel bir problemdir. Terör üzerine kitaplar yazılmış, çok farklı yorumlamalar yapılmıştır. Rastgele seçilen hedefler, panik yaratılması, kuralsız şiddet oluşturulması, amaca ulaşmada her yolun meşru sayılması, fikir ve düşüncelerin kabul ettirilmesi terörü tanımlamada sıklıkla kullanılırken, terörizm tanımında demokrasinin gereklerine ve hukukun üstünlüğüne karşı çıkış söz konusudur. Dünyada gerçekteşen terörist eylemlerle birlikte terörün tanımı değişmemiş, ancak Avrupa Birliği’nin teröre bakış açısı ve terörü ele alış şeklinde farklılıklar oluşmuştur.

Dünyada terörist eylemler vuku bulurken, Avrupa Birliği’nin ekonomik yapıdan siyasal bir yapıya geçiş döneminde, güvenlik konusuna ne denli eğildiği, terörle mücadele anlamında ne gibi adımlar attığı, terörle mücadele ve güvenlik politikasının detaylı bir şekilde ortaya konulması ile olanaklıdır. Çalışmanın ilk bölümünde araştırmanın problemi ortaya konulmuştur. Ardından amaç ve kapsam, yine terör merkez alınarak çizilmiş ve konu ile ilgili literatür taraması verilmiştir. Sonraki bölümde ise veri toplama biçimi açıklanarak veri analizinin nasıl yapıldığı anlatılmıştır.

Üçüncü bölümde araştırmanın kavramsal çerçevesi üzerinde durulmuş, terör ve terörizm kavramlarının ne anlama geldiği ve nasıl yorumlanabileceği ortaya konulmuştur. Terör tanımı konusunda genel anlamda fikir birliği olsa da, bazı

detaylarda farklılıklar görülmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi, terör örgütü mensuplarının hedeflerini rast gele seçiyor olmaları bazı yazarlara göre doğru olduğu gibi, bazı yazarlara göre hedefler belirlenerek eylemler gerçekleştirilmektedir. Bu bölümde farklı tanımlamalar belirtilmeye çalışılmış ve terör ile terörizmin arasındaki temel farklar incelenerek konuya açıklık getirilmiştir. Ardından terörün ana unsurları ortaya konmuştur. Bunlar ideoloji, örgüt, eylem ve şiddettir. Terör örgütlerinin ideolojiye sahip oldukları, bir ideolojiye sahip olmadıkları durumlarda ise ne şekilde tanımlandıkları ve açıklandıkları tartışılmış, ideolojik örgüt yapıları belirtilmiştir. Terörist örgütlerin hiyerarşik yapıları ve kadroları örgüt unsuru içerisinde verilmiş, eylem ve şiddet unsuru içerisinde ise terör denildiğinde ilk akla gelen şey olan saldırılar açıklanmaya çalışılmıştır.

Aynı bölümde ayrıca terörizm unsurlarının yanı sıra terörizmin türleri üzerinde durulmuş, konu biçim ve içerik açısından incelenmiştir. Biçim söz konusu olduğunda devlete karşı yapılan terör, devlet destekli terör ve belli bir sistem, anlayışa karşı savaş verdiğini iddia eden İslami terör; içerik söz konusu olduğunda ise bilişim ağları ve siber terör ile nükleer terör akla gelebilmektedir. Hem biçim hem de içerik incelenirken Avrupa'da hüküm süren terörist örgütlenmeler göz önünde bulundurularak konu örneklerle açıklanmıştır.

Terörizm unsurları ve türlerinin ardından terörizm boyutları konusu işlenmiştir. Burada ele alınan konular psikolojik boyut ve sosyolojik boyuttur; psikolojik boyutta, terör örgütü mensuplarının uyumsuz ve sorunlu insanlar olarak görüldükleri ancak son derece zeki ve sistemli insanlar oldukları ortaya konulmuş, sosyolojik boyutta ise terör örgütü mensuplarının dahil oldukları din, ırk, ekonomik ve sosyal durumları açıklanmış, ne şekilde maddi kaynak sağladıkları konusu üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümün sonunda ise çalışmanın, terörün ardından ikinci temel kavramı olan Avrupa Birliği'nin tarihi verilmiş ve bugüne nasıl geldiği ortaya konularak, siyasi ve ekonomik birliğin ardından nasıl bir güvenlik toplumunun

oluşturulması gerektiği konusuna antlaşmalardan da bölümler verilerek ışık tutulmuştur.

Dördüncü bölümde Avrupa Birliği ve terör konusu işlenmiştir. Diğer bir deyişle, Birliğin teröre bakış açısı, terörle mücadele amacıyla imzalanan antlaşmalar, atılan adımlar, ülkelerde terörle mücadelenin ne Şekilde yürütüldüğü, Avrupa dışındaki terör eylemlerine Avrupa'dan ne Şekilde tepkiler verildiği bu bölümde incelenmiştir. Terör konusuna destek vermesi ve daha detaylı incelenebilmesi amacıyla bu bölümde ayrıca Avrupa'nın güvenlik politikasına göz atılmıştır. Bu amaçla NATO, Avrupa Savunma Topluluğu, Batı Avrupa Birliği'nin ne Şekilde teşkilatlandıkları ve nasıl çalışmalar yaptıkları da eklenmiştir.

Avrupa Birliği'nde terörle mücadelede yargısal işbirliği süreci incelenirken Maastricht Antlaşması, Amsterdam Antlaşması, terörle mücadele konusunda kararlar çıkartılan zirveler, topluluk açısından büyük önem arz eden Schengen Antlaşması, Trevi Grubu ve Avrupa Birliği'nin en önemli ve kapsamlı polis rgt olan Europol'a değinilmiştir. Yargısal sürecin ardından insan hakları incelenmiş, terörün  sütün arasında yapmış olduğu geçiş belirtilmiş, hak ve özgürlüklerin terörle mücadele aşamasında sınırlandırılması, mağdurlar ve sanıkların korunması incelenerek terör konusu açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır.

Bu bölümde son olarak 2001 yılında gerçekleştirilen, Amerika Birleşik Devletleri'ni etkileyen, ancak yankıları tüm dünyada süregelen 11 Eylül 2001 terörist saldırısı işlenmiş, bu saldırının yankılarının ne Şekilde olduğu araştırılmıştır. Öncelikle, saldırının hemen ardından Avrupa Birliği'nin takınmış olduğu tutum, almış olduğu kararlar ve Amerika Birleşik Devletleri ile birlikte hareket etme kararı ortaya konulmuştur. Daha sonra ise 11 Eylül 2001 terörist saldırılarından önce Birlikte hakim olan terör anlayışı detaylı bir Şekilde verilerek, saldırılarla bu anlayışın nasıl ve ne Şekilde değiştiği tartışılmıştır. Değişen terör anlayışı ve konuya bakış açısı ile birlikte yapılan toplantılar ve alınan kararlar tüm dünyaya zarar veren

saldırının aslında tüm dünyayı bir araya getirdiğinin göstergesi olmuştur. Birbirine rakip iki “dünya” olarak görülen Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri’nin 2001 yılında yapılan saldırılar ile ortak hareket etmeleri son bölümde ortaya konulmuştur.

Değerlendirme ve sonuç bölümünde ise, Avrupa Birliği’nin güvenlik politikasının oluşturulmuş olmasının yetmediği, terörle mücadele politikası adı altında bir politikanın ise herhangi bir eylem esnasında etkili olamayacağı, politika oluşturmaktan çok bir politikanın ne denli etkili olabileceğini tasarlayarak hareket edilmesinin gerekliliği belirtilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri’nde gerçekleşen bir terör eylemine karşı bütün olarak ayakta durmanın yanı sıra, Birlik içerisinde gerçekleştirilen bir terör eylemine karşı, bütün olarak ayakta durmak ve aynı zamanda siyasi bir takım adımlar atmanın önemi ortaya konulmuştur.

BÖLÜM I

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Bu bölümde, tez konusunu oluşturan ana araştırma konusunun ne olduğu, neden bu soruların araŐtırılarak yanıtlanmasının gerektiği, bu tez çalıŐmasının varmak istediği temel amaç ile çalışmanın kapsamı konularında açıklayıcı bilgiler verilmiştir.

1.1. KONU VE AMAÇ

Bu çalışmanın konusunu terörün ne olduğu, insanları nasıl etkilediği, Avrupa Birliği sınırları içerisinde terörün nereden nereye geldiği, gelecekte nereye doğru gideceği oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle bu çalışmanın konusunu, Avrupa Birliği'nde terör oluşturmaktadır. Terörizm, özellikle son yıllarda en çok tartıŐılan konulardan biri olmuştur. Tanımı, modelleri, kapsamı, unsurları üzerinde birçok tartışma gelişmiş, tüm bunlara rağmen terörizm ve terör örgütleri için ortak bir açıklamada bulunulamamıŐ, tanımlama yapılamamıŐtır.

Terörizmin tanımlaması yapılırken sıkça kullanılan kelimelerden biri olan Şiddet unsuru da hem fiziksel olarak hem de psikolojik olarak irdelenmiŐtir. Avrupa Birliği'nde teröre bakış açısının ne olduğu, ne gibi önlemler alındığı, bu önlemlerin yeterli olup olmadığı da ayrıca irdelenmiŐ, Birlik üyeleri arasında terörizm konusu ile ilgili olarak bir işbirliğinin varlığı ve terör örgütlerine olan bakış açısının nasıl olduğunun tespiti de bu çalışmanın temel amaçlarından birini oluşturmaktadır. Buradan hareketle Avrupa Birliği'nin teröre ilişkin politika ve stratejilerini içeren ilgili anlaŐmaların olup-olmadığı, var ise bunların terörle ilgili olarak neyi nasıl ele aldıklarının tespiti de bu çalışmada ulaşılması hedeflenen bir diğer amaç olmuştur.

1.2. KAPSAM

Geçmişten günümüze terör, Avrupa Birliği içerisinde bir güvenlik sorunu olarak ele alınmış ve engellenmeye çalışılmıştır. Oysa ki ülkemizden de bildiğimiz gibi terörizm başlı başına bir sorundur ve güvenlik ya da dış politika içinde ele alınmasındansa, ayrı bir konu olarak incelenmesi gerekmektedir. Buna rağmen Birliğin terörizme gereken önemi vermediği gözlemlenerek, Türkiye'yi kapsama dahil etmeden yalnızca Avrupa sınırları içerisinde terörün ne durumda olduğu ile ilgilenilmiş, terör bir dış politika konusu olarak ele alınmıştır.

Bu çalışma, Avrupa Birliği'nde terör ve terörizm konusu ile sınırlandırılmıştır. Diğer bir deyişle; bu tez çalışması Avrupa Birliği'nde terör ve terör örgütleri, Birliğin terör ve terörizme yaklaşımı, ilgili yasal mevzuat ile Birliğin terörü önleme konusundaki girişimi ve almış olduğu önlemler ile sınırlandırılmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Türkiye'de ve dünyada terör konusunda yazılmış oldukça fazla kitap vardır. Kitapların çoğu genel anlamda terör, Batı dünyasının terörle nasıl başa çıkacağı, devlet-terör ilişkisi ve yeni terör anlayışı konularında yazılmıştır.

Paul Wilkinson, eserlerinde liberalizasyonu tartışmış; öncelikle şiddet ve liberal devlet, daha sonra ise terörizm ve liberal devlet ilişkisi üzerinde durarak uluslararası terörizmi ortaya koymuştur (Wilkinson, 1979). Wilkinson, makalelerinde ise terörün felsefesi, kökleri, ideolojileri ve terörist hareketleri incelemiştir (Wlkinson, 2002).

Terör konusunda uzman kabul edilebilecek bir diğer yazar da Yonah Alexander'dır. Alexander, Wilkinson ile birlikte birçok kitaba editörlük yapmış

ancak Wilkinson'ın aksine editörlük yapmış olduğu kitaplarda makalelerine çok fazla yer vermemiştir.

Yeni terör anlayışı, İslamcı terör, kitle imha, devlet terörü, organize suçlar ile terörün dünü, bugünü ve geleceği konusunda yazan yazarlardan biri de Walter Laqueur'dur. Uluslararası strateji uzmanı olan Laqueur, ucuz ve kolay ulaşılabilen kimyasal, biyolojik silahlar ve siber terörün kullanımının korkutucu ve aynı zamanda stabil olmayan bir senaryo oluşturduğunu ortaya koymuştur (Laqueur, 1999). Yazar ayrıca bomba felsefesi ile ilgili makaleler, terörizmin sosyolojisi, terör felsefesi, terörizmin kökenleri ve terörizmin açıklanmasını incelediği kitaplar yazmıştır.

1990 tarihli olmasına rağmen terörizmin anlaşılması açısından büyük önem taşıyan bir diğer çalışma da Paul Gilbert'in bir eseri olan "Terrorism"dir. Yazar eserinde, terörün tanımını yaparak taktiklerden bahsetmiş, terör örgütlerini bölge bölge incelemiş ve okuyucularına ulaştırmıştır (Gilbert, 1990). Aynı tarzda bir başka çalışma da Emin Demirel'in "Dünyada Terör" adlı çalışmasıdır. Demirel, bu çalışmasında terör tanımını yapmaksızın dünya üzerinde yerleşmiş ve eylemlerde bulunmuş terör örgütlerini incelemiştir (Demirel, 2000).

Alex P. Schmid ve Ronald D. Crelinsten, Avrupa Birliği ülkelerinin teröre karşı takındıkları tavrı, her ülkeyi ayrı ayrı inceleyerek ortaya koymuşlar ve ülkelerin karşı tepkilerini yansıtmışlardır (Schmid ve Crelinsten, 1993). Antonio Vercher ise aynı konuyu hukuki açıdan ele alarak, ülkelerin yasalarını okuyucuya sunmuştur (Vercher, 1992).

Terörün tarihini, Afrika'dan Fransız Devrimi'ne, Japonya'dan İrlanda asilerine kadar vermeyi amaçlayan Andrew Sinclair, yakın tarihli eserini belli bir konu üzerinde yoğunlaştırmamış, tüm dünyayı esir alan terörizmin bölgelerde nasıl etkin olduğunu ortaya koymuştur (Sinclair, 2003).

Türkiye’de terör konusunda araştırma yapan yazarların çoğunlukla uluslararası güvenlik, savunma ve polis üzerine kitaplar yazdıkları görülmüştür. Ertan Beşe, 2002 yılı basımlı eserinde; Avrupa Birliği’nde terörün ne şekilde geliştiği, terörle mücadele politikası, bu konuda yapmış oldukları hukuki ve toplumsal atılımlar, karşılaştıkları engeller ve son olarak Avrupa Birliği ve Türkiye’nin karşılaştırılmasına değinmiştir (Beşe, 2002).

İdris Bal, “Uluslararası Güvenlik ve İç Güvenlik” isimli kitapta yayınlamış olduğu makalesinde terörizm ve liberal devlet bağlantısını işlemiş (İçli ve Karaosmanoğlu, 2003), İhsan Bal ise “Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis” isimli eserde devlet, demokrasi ve terör bağlantısına değinmiştir (Çevik ve Göksu, 2002).

Strateji Dergisi’nde terör konusunda yazan yazarlar, Suat İlhan, Ali Çağlar, Nezih Tavlaş, Yeşim Cömertoğlu, Sabri Dilmaç ve Erhan Yarar da dikkati çekmiştir. İlhan, Çağlar ve Tavlaş genel anlamda terörizm konusunda yazmışken, Cömertoğlu terörün psikolojik yanlarına değinmiştir. Terörü psikolojik açıdan ele alan bir diğer yazar da Selçuk Candansayar’dır. Candansayar, “Terörizm ve Psikiyatri” adlı eserinde ruhsal açıdan terörü ele alarak terörizmin bir ruh hastalığı olup olmadığını tartışmış, saldırganlık ve şiddet üzerinde durmuştur (Candansayar, 2002). Çağlar ise Amme İdaresi Dergisi’nde çıkan yazısında terör ve örgütlenme konusunu ele almış, terör kavramını açıklayarak terör örgütlerinin yapılanma aşamalarını açıklamıştır (Çağlar, 1997).

Kısacası, genel anlamda ele alınmış olan ulusal ve uluslararası literatüre bakıldığında, özel olarak “Avrupa Birliği ve Terör” konusunda yapılmış özgün çalışmalara rastlamak olanaklı değildir. İşte bu çalışma, aynı zamanda bu alandaki literatür eksikliğini de gidermeyi amaçlamaktadır.

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN METODU

1. ARAŞTIRMANIN METODU

Bu araştırma ikincil verilere dayalı kalitatif bir çalıŐmadır. Özellikle tez konusu ile ilgili farklı ikincil veriler derlenerek çalışmanın amaçlarına ulaŐılmaya gayret edilmiştir.

1.1. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

AraŐtırmada öncelikle konu ile ilgili yayınlanmış kitaplardan yararlanılmış, karar ve antlaşmalar incelenerek bazı sonuçlara varılmaya çalışılmıştır. Yabancı yazarlı kitaplardan yararlanılma nedeni, Avrupa içinde teröre bakış açısının, Avrupa'nın gelecekte terörle ilgili neler yapacağını ya da yapmayacağını ortaya koymaktır. Türk yazarların kitaplarının bu çalıŐmaya faydası ise Şu açıdan olmuştur: Türkiye'nin Avrupa içindeki terörist faaliyetlere bakış açısının, terörün engellenmesi veya engellenememesinin en doğru olarak Avrupa dıŐından yazarların görebileceği ve objektif bir Şekilde belirtebileceği bir konu olarak görülmesi nedeniyle olmuştur.

Terörizm konusunda yapılmış çalışmalar değerlendirilerek, "Türkiye açısından Avrupa Birliği'nde terör nereye gidiyor" sorusuna cevap aranmıŐ, fakat konunun gizlilik içermesi nedeniyle zaman zaman tatmin edici yanıtla varmak konusunda zorluklarla karŐılaŐılmıştır. Verilen genel bilgiler çalışmanın içerisinde sunulmuŐ, kitaplar aracılığıyla ulaŐılan verilerin anlaşılır bir Şekilde ortaya konulmasına ve hatta zenginleŐtirilmesine katkıda bulunmaya çalışılmıştır. Çalışmada kullanılan tüm ikincil verilere olanaklar çerçevesinde ulaŐılmış ve ilgili çalışmalar ikincil veriler tekniği ile elde edilmiştir

1.2. VERİ TOPLAMA VE VERİ ANALİZİ

Verilere bizzat araştırmacı tarafından ulaşılmış, terörizm konusunda bilgiye sahip, bu alanda akademik araştırmalar yapmış ve konu ile ilgili birimlerde çalışmış kişilerle şahsen görüşülerek bilgiler alınmış fakat talep üzerine isimleri gizli tutulmuştur. Ulaşılması gereken kitaplar konusunda kütüphanelerden yararlanılmış, kararlara ve antlaşmalara Avrupa Birliği'nin internet sitesi aracılığıyla ulaşılmıştır.

Emniyet Müdürlüğü, Polis Akademisi, niversite kütüphaneleri ile gazete arşivlerine ulaşılarak, çalışma için gerek duyulan verilerin toplanması gerçekleştirilmiştir.

Toplanan veriler, içeriklerine göre sınıflandırılmış ve çalışmanın amacı doğrultusunda incelenerek analiz edilmiştir. Analiz edilen verilere bağlı kalınarak başlıklar ve alt başlıklar oluşturulmuş, görüşmeler sonucunda edinilen bilgiler de eklenerek çalışma tez haline getirilmiştir.

BÖLÜM III

ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Bu başlık altında temel kavramlar ele alınarak öncelikle terör ve terörizm, terörizmin unsurları, türleri ve boyutları ele alınmış ve incelenmiştir. İkinci olarak Avrupa Birliği kurumları açıklanmış; Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'ndan Avrupa Birliği'ne geline süreci açıklanmıştır.

1.1. TEMEL KAVRAMLAR

Temel kavramlar çerçevesinde öncelikle terör ve terörizm kavramları üzerinde durulmuştur. Bu kavramlar üzerinde anlaşılmış evrensel geçerli bir tanım olmaması nedeni ile ayrı ayrı tanımlanarak çalışmada hangi anlamda kullanıldıkları açıklanmıştır.

1.1.1. TERÖR VE TERÖRİZM

İlgili literatüre bakıldığında, “terör” ve “terörizm” kavramları üzerinde anlaşılmış bir tek tanım olmadığı görülmektedir. Terör ve terörizme, bulunulan yerden bakılması, yaklaşılması, kavramlara farklı tanım, anlam ve içerikler kazandırmaktadır. Örneğin; Beşe'ye (2002:17) göre, “terörizm; ulus devletleri ve uluslararası toplumu tehdit eden, sürekli olarak gelişen ve bugünün en tehlikeli problemlerinden biri olarak kabul edilen, oldukça karmaşık ve yaygın bir olgudur”. Yaşanan ekonomik zorluklar, ağır şartlar ve eşit olarak paylaşılamayan kaynaklar terörizmin ortaya çıkmasından en büyük etkidir.

Sinclair (2003:1), eski zamanlarda terörün, gücü elde tutabilmek için harcanan çaba olduğunu belirtmiş ve terörün 10 prensibinin ortaya çıktığını söylemiştir. Bu prensipler şu şekilde sıralanabilir:

- Terörün tolere edilmesi erdem değildir,
- Terör, alçakların savaşıdır,
- Terör, zulmün hayati özelliğidir,
- Terör, basit bir katliamdır,
- Terör, kanunsuzluk yolundakilerin en büyük silahıdır,
- Terör, zavallı bir katliamdır,
- Terör, bir sığınmacının sırtındaki kamçı darbesidir,
- Terör, bazıları için gizlilikle başarı yakalanmasıdır,
- Terör, halkın korkaklık sonucu yenilmesidir,
- Eğer yığınlığa uğrar isek, bizi korkutanlar karşısında zavallı bir duruma düşeriz ve terör, sebebinin değeriyle değil, kurbanlarının fazlalığıyla ölçülebilir (2003:XVI).

“Uluslararası Polislik ve İlgüvenlik” adlı eserde, “Terörizm, Liberal Devlet ve Uluslararası İşbirliğı” adlı makaleyi yazan Bal (2003:87), terörizm teriminin ilk kez Fransız ihtilali esnasında kullanıldığını belirterek Laquer’den şu şekilde bir alıntı yapmıştır:

Walter Laquer’in vurguladığı gibi uzmanlar terörün şiddet kullanma veya şiddet kullanmaya tehdit etme ve belirli amaçlara erişme metodu veya stratejisi olduğu, amacının ise mağdurun korku haline düşmesi olduğu ve terörizmin acımasız, merhametsiz olup ahlak kurallarına uymadığı ve terörist stratejide tanınmanın, reklamın çok önemli olduğu konularında görüş birliğindedirler. Terörizm bir ideoloji değildir. Fakat farklı inançlara sahip insanlar tarafından kullanılabilen bir stratejidir. Terör etkili bir diktatörlükte var olma şansını yakalayamazken liberal bir ülkenin tamamen terörizmden korunabilmesi neredeyse hiç mümkün değildir (Bal, 2003:87).

Akmaral (2004:23), terör ve terörizm konularında farklı yaklaşımlar sergilendiğini belirtmiş, tüm bu yaklaşımları birlikte incelemenin, bu konuya hakim

olmak açısından fayda sağlayabileceğini eklemiştir. “Terrere” kökünü Latince’den alan terörizm, temel olarak korkudan sarsıntı geçirmek ya da dehşete kapılmak anlamlarına gelmekte, Türkçe’de ise yıldırma, korkutma, Siyasi Terimler ve Örgütler sözlüğünde ise kamu otoritesini yıkmak veya toplum yapısını değişikliğe uğratmak amacıyla, korku ve yılgınlık saçmaya yönelik şiddet hareketleri olarak tanımlanmaktadır (Akmaral, 2004:23-24).

Laqueur (2002a:8), bu çalışmanın temeli olarak sayılabilecek tanımı “The New Terrorism” adlı eserinde vermiş, terörün şiddet olduğunu, ancak her türlü şiddetin de terör sayılamayacağını, terörizmin gerilla savaşı ile bir tutulamayacağını ve hatta zorbarların teröristlerden çok daha fazla zarar verdiklerini belirtmiştir. Laqueur (1980), “Terrorism” adlı bir diğer eserinde de terörizmin gerilla savaşlarıyla bir tutulamayacağını, şiddet içerdiğini ancak şiddetin terör olarak algılanmaması gerektiğini ortaya koymuştur. “Terörizmin Yorumlanması” adlı makalesinde ise Laqueur (2002b:95), terörizmin ne anlama geldiğinin henüz tam olarak ortaya çıkartılamadığını, terörizmle ilgili her şeyi bir kenara bırakarak öncelikle bu tanımlamanın yapılması gerektiğini söylemiş, sosyalizm ve faşizmin de açıkça tanımlanamadığını ekleyerek bir anlamda bu üç alan için tek bir sınır çizmiştir. Siyasal terörizm literatürünü konu edinen bir yazarın 1936 ile 1981 yılları arasında terörizmle ilgili 109 ayrı tanım yaptığını, bu sayının ise günümüze kadar artmış olmasının muhtemel olduğunu vurgulamıştır (Laqueur, 2002b:96).

Terör kelimesi korkutma, sindirme ve yıldırma anlamlarına gelmekte, bu yol ile örgütler kendi fikir ve düşüncelerini insanlara kabul ettirmektedir. Şiddet eğiliminin baskın olduğu bir ruhsal yapı ile birey, tehdit eder, zor kullanır, bu şiddet eğilimini ortaya çıkartır ve en önemlisi hedefini rastgele seçer. Belirtilen tanım herkes tarafından üzerinde fikir birliğine varılmış bir tanım değil, üzerinde oynamalar yapılabilecek bir tanımdır. Bunun nedeni; bir ülke, halk, toplum ya da topluluğun terör örgütü veya terör faaliyeti olarak kabul ettiği örgüt ve faaliyetin, başka bir ülke, toplum, halk ya da topluluk tarafından özgürlük için savaşanların faaliyeti veya özgürlük savaşçıları olarak adlandırılmasıdır.

Tavlaş (1995:126-127) yazısında, Schmid'in 1984 yılında yayınlamış olduğu eserinde terörün, 109 adet ve hepsi birbirinden bağımsız tanımı olduğunu, 1970'lerde ise terörü inceleyen CIA uzmanı Micholus, kavram ve yaklaşımların tanımlama sırasında çatıştığını, Güney Afrika'nın ırkçı rejim karşıtlarının terörist olarak nitelendiklerini ancak yine aynı rejim karşıtlarının bazı 3'üncü Dünya Ülkeleri tarafından özgürlük savaşçıları olarak nitelendiklerini belirttiğini aktarmıştır. İlhan (1996:84-87), terörün tanımını yaparken diğer araştırmacılardan çok daha kısa bir tanım yapmış, terörün "örgütlü ve kuralsız şiddet" olduğunu, güçsüz olanların teröre başvurduklarını, bunu çoğunlukla bir şova dönüştürerek karşı koymayan kişilere terörizm uyguladıklarını, hedeflerine ise askeri hareketlar aracılığıyla değil, kuralsızlığı merkez alan bir yöntem ile ulaştıklarını savunmuştur.

Sırım, hedefin rastgele seçilmesinin, terörün kendisinin yanında çok daha büyük bir tehlike unsuru olarak karşımıza çıktığını belirtmiş, bu şekilde korkunun halk arasında çok daha kolay yayılabildiğini ve kimsenin kendini güvende hissedemediğini ortaya koymuştur (Sırım, 2004). Yazgan da tıpkı Sırım gibi, terörün hedeflerini rastgele seçtiğini iddia etmiş, hedef olarak belirlenen kitlenin yanı sıra, hedef olarak seçilmeyen ancak o sırada hedefe mesafe olarak yakın olan topluluk ya da kişilerin de terörist eylemlerden zarar gördüklerini söylemiştir (Yazgan, 2004). Türkiye Cumhuriyeti İl Emniyet Müdürlükleri'nden Tokat Emniyet Müdürlüğü de rastgele hedefler konusunda az önce düşünceleri aktarılan iki yazar ile hemfikir olduğunu; "terörün en önemli özelliklerinden biri hedefini rastgele seçmesidir" cümlesiyle ortaya koymuştur (Tokat Emniyet Müdürlüğü, 2005). Hedef belirlendiğinde, hedef dışında kalanlar kendilerini güvende hissetme şansına sahip olabilmekte, panik yaşanma riski en aza indirilmektedir, ancak belirsiz bir hedef seçildiğinde teröristin kendi bireysel seçimine ve yargılamasına bağlı olarak karşı taraf belirlenebilmektedir. Terörü, terörist açısından en ilgi çekici, terör mağduru açısından ise en tehlikeli hale getiren olgu belirsizlik ve keyfe göre hareket etme olanağıdır (Terör, 2004a). Terör, amacına ulaşmak için her yolu meşru

sayabilmekte, karar verildiği anda terörist örgütü engellemek için çok fazla çaba harcansa da terör faaliyetinin önüne geçilmesi her geçen gün zorlaşmaktadır.

Terörün, Türkiye Cumhuriyeti Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü, Terörle Mücadele Kanunu çerçevesinde hukukî tanımı şu şekilde yapılmışken bu tanımın aslında terörizm kelimesinin tanımı olduğu dikkat çekmektedir:

Terör; baskı, cebir ve şiddet korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle anayasada belirtilen cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzenini değiştirmek, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk devletinin ve cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak ve yıkmak veya ele geçirmek temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte (burada örgüt terimi iki veya daha fazla kimsenin aynı amaç etrafında birleşmesiyle, teşekkül, cemiyet, silahlı cemiyet, çete veya silahlı çeteyi kapsamaktadır) mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü eylemlerdir (İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü, 2004).

Terörist faaliyetler ve örgütler teknoloji ile birlikte ilerleme kaydetmiş, sosyal ve ekonomik yapıya bağlı olarak gelişme sağlamıştır. 1972 yılında gerçekleştirilen Münih Olimpiyatları'nda İsrail Olimpiyat Takımı'na yapılan Filistinli militanların saldırısı ile terörizm Olimpiyatlara sızmıştır. Terör zaman içerisinde büyük değişiklikler göstermiş, sınırlarını aşmış ve uluslararası düzeyde faaliyetlerde bulunmaya başlamıştır. Terörizm, faaliyet alanlarını genişlettiği düzeyde silahlarını da geliştirmiş, hatta amaçları savaşmayan kişileri hedef almak olduğundan toplu katliama yönelmiş, nükleer, kimyasal ve biyolojik silahlarla faaliyette bulunmaya başlamıştır. Günümüze gelindiğinde ise internetin son derece yaygın olduğu, telefon ve bilgisayar ağının genişlediği dünyamızda yeni bir terörist akım ortaya çıkmış, virüsler aracılığıyla bilgisayar ağına girilerek finansal kaynak sağlanmış, bilgiler değiştirilmiş, terör örgütlerinin çıkarlarına uygun olarak

ayarlamalar yapılmış ve bu akım “siber terör” olarak adlandırılmıştır (Çankaya, 2003:187-188). Siber terör tanımlaması içerisinde, terör örgütlerinin cinayetleri ne şekilde işlediklerinin internet ortamında yayınlanması da girmekte, örgütler dünyaca ünlü internet sistemlerine erişimi engelleyerek ve kendi propagandalarını yaparak taraftar kazanmaya çalışmaktadırlar.

Terör ile terörizm arasında ince bir fark bulunmaktadır. Teröre baktığımızda şiddet eğilimi sonucunda gerçekleştirilen, insanlar üzerinde düşüncelerini kabul ettirme yolu güdülen bir durum belirirken, terörizme bakıldığında sistematik bir siyasi yapı değişikliğinin amaçlanmış olduğu fark edilmekte, bu konu şu şekilde detaylandırılmaktadır:

Terörizm; siyasal hedeflere ulaşmak için toplumun demokratik ikna ve eylem yoluyla barışçı davranışına karşı, hukukun üstünlüğü ve devlet otoritesini tanımayan, güçsüzlüklerini gizlemek için demokratik otoriteleri kitlelerden kopararak halka karşı şiddet kullanmaya yöneltmeyi amaçlayan, kendi güç ve doktrinleri ile sağlayamadıkları halk desteğini ve ayaklanmasını sağlamak için tarihsel görevlerinin olduğuna inandırılmış çeşitli unsurlardan oluşan ve uluslararası destek gören örgütlerin, tahripkar silahlarla donanmış olarak gelişmiş taktikler kullanan, insanlığı hakir gören, ahlaki hiçbir temeli bulunmayan siyasal hedeflere ulaşmak için insan hayatını hiçe sayan, masum insanları hedef alan ve hiçbir savaş kuralı tanımayan, geleneksel politik suçlardan farklı, metodik, örgütlü, sistematik, öldürme, kaçırma, korkutma ve tahrip eylemleridir (Terör, 2004a).

Ülke ya da toplumun terör örgütlerine veya terörist faaliyetlere karşı birlik olması, ülke ya da topluluklar içerisinde güven ortamının sağlanarak huzurlu bir yapı oluşturulması terör faaliyetlerini ve terör örgütlerinin ortaya çıkmasını engelleyebilmektedir. Hedefi rastgele seçen, bir düşünceyi zor kullanarak kabul ettirmeyi ya da kurulu bir düzene karşı gelmeyi amaçlayan, tüm bunları sindirme ve korkutma yöntemiyle gerçekleştiren teröristleri durdurma şekli bilinçli olmak, eğitime önem vermek ve bütüncül bir yaklaşım ile karşı koymaktır denilebilir.

1.1.1.1. Terörizmin Unsurları

Literatüre bakıldığında (Çağlar, 1997:119-120), terörizmin üç ana unsurunun olduğu görülmektedir. Bunlar sırasıyla; ideoloji, örgüt ile eylem ve şiddettir.

İdeoloji: Terör örgütlerinin, mensuplarını örgüte bağlama stratejisi gerçekte ideolojiyi belirlemektedir. Örgüt öncelikle kendisine, mensuplarını etkileyebilecek ve eylemlerine temel hazırlayacak bir strateji belirler. Belirlenen strateji doğrultusunda mensuplara eğitim verilir ve ideoloji bu eğitim sürecinde mensuplara öğretilir, ki örgütün organize bir yapı olması durumunda verilen eğitim öğretilmekle kalmaz, mensuplar bu eğitimi bir yaşam biçimi, hayat tarzı olarak belirlerler.

Mensup olması hedeflenen kişi ya da grupların aileleri, zaafı kullılarak hareket edilmekte, grup içerisinde kişiyi eritme ya da zayıflatma yoluna gidilerek ona ideolojiyi benimseten yayınlar okutulmakta ve izletilmekte, karşı olunan yapıyı kötüleyen konuşmalar ve tartışmalar yapılmaktadır. Örgüt mensubu olması istenen kişi sosyo-psikolojik açıdan çökertilmekte ve dolayısıyla mevcut rejimi hedef alıcı bir pozisyona getirilerek örgüt içerisinde aktif bir pozisyonda görev almaları sağlanmaktadır. Psikolojik yaklaşımlar kullanılarak kişiler etkilenmekte ve kişiye bir karakter kazandırmaya yönelik bir tutum izlenmektedir. Yalnızca konuşarak ve etkileyerek değil, aynı zamanda uyuşturucunun yardımıyla da kişi örgüt içerisine çekilebilmektedir.

İdeolojiye sahip olmayan örgütlerin faaliyetleri terörizm olarak değil, organize suç olarak algılanmalıdır (Çağlar, 1997:123). Terörizm; uyuşturucu kaçakçılığı, çek-senet mafyası, soygun ve gasp yapan çetelerden ideolojiye sahip olma konusunda farklılık göstermektedir. Terör örgütü üyeleri ideolojiyi benimsedikleri ölçüde örgüt, aktif ve etkin olabilmektedir. Tüm örgütlerin ortak bir

ideolojilerinin olmadığı dikkati çekmekte, farklı ideolojiler benimseseler bile devlet rejimini yıkmaya ve/veya benzeri bir siyasal amaç benimsediklerinden ortak bir noktada buluşmaktadırlar.

Terör örgütlerinin ideolojileri bakımından farklılıklar gösterdikleri belirtilmişti. Literatürde (Çağlar, 1997:124-125) örgütler ideolojik açıdan dört farklı şekilde incelenmektedir. İlk grup olarak Marksist – Leninist ideolojiye sahip örgütleri inceleyebiliriz; bu tür örgütler devlet rejimini yıkarak yerine Marksist – Leninist bir yapıyı kurmayı amaçlamışlar ve kendi içlerinde fark iki parçaya bölünmüşlerdir. Bir grup, demokratik yollarla, seçimle iktidara gelerek Marksist – Leninist yaklaşımı devlet düzeni olarak kurmak isterken, diğer grup devrim hareketiyle ve silahlı çatışmalar aracılığıyla Marksist – Leninist bir politik sistemi tesis etmek istemektedir. Bu tür örgütlere verilebilecek en önemli örnek 1968 yılında, dünya üzerinde Marksist yapının oturmasını sağlamak, Batı kapitalizmini yok etmek, Federal Almanya ile ABD ilişkisini terörizm yardımıyla bozmak amacıyla oluşturulmuş, iyi eğitim görmüş mensuplardan oluşan Kızıl Alman Ordusu (RAF)'dır (Demirel, 2004:115). Örgütün, Kızıl Zora, Baader Meinhoff ve 2 Haziran Hareketi isimlerinde kolları bulunmakta, özellikle 2 Haziran Hareketi, ırkçı saldırılarıyla kendinden söz ettirmekteydi. Marksist – Leninist örgütlerde, merkez komitesi, yürütme komitesi, sekreteryası, bölge örgütleri, il ya da ilçe örgütleri ve hücreler yapılanmayı oluşturmaktadır. Etnik kökene bağlı kalan bir ideoloji ikinci grubu oluşturmaktadır. Etnik kökenin yanı sıra bölücü bir özelliği olan bu tür örgütler, devlet içerisinde bağımsız ya da yarı bağımsız bir devlet kurma amacı gütmüşlerdir. Etnik kökenli örgütlerin yapılanması bölge sorumluları, il ya da ilçe sorumluları ve komitelerden oluşmaktadır. Faşist, aşırı milliyetçi ideoloji üçüncü grubu oluştururken, bu örgütler tek bir liderin varlığına inanarak kültür, ekonomi ve siyaset gibi alanlarda yeni bir düzenlemeyi amaçlayarak merkezi bir yapıyı savunmaktadırlar. Irklarına son derece bağlı olan bu tür örgütler, vatandaşlığı pek de göz önünde bulundurmaksızın, yalnızca ırk birliğine inanırlar. ırkçı örgütlerin yapılanması üst yönetim, bölge sorumluları il ya da ilçe sorumluları, ve başkanlıklardan oluşmaktadır. Son grup olarak ise dini kendisine ideolojik temel

olarak alan terör örgütleri oluşturmaktadır. Bu tür ideolojilere sahip örgütler devlet yapısını kendi ideolojilerine göre şekillendirmekte ancak bu ideolojinin temelini dine dayandırmaktadırlar. Aşırı milliyetçiler nasıl tamamen ırk temeline dayanılmasını öngörüyorlarsa, dini ideolojiye sahip örgütler de ırktan çok dini birliğe önem vermektedirler. Bu tür örgütlerin lideri genellikle şeyhtir. Yapılanma ise şura, komiteler, bölge sorumluları, medreseler ve dergahlardan oluşmaktadır.

İdeolojik yaklaşımların yapılanmasına bakıldığında göze çarpan en önemli nokta tüm ideolojilerin bölge/il/ilçe sorumlularının oluşu, komiteler oluşturdukları, propaganda ve eğitime önem verdikleridir. Din eksenli örgütlerde komite ve eğitim merkezlerinin isimleri diğerlerinden farklı görünse de içerik ve şekil bakımından aynıdır.

Örgüt: Terörizmin tanımı yapılırken sıkça kullanılan, terörist yapıyı ortaya koymaya yarayan “örgütlü yapı”, Türkiye Cumhuriyeti Terörle Mücadele Kanunu’na göre iki veya daha fazla kimsenin aynı amaç etrafında birleşmesiyle meydana gelir (Akmaral, 2004:60). Bu tanım birçok açıdan ele alınabilir; herhangi bir hedef doğrultusunda bir araya gelmiş kişiler de bu tanıma bakılarak terörist olarak nitelendirilebilir, ancak tanımın, terörizmin tüm unsurlarını taşıyan kitle ya da kişiler için geçerli olduğu açıktır ve terörist örgütlerde bir yasa dışı olma söz konusudur. Türk Ceza Kanunu’na göre silahlı topluluk, örgüt ve çetelerin bir amaç uğruna birleşmeleri terörizmin bir kanıtıdır. Devlet yapılarında da olduğu gibi, örgütlerde hiyerarşik bir yapı dikkati çekmektedir. Bu yapı içerisinde bir örgüt lideri, üst düzey sorumlular, orta düzey sorumlular, birim sorumluları gibi bir oluşum vardır.

Hiyerarşik yapıda kayıplar olduğu takdirde hiçbir düzen ya da karara bağlı kalınmaksızın kaybın yeri doldurulmakta, bu sayede sürekli değişim yaşanmakta ve örgüt içerisinde kimin hangi görevde olduğu, yerine kimin getirildiği gibi noktalar kolayca aydınlanamamaktadır. Bu yapı içerisinde birimler birbirlerinden habersiz bir şekilde hareket etmekte, bir birimin emniyet güçleri tarafından ele geçirilmesi

durumunda diğ er bir birim hakkında bilgi verilmemesi durumu sağ lama alınmaktadır. Birimlerin detaylı bilgileri ancak birim yöneticilerinde gizli tutularak diğ er yöneticilere de bu konuda bilgi verilmemektedir. Bu tür bir yapılanma hücre tipi yapılanma olarak literatürde yer almaktadır. Şehirlerde yer alan hücreler propaganda, eylem, mensup kazandırma, ekonomik kaynak sağ lama, sahte kimlik temin etme gibi konularla ilgilenirken, kırsal kesimde oluşturulan hücreler savaşçı hücreler olarak adlandırılarak direk olarak aktif eylemlerde bulunmaktadırlar (Çağ lar, 1997:128). Şehirde yapılan hücreler hiyerarşik yapının bir örneğ i olarak karş ımıza çıkarken, kırsal kesimde yapılan savaşçı hücreler, ordunun yapılanma düzenine göre şekillendirilmiştir.

Örgüt içerisinde yer alan teröristler aktif olarak eylemlere katılanlar ve yönetimde olanlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Aktif olarak eylemlere katılanlar militan olarak adlandırılır; örgütün faal kanadını oluşturarak silahlandırılır, örgütün ideolojisini benimser ve eylemlerine baş larlar. Türkiye Cumhuriyeti bünyesinde Terörle Mücadele alanında görev yapan kişiler ile yapılan görüşmeler sonucunda, yönetici ve eğ itici konumunda olanlar terör örgütü mensuplarının drijan* olarak adlandırılarak örgütün stratejisini belirledikleri, kararları uygulattıkları, yapılandırmada rol oynadıkları ve yeni ele alınan kişilerin drije** edilmelerini, yani yönlendirilme, eğ itilme ve bilgilendirilmelerini sağ ladıkları anlaş ılmış tır. Dolayısıyla bu safhalardan geçen kişiler örgütün ideolojisini benimseyip, bu doğrultuda örgüt amaç ve gayelerine yönelik her türlü eyleme girebilecek bir yapıya sahip olmaktadırlar. Drijanların da birimler içinde kimlerin bulunduğ unu tam olarak bilmemektedirler, yalnızca kendilerinin sorumlu oldukları hücreler konusunda bilgiye sahiptirler. Drijanların yanı sıra militan ile aynı anlamda kullanılabilen gerilla kelimesi de terörizm literatüründe çoklukla kullanılmakta, kent gerillası ve kır gerillası olarak iki bölümde incelenmektedir (Çağ lar, 1997:127).

* İyi yetiştirilmiş, örgütün ana fikrini ve ideolojisini kavramış, çoğ unlukla propaganda alanında kullanılan örgüt mensuplarıdır. Örgüt bünyesinde ilerleme kaydetme potansiyeline sahip kişiler bu birimde değ erlendirilirler.

** Drije etmek, eğ itmek, yönlendirmek, bilgilendirmek, stratejiler belirleyerek örgüt mensuplarına uygulatmak anlamına gelmektedir.

Örgüt yönetiminin güvende olması amacıyla üst yönetim kadrosu faaliyet gösterilen ülke dışında herhangi bir ülkede bulunmaktadır. Üst yönetim kadrosunun güvenliği, örgütün güvenliği ile paraleldir. Bu nedenle çok sayıda olmayan üst yönetim kadrosu aktif olmazlar, yalnızca yönetim ve eğitim alanında faaliyet gösterirler. Tüm bu güvenlik sağlayıcı önlemlere rağmen örgüt mensuplarının bireysel kararlarına bağlı olmakla birlikte, aktif eylemlere de katılabilmektedirler.

Çağlar (1997), makalesinde terörist grupların hiyerarşik yapısını şu şekilde ortaya koymuştur:

- Lider kadro,
- Aktif (militan) kadro,
- Aktif destekleyiciler,
- Pasif destekleyiciler.

Lider kadro, az önce de belirtildiği gibi yönetim, strateji ve eğitimden sorumlu bir kadro olarak çoğunlukla aktif eylemlere katılmamaktadırlar ve güvenlikleri üst düzeyde sağlanmaktadır. Aktif kadro, örgütün faaliyetlerini bizzat gerçekleştiren kişiler olup, özel eğitimler sonucunda aktif görevlere verilmektedirler. Örgüt içerisinde birlik oluşturulması esastır ve amaçları doğrultusunda militan kadroyu engelleyebilecek hiçbir şey yoktur. İdeolojinin sağlam bir şekilde örgüt içerisinde oturtulması ve örgüt mensuplarının bu ideolojiyi benimsemesi, aktif kadronun daha etkin ve kararlı bir şekilde eylemlerde bulunmasını sağlar. Aktif kadronun ardından gelen aktif destekleyiciler bizzat eylemlerde bulunmaktan çok, aktif kadronun işini kolaylaştırmak anlamında haber toplama, araştırma, propaganda yapma gibi görevler üstlenmektedir. Son grup olan pasif destekleyiciler ise örgütle direk bağları bulunmayan ancak potansiyel aktif destekleyici özelliği taşıyan ve örgütün eylemlerini dışarıdan destekleyen sempatizan kişilerden oluşmaktadır.

Eylem-Şiddet: Terörün tanımı yapılırken şiddetin olmazsa olmaz olduğu belirtilmişti. Terörist, mevcut yapıya karşı gelerek, hedef kitlesi konusunda ayırım yapmaksızın öldürücü silahlarla şiddet uygulanmakta ve halktan ya da mevcut yapıdan bir pes etme adımı beklenmektedir. Şiddetin en önemli aracı silahlanma ve saldırılardır. Organize bir saldırı planlanmasa dahi molotof kokteyli, bombalı paketler ve araçlar, suikast, adam kaçırma, canlı bomba gibi yollara başvurulmuş şiddet uygulanmakta ve hedef kitleye kalıcı hasar verilmesi planlanmaktadır. Bu eylemler esnasında hem devletin kamu ve kuruluşları, hem özel sektör, hem de halkın özel konumları hedef alınarak toplu olarak bir zaafiyet ve güvenlik eksikliğini ortaya çıkarmaya çalışmaktadırlar. Önemli olan, devletin güvenlik güçlerinin ve devlet yönetiminin zaafiyet içerisinde bulunduğu halka yansıtılması ve halkın bu birimlere karşı olan güveninin sarsılmasıdır.

Şiddet yalnızca silah aracılığıyla ve zarar vererek uygulanmamakta, söz, hareket, davranış ile de şiddet uygulanabilmektedir. Bu tür psikolojik şiddet uygulandığında, uygulanan kişi ya da gruplarda psikolojik bozukluklar meydana gelerek, amaçlanan hedefe doğru ilerlenebilmektedir. Şiddetin ortaya çıkma nedenini saldırganlık, koruma içgüdüğü veya sahip olma arzusu olarak kabul edersek, bu durum terör örgütlerinde takıntı olarak ortaya çıkmakta, ruh sağlıklarının bozuk olduğunu iddia eden akademisyenlerin bulunduğunu, ancak yanlışlıklarını belirten Cömertoğlu'nun iddialarını çürütmektedir (1995: 135 - 136).

1.1.1.2. Terörizmin Türleri

Literatür taramasında terörizmin üç boyutlu olarak ele alındığı görülmüş; ilk boyutta terörizmin devlet tarafından desteklenmesi, ikinci olarak devlet yönetiminden memnun olmayarak, hükümetlerini devirmek ya da bağımsızlık elde etmek amacıyla terörizme başvurulması, son olarak ise İslamcı grupların uyguladıkları terörist faaliyetler incelenmiştir (Deutsch, 1996:133-135). Bu bölümde terörün türleri üç boyutlu olarak ele alınmayacak, biçim ve içerik olmak üzere iki boyutta incelenecektir. Biçim incelenirken, devlete karşı yapılan terör,

devlet destekli terör ve literatürde geniş yer kapsayan İslami terör incelenecek, içerik incelenirken ise bilişim ağları ve siber terör ile nükleer terör incelenecektir.

Biçim: Terörizmin biçimi incelenirken devlet temel alınarak, devlete karşı ve devlet destekli terörizm konu edilmektedir. Literatürde bu konular ayrı birer bölüm olarak incelenmese de, terörizm konusu işlendiğinde mutlaka verilen noktalar olarak göze çarpmaktadır.

Devlete karşı yapılan terörizm, devlet yönetimini düşürmek ya da bağımsızlık elde etmek amacıyla yapılan bir terörizm biçimidir. Yakın geleceğin Avrupa Birliği üyesi olan Türkiye’de faaliyetlerini özellikle 1980’li yıllardan bu yana sürdüren Kongra Gel (eski adıyla PKK) örgütü, devlete karşı kanlı eylemlerde bulunmuş, yerleşmiş oldukları bölgede bağımsız bir devlet kurma amacı gütmüştür. Örgüt faaliyetlerini halen sürdürmektedir. PKK olarak anıldığı sırada Avrupa Birliği’nin terörist örgütler listesine girememişken, adını değiştirerek KADEK adını aldığı anda, eski adıyla terörist örgütler listesine eklenmiştir. Aynı durum, adının Kongra Gel olarak değiştirilmesi sırasında da yaşandığından Kongra Gel terör örgütü örneği, ikinci olarak belirtilecek devlet destekli terörizm kapsamı içerisinde de yer alabilmektedir.

Kuzey İrlanda’da hakim olan İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu (IRA) da bağımsızlık adına eylemlerini sürdüren örgütlerden biridir. 1920’li yıllardan bu yana faal olarak eylemlerini sürdüren bu örgüt milliyetçi bir tabana sahiptir. Çoğunluğu protestan olan Serbest İrlanda ile çoğunluğu katolik olan Kuzey İrlanda’nın birleşmesine Serbest İrlanda karşı çıkmakta ve bu bölge IRA’nın aktif eylemlerine sahne olmaktadır. 1960’lı yıllarda katoliklerin haklarına sahip çıkma amacıyla terörist saldırılara başlamaları sonucunda 1969 yılında IRA, Resmi İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu (OIRA) ve Geçici İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu (PIRA) olarak iki kanada ayrılmıştır. Zaman içerisinde OIRA savaşı bırakmış fakat PIRA savaşmaya ve Kuzey İrlanda’nın İngiliz egemenliğinden kurtarılması için mücadele etmeye devam etmiştir. Ekonomik kaynak olarak Amerika Birleşik Devletleri’ndeki

İrlandalılarından yararlanıldığı açık olmakla birlikte, IRA'nın bir diğer ekonomik kaynağının Libya olduğu; Libya'nın IRA'ya silah ve para yardımı yaptığı 1982 yılında İngiltere'nin İrlanda'dan sorumlu bakanı tarafından ortaya konulmuştur (Demirel, 2004:103). Bu durum devlete karşı yapılan terör ve devlet destekli terörün aynı zaman ve mekanda yaşanabildiğinin bir kanıtı olarak göze çarpmaktadır. Bakanın yapmış olduğu açıklamayı müteakiben Libya ekonomik ve mühimmat yardımı kesmiş olsa dahi, zaman içerisinde IRA'ya destek vermeye devam etmiştir.

Devlete karşı, bağımsızlık adına oluşturulan terör örgütlerine bir örnek de İngiltere'de bulunmaktadır. 1979 yılında kurulan Meibion Glyndwr, Galler'in bağımsızlığı için eylemler hayata geçirmiş, IRA kadar büyük bir örgüt olarak literatürde yer almamış olsa da 1992 yılında ses getirici bombalama eylemleri gerçekleştirmiştir (Demirel, 2004:111).

İtalya devletine karşı kurulan bir örgüt de Kızıl Tugaylar (Red Brigades) adı ile 1970 yılında kurulmuştur. İtalya hükümetini devrim yaparak yıkma amacı güden bu örgütün mensupları Filistin'de eğitim görmüş, İtalya'da kanlı saldırılarda bulunmuşlardır. Alman Kızılordusu, Filistin Örgütleri, Fransız Doğrudan Eylem Örgütleri ve Lübnan Silahlı Devrim Grupları ile yakın ilişkilerde olan Kızıl Tugaylar da tıpkı IRA gibi Orta Doğu ülkeleri tarafından mühimmat anlamında desteklenmekteydi. Avrupa'nın en kanlı terör örgütlerinden biri olan Kızıl Tugaylar, yalnızca devlete karşı terörizm gerçekleştirmemiş, cinayet, soygun, suikast ve adam kaçırmaya gibi eylemlere de imzasını atmıştır (Demirel, 2004:112).

Almanya'da kurulan RAF'ın yanı sıra, yine Marksist-Leninist bir yaklaşımla Federal Almanya'nın hakimiyetini kırmak isteyen Devrimci Hücreler (RZ) adındaki örgüt 1973 yılında kurulmuştur. Hücre yapısını benimseyerek faaliyetlerde bulunan Devrimci Hücreler, RAF, IRA, İrlanda Milli Kurtuluş Ordusu (INLA) ve Filistin örgütleriyle ilişki içinde bulunduğunu gizlememiş, eğitilmiş

militanlarıyla, kapitalist sınıfın güven içerisinde yaşamaması amacıyla eylemlerine devam edeceklerini beyan etmişlerdir (Demirel, 2004:127).

Korsika Milli Bağımsızlık Cephesi (FLNC) de Korsika'nın bağımsızlığı için savaşan bir diğer örgüttür. 1970'li yıllardan bu yana Korsika'nın bağımsızlığı için mücadele eden FLNC özellikle devlete başkaldırının bir kanıtı olması amacıyla devlet dairelerine karşı saldırılar düzenlemiştir. Terör örgütlerinin, çok kişiyi öldürmektense çok kişinin eylemlere şahit olmasını sağlama hedefine uygun olarak, FLNC de eylemlerinde can kaybı olmamasına önem vermiştir. Fransa devletine göre Fransız mafyasıyla sıkı işbirliği içerisinde olan FLNC'nin ekonomik gereksinimlerini mafyanın sağladığı ileri sürülmüştür (Demirel, 2004:133).

Bağımsızlığı için örgütlenerek terörist eylemlerde bulunan bir diğer örgüt de İspanya'da Bask bölgesinin bağımsızlığı için savaşan Bask Ayrımcı Harekatı (ETA)'dır. 1959 yılında kurulan ETA silahlı eylemlerde bulunmuş ve kendi içinde kanatlara bölünerek ETA-Askeri Kanat (ETA-M) ve ETA-Politik ve Askeri Kanat (ETA-PM) isimlerini almıştır (Demirel, 2004:136). Örgütün en etkin şekilde kan dökken kanadı ETA-Askeri Kanat'tır. ETA, Marksist-Leninist ideolojiyi benimseyerek devlete karşı bağımsızlığı için savaşmasına rağmen, mensuplar ideolojileri için Marksist-Leninist adını kullanmaktan çok Bask milliyetçiliği demeyi tercih etmektedirler. İspanya'nın demokratik rejimi benimsemesinin ardından ETA'nın eylemleri daha da hareketlenmiştir. 1979 yılında Bask Bölgesine özerklik verilmiş ancak bu durum ETA için tam bağımsızlık önünde bir engel olarak algılanmıştır (Demirel, 2004:136). 1987 yılına kadar Güney Amerika ve Sovyetler Birliği'nden destek alan ETA, Fransa ve İspanya emniyet güçlerinin ortak çalışması sonucunda zayıflatılmıştır. Günümüzde ETA, özerklikten çok, bağımsız bir bölge olarak kabul edilmek amacıyla İspanya devletinden olanaklarının iyileştirilmesi, ETA tutuklularının serbest bırakılması gibi isteklerde bulunmaktadır.

Devlet destekli terörizm, terörizm içerisinde en tehlikeli kategori olarak algılanmaktadır (Deutsch, 1996:133). Terörizm konusunda büyük yaralar almış

olması nedeniyle Amerika Birleşik Devletleri, Küba, Irak, İran, Sudan, Suriye ve Libya'yı terörizmi destekleyen devletler olarak açıklamıştır. Devlete karşı yapılan terörizm içerisinde belirtildiği gibi özellikle IRA ve FLNC'ye Orta Doğu'dan ekonomik yardım ve silah yardımı gelmiştir. Deutsch (1996:134), İran'ın terörizmi ne derecede desteklediğini tartışmış, İran'ın, muhalif İranlılara yapılan suikastlere karıştığını ortaya koymuş ve yalnızca ABD'nin çabalarıyla İran'ın durdurulamayacağını, diğer ülkelerin de buna destek vermesi gerektiğini vurgulamıştır.

Devlete karşı ve devlet destekli terörizmin yanı sıra, tek bir devleti hedef almakla birlikte çoğunlukla kendine düşman ilan ettiği ülkeler grubuna karşı da eylemlerde bulunan Radikal İslami grupların yaptıkları terör eylemlerinden de söz etmek olanaklıdır. İslami terörün Avrupa Birliği içerisinde etkin olduğunu söylemek zordur. İslami örgütler daha çok Orta Doğu'da faaliyet göstermektedirler. Hamas ve Filistin İslami Cihad Örgütü'nün amacı İsrail'in yıkılması ve Filistin İslam Devleti'nin kurulması olmuştur. Aşırı İslami hareketler sonucunda İslami terörizm ortaya çıkmıştır. Coğrafi anlamda dünyanın büyük bir bölümünde hakim olan İslamiyet, terörizmi tetikleyen bir unsur şeklinde literatürde yer almaktadır. Laqueur (1999:79-105), Hz. Muhammed'in İslamiyeti yayması nedeniyle, terörizmin de yayılmasına ön ayak olduğunu ima etmiştir. Yazarın bu düşüncesi yalnızca Muhammed için geçerli değildir, Marx için de aynı fikirleri savunmaktadır. Günümüzde medyada ve terörizm literatüründe, İslami terör, İslamiyet ve İslami devletlerin ne şekilde ve hangi dereceye kadar bağdaştırılabileceği araştırılmaktadır. İslamiyetin öncüsünün, terörizm uzmanı Laqueur (1999:79-105) tarafından terörizmin de çıkış noktası olarak görülmesi, çoktan bir sonuç elde edilmiş olduğunu göstermektedir.

Orta Doğu'da etkin bir şekilde faaliyet gösteren İslami terör, son yıllarda ABD ve Avrupa'ya da sıçramıştır. 11 Eylül 2001 tarihinde ABD İkiz Kuleleri'ne ve Pentagon'a yapılan saldırılar, İslamcı terörün sınırları aşmaya başladığının bir göstergesi olmuştur. İkiz Kuleler'in ardından Madrid'deki bombalama ile İslamcı

terörün ABD'nin ardından Avrupa'ya da girmiş olduğu fark edilmiştir. Avrupa içerisinde terörist eylemlere sahne olabilecek yerler tespit edilmeye çalışılırken, bu kez de İstanbul'da Sinagog, İngiliz Konsoloslugu ve bir bankaya yapılan saldırılarla İslamcı terör örgütleri isimlerini duyurmaya devam etmişlerdir. Lewis (1986, 65 – 67), İslam'ın neden terörizmle birlikte kullanıldığını, neden katolik terörizmin var olmadığını, ancak İslami terörün her koşulda ve terörizmle ilgili her alanda kullanıldığını tartışmış ve bazı nedenler ortaya sürmüştür. Tüm bu nedenlerin toplandığı tek bir nokta vardır, bu da İslam kuralları ve İslami yaşam biçiminin hayatın her alanına dağılması ve yansımasıdır. Yazara göre, İslam bir politika, politik yapı, güç, prensip ve tarzıdır. Bu nedenle İslamın hüküm sürdüğü bölgelerde, İslamın kurallarına göre yaşayarak, bu kurallarla hareket eden insanların bazı yer ya da kişilere başkaldırıları da tabii ki İslami kurallara göre ve İslamın gereklilikleri, yasakları göz önünde bulundurularak gerçekleşecektir.

İçerik: Terörizmin içeriği denildiğinde akla terörün ne şekilde yayıldığı yani hangi yolları kullandığı gelmektedir. Nükleer terör ve siber terör, terörizmin yayılmasının iki önemli yoludur. Siber terörün, terör örgütlerinin gerçekleştirmiş oldukları eylemleri internet aracılığıyla tüm dünyaya duyurmaları ve hatta örgütlerinin propagandalarını yapmaları olarak açıklanabileceği daha önce de belirtilmiştir. Siber terörün sınırlarının içine bilişim suçları da girebilmektedir. Bu nedenle Avrupa Konseyi, bazı Avrupa Konseyi üyesi olmayan ülkelerle birlikte bir Bilişim Suçları Sözleşmesi imzalamış, ülkeler arası işbirliğinin sağlanması amacıyla gütmiştir. Günümüzde bilişim ağları son derece genişlediğinden, suçun işlendiği ülkenin yanı sıra tüm dünyayı da ilgilendirmektedir. Bilgisayar sistemleri, ağları ve verilerinin güvenliğinin ve gizliliğinin sağlanması, ağlara sızarak suç işlenmesinin engellenmesi amacıyla imzalanan sözleşmenin başlıca maddeleri şu şekilde sıralanabilir (Çankaya, 2003:166-169):

- Toplumun bilişim suçlarına karşı korunması için gerekli mevzuatın kabul edilmesi ve uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi yoluyla ortak bir cezai politikanın kabul edilmesi gerekliliği belirtilmiş,

- Networklar üzerinde önemli değişiklikler için ortak bir noktada birleşmek ve networklar üzerindeki globalizasyonun devamını sağlamak gerekliliği vurgulanmış,
- Bilgisayar ağlarının ve elektronik bilgilerin suç işlenmesi amacıyla kullanılabilceği ve bu tür suçlara ilişkin delillerin bu ağlarda saklanabilceği ve yine bu ağlar üzerinden aktarılabilceği riski göz önünde bulundurulmuş,
- Bilişim suçlarına karşı mücadelede kamu ve özel sektör arasında işbirliğinin gerekliliği ortaya konulmuş ve
- Bilgi teknolojilerinin kullanımı ve geliştirilmesine ilişkin yasal hakların korunmasının bilinçli olarak hazırlandığı belirtilmiştir.

Bu konuda bir takım uluslararası anlaşma ve sözleşmeler gerçekleştirilmiştir. Bunları şu şekilde vermek olanaklıdır:

1950 Avrupa Konseyi İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Antlaşması, 1966 Birleşmiş Milletler Uluslararası Sivil ve Siyasi Haklar Sözleşmesi, 1981 Tarihli Kişisel Verilerin Otomatik İşlenmesi ve Bireylerin Korunması konulu Avrupa Konseyi Sözleşmesi, 1989 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Konvansiyonu, 1999 Uluslararası Çalışma Örgütü Çocuk Örgütü Çocuk İşçilerin Kötü Çalışma Koşulları Hakkındaki Antlaşma, İletişime Müdahale konulu taslak görüşmelere bağlı olarak suç içerikli konularda karşılıklı yardımlaşma ile ilgili Avrupa Konseyi'nin uygulamaya ilişkin R(85) sayılı tavsiye kararı, telif ve telife ilişkin haklar üzerinde korsanlığı düzenleyen R(88)2 sayılı tavsiye kararı, güvenlik kuvvetlerinin şahsi bilgilerini kullanmasını düzenleyen R(87)15 sayılı tavsiye kararı, iletişim hizmetleri ve bu çerçevede özellikle telefon hizmetleri alanında kişisel verilerin korunması hakkındaki R(95) sayılı tavsiye kararı, bilgisayarla işlenen suçların tanımlanmasına ilişkin olarak ulusal yasama organlarına yol gösteren ve bilgisayarla ilgili suçlar hakkında R(89)9 sayılı tavsiye kararı, bilgi teknolojisi ile ilgili bağlantılı Ceza Muhakemeleri Usul Hukukunun açıkları hakkındaki R(95)13 sayılı

tavsiye kararı, 1997 Haziran ayında Prag'da yapılan Bakanlar Kuruluna, Avrupa Suç Problemleri Komitesinin (CDPC), siber suçları soruşturmasının etkin araçlarının kullanılabilmesini sağlama ve ulusal kanunlardaki siber suçu düzenleyen maddeleri birbirine yakınlaştırma çalışmalarını desteklemesini tavsiye eden 21. Avrupa Adalet Bakanları toplantısında hazırlanan 1 no'lu düzenleme, 2000 Haziran ayında Londra'da yapılan mümkün olan en çok devleti bu antlaşmaya taraf kılmak için uygun çözümler arayarak tarafların görüşmelerini destekleyen ve siber suçla mücadelede gereksinim duyulan özel konuları gereken şekilde ele alan, anında müdahale olanağı tanıyan verimli uluslararası işbirliği sisteminin gerekliliğini ortaya koyan 23. Avrupa Adalet Bakanları toplantısında ortaya konan 3 no'lu düzenleme ve son olarak Avrupa Konseyi Devlet Başkanları konferansının 10 – 11 Ekim'de Strasburg'daki ikinci oturumunda ortaya konan Avrupa Konseyi'nin temel değerleri ve standartları üzerine inşa edilen yeni bilgi teknolojileri gelişimi karşısında oluşturulacak ortak davranış biçimlerini ortaya koyma amaçlı, eylem planı da dikkate alınarak sözleşme hazırlanmıştır (Çankaya, 2003:167-168).

Bilgisayar sistemi, bilgisayar verisi, servis sağlayıcı ve veri trafiği kayıtları terimleri sözleşme içerisinde geniş yer bulmuştur. Kanunsuz erişim, kanunsuz araya girme, veriye müdahale, sistem engellemeleri ve cihazları kötüye kullanma gibi durumlar ise bilgisayar veri sistemlerinin ulaşılabilirliğine, bütünlüğüne ve gizliliğine karşı işlenen suçlardan sayıldığından, devletlerin önlem almaları gerekmiştir (Çankaya, 2003:168). Önlem alınması aşamasında ise bazı problemler ortaya çıkmaktadır. Çankaya (2003:169), bu problemleri şu şekilde sıralamıştır. Mevzuatın yetersizliği, geleneksel kuralların yetersizliği ve uluslararası bir işbirliğinin eksikliği.

İnternet yaygınlaştıkça dünya bireyler için daha da küçülmüştür. Bu durum terörist örgütlerin işine büyük ölçüde yaramış, örgütler propagandalarını internet üzerinden sınırlandırılmadan yapmışlardır. İnternet üzerinden yayınlarının devlet kuralları ve yasaları gereği kesintiye uğradığı zamanlarda ise internet servis

sağlayıcının değiştirilmesi ve yayının yapıldığı ülkede farklılık yapılması sonucunda propaganda devam edebilmiştir. Bazı örgütler eylemlerini internet üzerinden yayınlarken, eylem yapılan kurum, kuruluş ya da kişinin düşmanlarını kendi taraflarına çekmeyi amaçlamışlar; Sabancı cinayetinin işleme şeklinin internet ortamında ortaya konulması bir örnek teşkil etmiştir. Çankaya (2003:188), örgütlerin interneti bir iletişim aracı olarak kullanmalarının bir örneğinin 2002 yılı içerisinde Amerika İstihbarat Servisleri tarafından ortaya çıkartıldığını belirtmiştir. Radikal İslamcı El Kaide örgütünün misyonerlere karşı düşmanca mesajlar verdiği, bu mesajları ise kodlamalarla, gizli bir şekilde ilettiği ortaya çıkmıştır. Örgüt, militanlarına iletmesi gereken kod, parola ve mesajları internet ortamından yayınlarken hem kesintisiz iletişimi sağlamış, hem de verilen mesajların güvenliğinden emin olmuştur. Örgütler tüm dünyanın rahatça ulaşabileceği internet sitelerinde gizli bilgileri topluluklarla paylaşmakta ve bunu büyük bir ustalıkla yapmaktadırlar. Bilgiler, internet sitelerinde yaygın fakat üstü kapalı bir şekilde verilmektedir. Bu çelişki de örgütün görevini ne büyük sorumluluk duygusu ve bilinciyle gerçekleştirdiğinin bir göstergesidir.

Nükleer terör denildiğinde ilk akla gelen yer Ortadoğu olmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri, Irak, Suriye ve İran'ı terörist ilan etmiş ve ambargo altına almıştır ancak bu ülkelere özellikle Fransa, Almanya ve İngiltere gibi Avrupa ülkelerinden kimyasal, biyolojik ve nükleer alanlarda bilgi, teknoloji ve malzeme yardımı yapıldığı da açıktır (Terör, 2004b).

İnsanları tehdit eden terör biçimlerinin en önemlisi ve en fazla zarar verici olanı olarak nükleer terörizm belirtilebilir. Terörizm, dehşet ve korku yaymak, kendi savunduğu fikrin propagandasını yapmak, yıldırma ve sindirme amacıyla olduğundan teröristlerin nükleer tehdidinin fazla büyütüldüğü, bu tehdidin aslında çok da ciddiye alınmaması gerektiği düşünülmektedir (Wilkinson, 1979:203). Terörist grupların tamamı aynı şekilde hareket etmez ve aynı tarzda saldırılarda bulunmazlar ancak tüm terörist gruplar “devrim” ve “kurtuluş” yolunda engel teşkil eden ne var ise onun feda edilmesi tüm örgütlerin ortak noktalarıdır.

Nükleer silahların kullanımında bazı engeller de bulunmaktadır. Bu engellerden en önemlisi silahların sıkı bir devlet kontrolü altında tutulması, güvenlik güçlerinin sorumluluklarında olması ve kullanımları aşamasında bazı özel güvenlik şifrelerine ihtiyaç duyulmasıdır. Ancak terörist örgütler bu engeller karşısında farklı tepkiler vermekte, nükleer silahlara sahip olmaksızın parçalara sahip olarak, silahlarını kendileri yapma yoluna gitmekte, nükleer silah sanayinden eksiklerini tamamlamaya çalışmaktadırlar (Wilkinson, 1979:203-204).

Terörizm, zayıfın kullandığı bir silah olarak görüldüğü takdirde, nükleer silahların da bu oyunun bir parçası olması çok doğaldır; nükleer silahlar kitleleri imha etmek için son derece uygun bir araç olarak kabul edilmektedir (Champion and Mattis, 2003:30). Terörizmin yalnızca kitle imha amacını değil, aynı zamanda korku verme, tedirginlik yaratma gibi amaçlarını da önlemek için yapılan uluslararası antlaşmalar herhangi bir yarar sağlamamış, örgütlerin faaliyetleri devam etmiştir (Cranston, 1986:177).

1.1.1.3. Terörizmin Boyutları

Terörizmin boyutları genel anlamda iki bölümde ele alınabilir: Bölümlerden ilki psikolojik boyut, ikincisi ise sosyolojik boyuttur.

Psikolojik Boyutu: Bir zamanlar uyumsuz insanların çıkarmış oldukları olaylar olarak görülen terör faaliyetleri, zaman içerisinde aslında teröristlerin nedensel mantıklı ve sistemli insanlar olduklarını ortaya koymuştur (Tavlaş, 1995:126). Cömertoğlu (1995:135-136) da aynı şekilde; teröristlerin psikolojik sorunlarının olmadığını, onların paranoid şizofren olduklarına inandığını, ancak zaman içerisinde hepsinin birer komünist olduklarını fark ettiğini belirtmiş, açıklamasına şu şekilde devam etmiştir:

Teröristler genelde, psikolojik yapılarında belirli bozuklukları olduğu için şiddet yolunu seçen ve topluma uyamayan kişiler olarak düşünülür. Oysa bu konuda yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlar değişik yaklaşımlar içermektedir. Jerrald M. Post, siyasi teröristlerin, psikolojik güçlerin bir sonucu olarak şiddet eylemlerine başvurduğu ve sahip oldukları özel psiko-mantıklarının, psikolojik olarak yapmaya mecbur olduklarını gerçekleştirecek şekilde yapılandığını öne sürmektedir. Bu yaklaşıma göre, bireyler şiddet eylemleri yapmak üzere terör yoluna sapar ve psikolojik yapılarında yer alan, söylemlerine yansıyan sahip oldukları özel mantığın, giriştikleri şiddet eylemlerinin mazereti olduğunu söylerler. Bu özel mantık doğrultusunda teröre başvuran kişiler, toplumun yani “Onların” tüm kötülüklerin kaynağı olduğu ve haklı bir hiddetle dolu özgürlük savaşçısı olan kendilerinin bu toplumu yok etmek ve böylece kötülüklerden kurtarmakla görevli olduklarına inanırlar.

Candansayar (2002:375)’a göre teröristlerin gruplandırılmaları ve kategorilere yerleştirilmeleri, ele alınan örneklerin türdeş olmamaları nedeniyle son derece zordur. Tüm bunların yanı sıra terörizm, taraflı anlatılan ve aktarılan bir araştırma alanı olmuş, hiçbir zaman objektif bir bakış açısıyla ortaya koyulamamıştır. Birçok açıdan terörizmin araştırılması karmaşık yapı nedeniyle başarı ile sonuçlanamamıştır. Bunun nedeni bilgilerin devletten alınması, sınırlandırılması, araştırmacının subjektif yaklaşım durumunda kalmasıdır denilebilir. Araştırmalarda kullanılan bilgilerin çoğu devlet kaynaklı, terörizmle ilgilenen birimlerin araştırmaları ya da ortaya koydukları çalışmalar olup, psikolog ve psikiyatristlerin fikirleri alınarak oluşturulmamışlardır.

Candansayar, Cömertoğlu’nun aksine teröristlerin ruh sağlıklarını gerçekten yerinde olmadığını, komünist ya da faşist gibi ideolojilere bağlı olsalar bile aynı zamanda sapkın davranışlarının su yüzüne çıkararak halktan çok daha farklı birer karakter çizdiklerini, topluma uymakta zorluk çektiklerini belirtmiştir (Candansayar, 2002:382-383).

Terörizm incelenirken 3 farklı tipte teröriste rastlanmaktadır; bunlar sırasıyla suçlular, ruh hastaları ve haçlılar olarak belirtilebilir (Güzel, 2002:383). Terörist tiplmeleri içerisinde ruh hastaları diye adlandırılan tiplleme ile teröristin ruhsal dengesini ya da dengesizliğini araştırmak arasında büyük farklar bulunmaktadır. Her kişinin kendisine ait bir ruhsal yapısının olduğu ve günümüzde yaşayan kişilerin dış etkenler, hayat şartları ve sorunlar nedeniyle ruhsal açıdan tam olarak sağlıklı sayılamayacağını düşündüğümüzde, terörist kesimin ruhsal özelliklerini incelerken bazı problemlerle karşılaşacağımız olasıdır. Geçmişten bu yana ruhsal açıdan sorunlu insanların suça eğilimlerinin fazla olduğu kabul edilmekte, hatta suçluların ruh sağlıkları cezaya arttırılmadan önce incelenmektedir. Teröristlerin ruh hastaları olarak kabul edilmediği alanlar ve durumlar olduğu gibi, teröristi tam bir ruh hastası olarak kabul eden kesim de küçümsenemeyecek boyuttadır.

Haçlılar olarak adlandırılan grup ise hiç tereddütsüz olarak ve çıkar amacı gütmeyerek kendilerini ideoloji ve inanç doğrultusunda feda eden gruptur (Güzel, 2002:383). Günümüzde bu tür örgüt mensupları, Terörle Mücadele alanında görev almış kişiler ile yapılan görüşmelerden öğrenildiği üzere, haçlılar olarak adlandırılmaktan çok fedain olarak tanımlanmaktadır.

Sosyolojik Boyutu: Dahil olduğu toplumların din, ırk, ekonomi ve sosyal durumlarına bağlı olarak kaynağını sağlamış olan terörizm, toplumları bu şekilde daha da fazla parçalama yoluna gitmiştir. Toplumlar da önceden sosyal ve ekonomik olarak kendi içlerinde fikir ayrılıklarına çok fazla düştüklerinden terör de kendine uygun ortamı keşfetmiş, sosyal ve ekonomik ayrılıkların yaşandığı noktalardan yola çıkarak faaliyetlerde bulunmuştur. Terör faaliyetlerinin ortaya çıkması, hatta desteklenmesinin nedeni, bir ülke ya da topluluğu zayıflatmak ve sona erdirmektir. Bir grubun hoşnut olunmayan bir ortama karşı başka bir grubu kışkırtması ile karmaşa oluşmakta, bu karmaşa ortamı terör örgütlerinin işini kolaylaştırdığı gibi örgütler kışkırtan tarafta yer alarak kendi amaçlarına ulaşmaktadırlar.

Yöresel ve bölgesel imkanlar ve imkansızlıklar da terörizmi tetikleyen unsurlar arasında görülmektedir. Gelişmiş, sanayileşmiş, hayat seviyesinin yüksek olduğu bölgeler veya ülkeler her zaman için terörist örgütlerce istismar edilebilecek ve bu imkanlara sahip olmayan yöre halklarını kışkırtabilecek sebepler arasındadır. Örgüt mensupları, gençleri bu imkansızlıklar ve yaşadıkları olumsuz şartları gündeme getirerek rahatlıkla kendi bünyelerine çekebilmekte ve her türlü aktif eylemlere sokabilmektedirler.

Özellikle kırsal ve dağlık bölgelerde eğitimin az olması, ekonomik imkanların yetersiz olması, halkın sosyal yaşamın gereksinimlerinden yoksun olmaları sebebiyle, örgüte veya örgüt mensuplarına kendi haklarını savundukları düşüncesiyle ya da baskıyla sıcak bakmakta ve kendilerine yatacak yer, yiyecek, içecek, giyecek gibi lojistik destek sağlamakta ve ayrıca güvenlik birimlerinin hareket tarzları hakkında bilgi vermekte, dolayısıyla bir destekleyici, yani milis altyapısı tarzında davranmaktadırlar.

Uyuşturucu, kaçakçılık, beyaz kadın ticareti, yöresel zengin insanlardan bağış adı altında para toplanması, ülke genelinde örgüte sempati ile bakmayan zengin işadamlarından ölüm tehdidiyle para toplanması gibi organize suçlar kavramı içerisinde yer alan her türlü yasadışı faaliyetlere yönelerek maddi finansmanlarını sağlamaktadırlar.

Şimdi de çalışmanın ana konusu olan “Avrupa Birliği ve Terör” ilişkisine alt yapı oluşturması amacı ile “Avrupa Birliği” konusunda genel bir bilgi verilmiştir.

1.1.2. AVRUPA BİRLİĞİ

Jean Monnet, Robert Schuman, Konrad Adenauer, Carlo Sfersa, Winston Churchill, De Gaulle ve P. Henri Spaak 20'inci Yüzyıl'da konfederal bir Avrupa fikrinin oluşmasına önyak olmuş; Avrupa devletlerinin aralarında imzaladıkları antlaşmalara birlik olma konusunun da eklenmesini sağlamışlardır. 18'inci Yüzyıl'da sanayileşme devriminin belirginleşmesi ile Avrupa'da pazar arayışları artmış, bu nedenle İngiltere ve Fransa aralarında bir antlaşma imzalayarak gümrük tarifelerinin indirilmesini sağlamışlar, ancak 1789 yılında gerçekleşen Fransız İhtilali nedeniyle birlikte antlaşma işleme konulamamıştır.

1815 Viyana Kongresi ile Avrupa'da kalıcı bir barışın sağlanması amacıyla girişimlerde bulunulmuş ve Maassen Tarifesi ile iç gümrükler kaldırılmış, 1834 yılında Alman Gümrük Birliği kurulmuş, 1871 yılında Alman Siyasi Birliği'nin tümünde Maassen Tarifesi uygulanmaya başlanmış, 1860 yılında İngiltere ile Fransa arasında bir ticaret antlaşması imzalanarak gümrükler indirilmiş, 1862 yılında Fransa ile Prusya arasında ticaret antlaşmaları imzalanmış ve bu antlaşmalar Alman Gümrük Birliği alanına yayılmıştır. 1800'lerin sonunda korumacı fikirleri benimseyerek İtalya, Almanya ve Fransa gümrüklerini yükseltmiş, 1870-1914 yılları arasında her bir Avrupa devleti kendi içine kapandığından savaşın ardından birleşme düşüncesi hayata geçirilememiş, 1924 yılında Pan-European Union ve 1930 yılında European Federal Union fikirleri rağbet görmemiştir (Karluk, 2002:2).

II. Dünya Savaşı sırasında Avrupa içerisinde bir birliğin kurulmasının ne kadar gerekli olduğu ortaya çıkmış, gümrük uygulanmaksızın büyük bir pazarın oluşturulmasının Avrupa'nın birleşmesiyle sağlanacağı belirtilmiş, bunun üzerine 1944 yılında Belçika, Hollanda ve Lüksemburg, ileriki yıllarda Benelüks şeklinde anılacak bir ekonomik birliğin kurulması amacıyla girişimlerde bulunmuşlardır.

1946 yılında W. Churchill, Avrupa'da birleşmenin gereğini vurgulayan bir konuşma (Churchill, 2004) yapmış ve bu fikre Jean Monnet'nin büyük desteği olmuştur.

Avrupa Birleşik Devletleri'nin ortaya çıkışının 1946 yılında Winston Churchill'in konuşması ile gerçekleştiği düşünülse de asıl birleşme fikri Soğuk Savaş ile ortaya çıkmıştır. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği için Avrupa'nın stratejik bir önemi vardı. Stalin öncelikle Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ni yeniden ve çok daha güçlü bir şekilde kurmak istiyordu. İkinci olarak ise Doğu Avrupa'da kendine bir güvenlik şeridi oluşturmak istiyordu. 1945-1949 yılları arasında Doğu Avrupa'da demokratik dış görünüşlü bir komünizm egemen olmuştu, 1948 yılında Yugoslavya'nın Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği ile arasının açılması ile de Sovyetler'in Doğu Avrupa'da egemenliğini artırma çabaları artmıştır. Bireylerin demokrasisi diye adlandırılan bir yapının ortaya çıkışı ile devletin pazar üzerindeki kontrolü artmıştır. Ekonomik yapının aniden değişmemesinden bu durum farklı ekonomik blokların oluşumuna neden olmuş, bu ekonomik blokların birleşimi ise Varşova Paktı ile sağlanmış ve nihayet Almanya'nın 1955 yılında NATO'ya üye olmasıyla birlikte Sovyetler, Doğu Avrupa ülkeleriyle bir dostluk antlaşması imzalamış ancak bölgenin stratejik önemi açısından kumandayı elinde tutmaya devam etmiştir (Berlin 1989, 2004a).

Konfederal Avrupa fikrinin savunucularından Jean Monnet, Avrupa'da oluşabilecek sorunlardan ve çıkma ihtimali olan savaşlardan uzak durmanın tek yolunun kömür ve çelik üretiminin tek elde toplanmasını sağlamak olduğunu belirtmiş, bu alanda söz sahibi olan Almanya ve Fransa'nın yetkilerini "tek el" sayılabilecek bir otoriteye devretmelerinin çok daha yararlı olacağını ve Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun kurulmasının acil ve önemli olduğunu savunmuştur:

Monnet'te göre modern dünyamızı birleşmeye iten çeşitli faktörler vardır. Eğer ülkeler entegrasyonu kendi arzuları ile gerçekleştirmezlerse, anarşi veya dışarıdaki güçlerin başka amaçlar güden

tehlikeleriyle karşılaşırlar. Bu ise yeni savaşlara yol açar. Savaşları, korkuyu ve sefaleti önlemek için birleşmek gerekir. Bu, ülkeler arasında koalisyonla değil, halkların birleştirilmesi ile sağlanabilir (Karluk, 2002:2).

Avrupa'nın birleşmesi fikrinin bir diğer öncüsü olan Robert Schuman, 1950 yılında, Jean Monnet'nin Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu fikrini yinelemiş, Schuman Planı adıyla bir plan sunmuş ve bu plan kabul edilmiştir. Schuman Planı'nın içeriğinde Almanya, İtalya, Belçika, Hollanda, Lüksemburg ve Fransa'nın, ileriki zamanda siyasi bir birleşmeye dönüşme potansiyeline sahip, demir ve çelik üretiminde ortak pazarı oluşturmaları ile ekonomik bir bütünleşmenin sağlanması bulunmaktaydı.

Schuman Planı her ne kadar kabul edilmiş ve ekonomik bir birliğin temelleri atılmaya başlanmış olsa dahi siyasi bir birlik olmaksızın savaşlar engellenemeyecek, ekonomik çıkarlar baskın çıkacak ve sonunda bu ortak pazar anlayışı da sona erecek olduğundan bir Avrupa kurumunun oluşturulmasının gereği ve bu kurumun ardından askeri bir yapıya geçişin önemi belirtilmiş, bu gereklilik Schuman tarafından Schuman Deklarasyonu adı altında 9 Mayıs 1950 tarihinde sunulmuştur.

Hollanda, Belçika ve Lüksemburg'un Benelüks adıyla kurmuş oldukları ekonomik birleşmenin temelleri 1932 yılında imzalanan Ouchy Antlaşması adıyla anılan ekonomik entegrasyona dayanır. 1943 yılında döviz kurunun sabitlenmesi için bir antlaşma, 1944 yılında ise, daha önce de bahsedildiği üzere, Gümrük Birliği'nin kurulması amacıyla bir sözleşme imzalanmıştır. 1948 yılında yürürlüğe giren Gümrük Birliği ile ülkeler bazı sorumluluklar altına girmiş, bu sorumlulukları yerine getirmeleri amacıyla ise Ekonomik İşbirliği Antlaşması imzalanmıştır. Ekonomik İşbirliği Antlaşması'nın ardından sırasıyla Parlamentolararası Danışma Konseyi, Ekonomik ve Sosyal Danışma Konseyi ile Benelüks Ülkeleri Adalet Divanı kurulmuştur.

Almanya, Belçika, Lüksemburg, Hollanda, İtalya ve Fransa tarafından imzalanan antlaşmalar doğrultusunda kurulan Avrupa Ekonomik Topluluğu, daha önce de belirtildiği gibi zaman içerisinde yalnızca ekonomik bir birleşme olarak kalmayarak siyasal bir birleşmeye doğru yol almıştır. Bu toplumsal, siyasal ve ekonomik birleşme şu süreci müteakiben yaşanmıştır.

Almanya, Belçika, Fransa, Hollanda, İtalya ve Lüksemburg kurucu üyeler olarak yer almışlardır. Birinci birleşme 1973 yılında Danimarka, İngiltere, İrlanda ile gerçekleşmiştir. Fransa, 1961 yılında İngiltere'nin üyeliğini veto etmiş, 1967 yılında ise başvurusunu askıya aldırılmıştır. Bu reddedişin arkasındaki nedenler şu şekilde sıralanabilir. 1956 yılında İngiltere askerlerini Süveyş Kanalı'ndan tek taraflı olarak çekmiş ve Fransa çok zor bir durumla karşı karşıya kalmıştır, 1957 yılında bir referandum yapılmış ve Saar Bölgesi'nin Almanya'ya terk edilmesi uygun görülmüş ve böylece Almanya ile Fransa arasındaki sorunlar son bulmuştur. Fransa'nın Avrupa Ekonomik Topluluğu üyelerine ihracatı artmış ve Fransa Ortak Tarım Politikası'ndan en yüksek düzeyde yararlanmıştır. Fransa da İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri gibi nükleer silahlara sahip olmasına rağmen karar alma sürecinde etkin bir role sahip olamamıştır. Son olarak ise İngiltere füze üretimini durdurmuş ve De Gaulle'ün ortak füze üretimini geri çevirerek ABD'den füze almaya başlamıştır.

Fransa'nın bu şekilde düşünüyor olmasına rağmen İngiltere'nin üye olmakta bu kadar ısrarcı olmasının da bazı nedenleri bulunmaktadır. İngiltere üye olduğu Avrupa Serbest Ticaret Birliği'ne baktığında Avrupa Ekonomik Topluluğu kadar verimli olamadıklarını ve Amerika Birleşik Devletleri yatırımlarının direkt olarak Avrupa Ekonomik Topluluğu'na yöneldiğini görerek içinde oldukları krize bir son vermek istemiş, aynı zamanda karşı çıkmakta oldukları uluslararası yapıya, Topluluk içerisindeki küçük ülkelerin de söz haklarının çoğalacak olması nedeniyle De Gaulle'ün de karşı çıkıyor olması ortak çıkarlarda birleştiklerini gösterdiğinden, İngiltere üyelik konusunda ısrarcı olmuştur.

Fransa'nın çıkarları doğrultusunda olan Almanya-Fransa işbirliği Benelüks ülkelerini ve İtalya'yı korkuttuğundan, bu ülkeler İngiltere'nin üyeliğini denge kurulmasını arzuladıklarından desteklemişlerdir. Sonuçta ise İngiltere'nin isteği gerçekleşmiş, İtalya'nın da baskısıyla uluslararası bir yapıdan vazgeçilerek İngiltere, İrlanda, Danimarka ve Norveç'in üyelik müzakereleri başlatılmıştır.

Birinci genişleme diğer genişlemelere göre çok daha rahat olmuştur. Bunun nedeni ekonomik olarak Topluluğun fazla zorlanmayacak ve denk ülkelerin birleşmeye gitmiş olmasıdır. Yine de karar alma sürecinde ve ortak tarım politikasında bazı sorunlar yaşanmıştır; İngiltere ortak tarım politikasına en fazla kaynağı aktarmış, ancak en az payı almıştır. Bu durum Almanya ve Fransa'nın işine gelmiş ve müktesebata tam anlamıyla uyumun gerekliliği savunulmuştur. Bu birleşme sayesinde Danimarka ve İrlanda'nın da İngiltere'ye olan bağımlılıkları bir derece de olsa azalmış, topluluk içerisinde bir denge oluşturulmuştur.

İkinci genişleme, 1981 yılında Yunanistan ile gerçekleşmiştir. Kıbrıs'ta bir darbe yaşanmış ve iktidar değişmiş, Türkiye'nin müdahalesiyle birlikte Yunanistan'daki Askeri Cunta devrilmiş ve böylece Avrupa için potansiyel bir tehlike baş göstermiştir. Ancak Yunanistan'ın demokrasiye geçişi ile birlikte Avrupa ile işbirliğine girmesi an meselesi olmuştur. Ekonomik açıdan bakıldığında Yunanistan'ın üyeliğinin getireceği zorluklar göz ardı edilebilir nitelikte değildir. Ancak Konsey bu zorlukları geri plana iterek ve siyasi açıdan düşünerek Yunanistan ile üyelik müzakerelerini başlatmıştır.

1 Ocak 1981 tarihinde Yunanistan'ın Avrupa Topluluğu'na üye olmasıyla birlikte ister istemez Türkiye için zorlu dönem başlamış, Avrupa ile gelişmesi muhtemel işbirliği ya da üyelik durumu tehlikeye girmiştir. Ekonomik açıdan değil de siyasi açıdan bakılarak Yunanistan'ın üyeliğinin onaylandığı Topluluk, Türkiye söz konusu olduğunda Yunanistan tarafından siyasi zorluklar ve problemlerle karşılaşacaktır. Türkiye'nin adaylığı söz konusu olduğunda, Yunanistan her türlü işbirliğini bir yana bırakarak, Kıbrıs kozunu da kullanmış ve Türkiye-Avrupa

Topluluğu işbirliğine karşı olduğunu her fırsatta ortaya koyarak, üyeliği de veto etmiştir.

Üçüncü genişleme, 1986 yılında İspanya ve Portekiz ile gerçekleşmiştir. Yunanistan örneğinde olduğu gibi, İspanya ve Portekiz de ekonomik gerekçeler bir yana koyularak, yalnızca siyasi gerekçelerle üyeliğe kabul edilmişlerdir. İspanya Franco yönetiminden, Portekiz ise Salazar yönetiminden kurtularak demokrasiye geçmiş, bu sayede Avrupa, özellikle İspanya'nın Topluluğa getireceği ekonomik zorlukları bir kenara bırakarak sırf siyasi açıdan iki ülkeyi üye olarak kabul etmiştir. Her iki ülke de Topluluğa uyum açısından idari ve adli yapılarını düzenlemek durumunda kalmış, kendi seçmiş oldukları yönetim olan demokrasinin beraberinde getirdiği zorunlulukları kabul etmişlerdir.

İspanya'nın ülke olarak geliri Avrupa'dan çok gerilerde olduğundan serbest dolaşım için belirli bir süre verilmiş, hem Portekiz hem de İspanya'nın tarıma bağlı olan ekonomik yapılarının ortak tarım politikasına uyumlarının zaman alacağından, Topluluk bütçesinden yararlanmaları için de geçiş süresi almaları gerektiği belirtilerek kabul edilmiştir. Zaman içerisinde genişleyen Topluluk, ekonomik açıdan gelişmemiş olan ülkelerin de üyelikleriyle büyük bir yük üstlenmiştir.

Dördüncü genişleme, (EFTA Genişlemesi) 1995 yılında Avusturya, Finlandiya, İsveç ile gerçekleşmiştir. Ortak Pazar anlayışının Avrupa'da tam anlamıyla uygulanamaması nedeniyle, Tek Pazar olgusu gündeme gelmiş, ekonomik işbirliğinin bir adım ötesine geçilerek parasal birlik amacına ulaşmak hedeflenmiştir. Böylece, EFTA üyesi ülkeler Tek Pazar aracılığıyla Avrupa Topluluğu'na üye olmaksızın Avrupa ile işbirliğine girme şansına sahip olmuşlardır. İsviçre, referandum sonucunda Avrupa Topluluğu dışında kalmayı seçmiş olsa da Avrupa asıl amacı olan ülkelerin Maastricht Antlaşması'na yakınlaştırılması hedefine ulaşmış, tarafsız bir tutuma sahip olan EFTA üyeleri

Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nın yaygınlaştırılmasına büyük önem veren Avrupa Topluluğu'na daha fazla direnç gösteremeyerek üye olmuşlardır.

Beşinci genişleme, 1 Mayıs 2004 tarihinde gerçekleşmiş olup Avrupa Birliği'nin daha önce yaşamadığı bir büyüme dönemidir. Birlik kültür ve nüfus açısından çok zenginleşmiş, sayı açısından ise neredeyse eski üye devlet sayısını ikiye katlamıştır. Beşinci genişlemede üyeliğe kabul edilen ülkeler Çek Cumhuriyeti, Estonya, Güney Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Polonya, Slovakya ve Slovenya'dır. Son genişlemenin yararları refah ve barış içinde yaşanabilecek bölgenin genişlemiş olması, pazarın büyümesi ve istikrarın sağlanması olarak sıralanabilir.

Avrupa Topluluğu genişleme süreci ve Topluluk tam üyelik başvuruları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Avrupa Topluluğu Genişleme Süreci ve Üyelik Durumları

Ülkeler	Tam Üyelik Müracaatı	Komisyon Görüşü	Üyelik Müzakereleri	AB Üyeliği
<i>I. Genişleme 1973</i>				
Danimarka	Mayıs 1967	Ekim 1969	Haziran 1970	1 Ocak 1973
İngiltere	Mayıs 1967	Ekim 1969	Haziran 1970	1 Ocak 1973
İrlanda	Mayıs 1967	Ekim 1969	Haziran 1970	1 Ocak 1973
Norveç	Mayıs 1967	Ekim 1969	Haziran 1970	1 Ocak 1973 (1972 yılında yapılan referandum sonucunda Norveç halkı üye olmayı reddetmiştir)
<i>II. Genişleme 1981</i>				
Yunanistan	Haziran 1975	Ocak 1976	Temmuz 1976	1 Ocak 1981
<i>III. Genişleme 1986</i>				
İspanya	Temmuz 1977	Kasım 1978	Şubat 1979	1 Ocak 1986
Portekiz	Mart 1977	Mayıs 1978	Kasım 1978	1 Ocak 1986
<i>IV. Genişleme 1995</i>				

Avusturya	17 Temmuz 1989	1 Ağustos 1991	1 Şubat 1993	1 Ocak 1995
Finlandiya	18 Mart 1992	4 Kasım 1992	1 Şubat 1993	1 Ocak 1995
İsveç	1 Temmuz 1991	31 Temmuz 1992	1 Şubat 1993	1 Ocak 1995
V. Genişleme 2004				
Güney Kıbrıs R. K.	4 Temmuz 1990	30 Haziran 1993	31 Mart 1998	1 Mayıs 2004
Malta	16 Temmuz 1990	30 Haziran 1993	15 Şubat 2000	1 Mayıs 2004
Macaristan	31 Mart 1994	15 Temmuz 1997	31 Mart 1998	1 Mayıs 2004
Polonya	5 Nisan 1994	15 Temmuz 1997	31 Mart 1998	1 Mayıs 2004
Slovakya	26 Haziran 1995	15 Temmuz 1997	15 Şubat 2000	1 Mayıs 2004
Letonya	13 Ekim 1995	15 Temmuz 1997	15 Şubat 2000	1 Mayıs 2004
Estonya	24 Kasım 1995	15 Temmuz 1997	31 Mart 1998	1 Mayıs 2004
Litvanya	8 Aralık 1995	15 Temmuz 1997	15 Şubat 2000	1 Mayıs 2004
Çek Cumh.	17 Ocak 1996	15 Temmuz 1997	31 Mart 1998	1 Mayıs 2004
Slovenya	10 Haziran 1996	15 Temmuz 1997	31 Mart 1998	1 Mayıs 2004
Türkiye	14 Nisan 1987	18 Aralık 1989	17 Aralık 2004	
Romanya	22 Haziran 1995	15 Temmuz 1997	15 Şubat 2000	
Bulgaristan	14 Aralık 1995	15 Temmuz 1997	15 Şubat 2000	
Makedonya	22 Mart 2004			

Kaynak: Somuncuoğlu (2002: 21).

Tablo incelendiğinde en fazla başvuru yapan, ancak en ağır ilerleyen ülkenin Türkiye olduğu, ülkelerin başvuru tarihinden itibaren 2 yıl içerisinde müzakerelere başladıkları, 4 – 9 yıl arasında ise üyeliğe kabul edildikleri göze çarpmaktadır.

Şimdi de Avrupa Birliği'nin günümüzdeki biçimini alması sürecinde oluşturulan siyasi birlikler ve oluşumlar genel anlamda, ayrı ayrı açıklanmaktadır.

Siyasi Birlik Yolunda Oluşumlar

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu: Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu, Almanya ile Fransa'nın ortak adımlar atmasının Avrupa'nın birleşmesinde büyük rol oynayacağına inanan ve bu inancını 9 Mayıs 1950 tarihinde yapmış olduğu konuşma ile ortaya koyan Jean Monnet'nin fikri olarak ortaya çıkmış, 18 Nisan 1951 tarihinde imzalanan Paris Antlaşması ile resmîyet kazanmış, supranasyonel bir temele dayanan ilk Avrupa yapılanması olarak tarihe geçmiştir.

Merkezi Lüksemburg'da olan, Başkanlık koltuğunda ise Jean Monnet'nin oturduğu Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun idari birimi olan Yüksek Otorite kendi güçlerine sahip olduğu gibi ve ulus-devletlerden bağımsız çalışan bir yapıdır (Berlin 1989, 2004b). Tüm üye devletlerin uğruna egemenliklerinden gönüllü olarak feragat ettikleri bu topluluk, her bir üye devlet için eşit haklar ve görevler öngörmektedir. Amacı ülkelerin ekonomisine katkıda bulunmak, işsizliğe çare bulmak ve hayat seviyesini yükseltmek olan bu yapı aynı zamanda tekelleşmenin önüne geçmek, yatırımları hızlandırmak ve işsizliğe çare bulduğu gibi işçilerin de barınmaları ile ilgili tüm sorunları gidermek gibi gayeler edinmiştir (Karluk, 2002:7). Kurulduğunda Yüksek Otorite, Bakanlar Konseyi, Danışma Komitesi, Ortak Meclis ve Adalet Divanı'ndan oluşurken zaman içerisinde Avrupa Ekonomik Topluluğu, Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu ve Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun organları birleşerek tek bir yönetici organ oluşturmuş; Avrupa Toplulukları Komisyonu Yürütme organı olarak görev almıştır.

Avrupa Ekonomik Topluluğu-Roma Antlaşması: 25 Mart 1957 tarihinde Roma'da imzalanarak, 1 Ocak 1958 tarihinde yürürlüğe giren antlaşma, Roma Antlaşması olarak da anılmaktadır. Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile birlikte ekonomik bir birleşmenin de gerekli olduğu ortaya çıkmış, Benelüks ülkelerinin öncülüğünde, bünyesinde Adalet Divanı, Parlamento ve Bakanlar Konseyi'nin de bulunduğu bir ekonomik topluluğun ilk adımları atılmıştır. Süresi sonsuz olan bu antlaşma imzalanmadan önce İngiltere ve Fransa arasında bir anlaşmazlık ortaya

çıkıştır. İngiltere, Avrupa Ekonomik Topluluğu içerisinde bağlayıcı olmayan ve ülkelerin teker teker girebilecekleri bir ticaret bölgesi kurulması gerektiğini savunurken, Fransa çok daha bağlayıcı ve sıkı işbirliği gerektiren bir ticaret bölgesinin gerekli olduğunu savunmaktaydı. Bu anlaşmazlık İngiltere'nin Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi'nin kurması ile çözüme ulaşmıştır.

Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu: 1 Ocak 1958 tarihinde Avrupa Ekonomik Topluluğu ile birlikte kurulan Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu, atom enerjisinin sanayi ve enerji üretiminde barışçı amaçlar için kullanılmasını hedeflemiş, ancak Mısır-İsrail Savaşı ve Süveyş Kanalı müdahalesi ile birlikte aksayan petrol ikmali, Avrupa'da enerji kaynaklarının devreye sokulması gerekiyor olsa dahi, petrol fiyatlarında artış olmaması nedeniyle ekonomik açıdan gelişme gösteren Avrupa Toplulukları kadar gelişme sağlayamamıştır (Karluk, 2002:12).

Avrupa Topluluğu: 25 Mart 1957 tarihinde Roma Antlaşması ile kurulan Avrupa Ekonomik Topluluğu, 2 Şubat 1992 tarihinde Maastricht'te imzalanan Avrupa Birliği Antlaşması ile Avrupa Topluluğu adını almış, 1 Kasım 1993 tarihinde yürürlüğe girmesi ile birlikte Avrupa Ekonomik Topluluğu olarak değil, Avrupa Topluluğu olarak anılmaya başlamıştır.

Avrupa Toplulukları: 18 Nisan 1951 tarihinde Paris'te imzalanan ve 23 Temmuz 1952 tarihinde yürürlüğe giren Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu Antlaşması, 25 Mart 1957 tarihinde Roma'da imzalanarak 1 Ocak 1958 tarihinde yürürlüğe giren Avrupa Ekonomik Topluluğu ile Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu Antlaşması'nı kapsayan ve her biri ayrı tüzel kişiliklere sahip olan toplulukların ortak adı Avrupa Toplulukları'dır.

Avrupa Birliği – Maastricht Antlaşması: 7 Şubat 1992 tarihinde Maastricht'te imzalanan ve 1 Kasım 1993 tarihinde yürürlüğe giren antlaşma, hem Avrupa Toplulukları'nı kuran antlaşmalara değişiklikler getirmiş, hem de Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ile Adalet ve İçişleri Alanında İşbirliği'ni kapsayan iki yeni

eylem planı ortaya çıkarmıştır. Bu antlaşma ile birlikte Avrupa Toplulukları tek bir çatı altında toplanacak, ancak yine tüzel kişiliklerini koruyacaklardı.

1987 tarihinde “Tek Avrupa Senedi” içerisinde, Avrupa bütünleşmesi amaçlanırken savunma ve güvenliğin de bu bütünleşme içine dahil edilmesi gerektiği, edilmediği takdirde ise bütünleşmenin eksik kalacağı ibaresi yer almıştır. Bu sebeple Avrupa’da yeni bir güvenlik ve savunma politikasının oluşturulması söz konusu olmuş, Maastricht Antlaşması ile de Ortak Dış ve Güvenlik Politikası faaliyete geçirilmiştir. Antlaşmanın hazırlığı yapıldığı sırada bazı pürüzler de ortaya çıkmış; Batı Avrupa Birliği’nin Avrupa Birliği ile direk bağlantılı olmasını ve ortak savunmayı da antlaşmaya eklemek isteyen Almanya ve Fransa, Hükümetlerarası Konferansta İngiltere ile çatışmış, İngiltere bu fikre karşı çıkmıştır. Bir çözüm bulunması için çalışmalar başlamış, sonunda ise ortak savunmanın NATO’un görevi, ortak politikaların Batı Avrupa Birliği’nin görevi, güvenlik konularının da Avrupa Birliği’nin Birleşmiş Milletler ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı ile yapacağı işbirliğinin sorumluluğunda olduğu kabul edilmiştir.

Hükümetlerarası Konferans sürerken Yugoslavya Krizi ortaya çıkmış, bu nedenle Almanya ve Fransa daha önce de ileri sürdükleri ancak daha sonra İngiltere’nin baskısıyla ortak bir yol bulma konusunda hemfikir oldukları ortak savunma politikasının ortaya çıkarılması konusunda ısrarcı olmuş, Avrupa Ordusu’nun kurulması için ne gerekiyorsa yapılmasının önemli olduğunu belirtmişlerdir (Avar, 2004). Almanya ve Fransa’nın bu tutumu kendisini rahatsız ettiğinden, İngiltere NATO’nun bölgede eskisi kadar etkin olamayacağı korkusuna kapılarak Amerika Birleşik Devletleri ile Fransa’yı biraraya getirmiş, Amerika’nın Avrupa’nın konfederal bir yapıya ulaşması için destek olmasına dair söz alınmış, NATO’nun etkinliğinin ise zarar görmemesi için Fransa aracılığıyla Avrupa devletlerine bir çeşit baskı yapılmıştır.

Ortak Dış ve Güvenlik Politikası’nın sorumluluk alanına güvenliğin yanı sıra savunmanın da eklenmesi, ancak bunun kesin çizgilerle belirlenmeyerek

yalnızca geçici bir süre için olduğunun kabul edilmesi ile Maastricht Antlaşması karar bağlanmıştır.

Maastricht Antlaşması ile ortaya çıkan tek değişiklik, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nın oluşturulması değildir. Avrupa Birliği'ni oluşturan üç sütundan ikincisi olarak güvenlik politikasının kabul edilmiş olması, güvenliğin ilk kez bir kurucu antlaşmaya dahil edilmiş olması açısından son derece büyük önem arz etmektedir. Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nın kapsamı içerisinde kısaca Birliğin güvenliliğini ilgilendiren ve uzun vadede ortak bir savunmaya yol açabilecek her türlü konunun dahil olduğu belirtilmiştir. Avar (2004), Kara Harp Okulu'nda yayınlanan çalışmasında Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nın yükümlülüklerini şu şekilde belirtmiştir:

Birliğin dış ve güvenlik politikası aktif olarak ve itaat ruhuyla herhangi bir çekince olmaksızın ve karşılıklı dayanışma içinde desteklemek olarak belirlenmiş, üye devletlere Avrupa Birliği'nin çıkarlarına aykırı veya uluslararası ilişkilerde tutarlı bir güç olarak etkinliğini yaralayacak eylemlerden kaçınma yükümlülüğü getirilmiştir (Avar, 2004).

Amsterdam Antlaşması: Avrupa Birliği ülkelerinin zor da olsa 17 Haziran 1997 tarihinde fikir birliğine varmaları ile 2 Ekim 1997 tarihinde Hollanda'nın Amsterdam şehrinde, bir antlaşma imzalanmış ve 1 Mayıs 1999 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Amsterdam Antlaşması'nın 4 temel hedefi vardır:

- İstihdam ve vatandaşların haklarını Avrupa Birliği'nin merkezine yerleştirmek,
- Kişilerin serbest dolaşımının önündeki son engelleri de kaldırmak ve güvenliği arttırmak,
- Avrupa Birliği'nin dünya politikalarındaki sesini (etkisini) arttırmak,

- Genişlemekte olan Avrupa Birliği'nin kurumsal yapısını daha etkili hale getirmek (Beşe, 2002:100).

Maastricht Antlaşması'nın, Birlik iç sınırlarını kontrol altına aldığı gibi, dış sınırlarının güvenliğini de sağlaması ve aynı zamanda serbest dolaşımı mümkün kılması yeni yapılanma içinde olan bir terörle mücadele politikasını büyük hayallerle oluşturulduğunu ortaya koymaktaydı. Ancak bu hayaller zaman içerisinde gerçekleşmemiş ve politikanın yapısı ile ilgili olarak bazı pürüzler oluşmuştur ki bu konu Maastricht Antlaşması üçüncü sütunu içeren bölümde detaylarıyla incelenmiştir. Sorunlu yapıyı tekrar düzenlemek ve belki de eksik olan taraflarını toparlamak amacıyla, Amsterdam Antlaşması'nda terörizmle mücadele konusuyla ilgili olarak Avrupa Birliği vatandaşlarının güvenliği ve yabancı ülke uyrukluların da tıpkı vatandaşlar gibi 5 yıllık bir süre içerisinde güvenle serbest dolaşıma katılmalarını kapsayan kararlar bulunmaktadır.

Maastricht Antlaşması'ndan farklı olarak, Amsterdam Antlaşması'nda göç, iltica ve vize gibi konular birinci sütuna eklenmiş, ırkçılık, organize suçlar, yabancı düşmanlığı gibi polisi ilgilendiren konular ise üçüncü sütunda kalmaya devam etmiştir. Adalet ve İçişleri'nin kapsamı altında olan konular yalnızca polis ve adli işbirliği başlığı altında toplanırken, özgürlük, adalet ve güvenlik gibi konular başlı başına bir alan olarak kabul edilmiştir. Bu yeni yapılanma ile birlikte ülkeler arasında çok daha sıkı bir işbirliği başlamış, ülkelerin polis teşkilatları arasında direk bir işbirliği kurulmasa dahi, Europol aracılığıyla bir ortaklık oluşturulmuştur. Özgürlük, adalet ve güvenlik konularının 5 yıllık bir süre içerisinde uygulamaya konulması ve başlı başına bir alan olarak kabul edilmesi ve ortak eylem planı oluşturulması öngörülmüştür.

Amsterdam Antlaşması'nın terörle mücadele politikasına olumlu etkisi, polisler ve gümrükler arasındaki işbirliği, üye ülkeler arasındaki işbirliği ile üye ülkelerdeki prosedürlerin benzetilmesi olarak üç alanda incelenebilir. Üye ülkelerin terörle mücadele politikalarını yakınlaştırmaları ve mücadele alanındaki işbirliğini

güçlendirmeleri 19 Eylül 2001 tarihli Terörizmle Mücadeleye İlişkin Çerçeve Kararı'nın ortaya çıkmasına sebep olmuş, Birliğe üye olmayan ülkelerle ilişkilerde bu çerçeve kararı göz önünde bulundurulsa bile ilk başvuru politikası Ortak Dış ve Güvenlik Politikası olmuştur.

Nice Antlaşması: 7-9 Aralık 2000 tarihlerinde düzenlenen Nice Zirvesi'nde bazı konular tam karara bağlanamadığından 11 Aralık 2000 tarihine kadar Zirve devam etmiştir. Nice Zirvesi sonucunda imzalanan Nice Antlaşması 21 Şubat 2001 tarihinde imzalanmış, ancak 1 Şubat 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Birliğin tüm gereksinimlerini karşılamasa da genişlemenin ilk adımını tamamlamıştır. Türkiye, Avrupa Birliği'ne tam üye olabilme hakkına sahip bir ülke olmasına rağmen, Nice Zirvesi sonucunda kabul edilen Nice Antlaşması gereğince, 1997 yılında imzalanan Lüksemburg Zirvesi'nde olduğu gibi Avrupa Birliği genişleme süreci dışında tutulmuştur. Bu durumda 1999 Aralık Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin aday ilan edilmesinin bir anlamı kalmamış, daha uzun yıllar Türkiye, Avrupa Birliği'nin genişleme sürecinde yer almamıştır. 2004-2009 yılları arasındaki mevcut AB üyeler ve aday ülkelerin Parlamento temsilci sayıları Nice Zirvesi'nde bir karara bağlanmış, fakat temsilciler konusunda Türkiye'nin varlığı hiçe sayılmıştır.

Antlaşmaya göre, gerekli kurumsal değişiklikler 2004 yılındaki genişlemeye paralel olarak gerçekleştirilecek; Parlamento üyelerinin sayısı 732 ile sınırlandırılacak, Avrupa Komisyonu belli olacak ve 25 üye ile kısıtlanacaktı. Bu şekilde büyük devletlerin daha fazla üye ile Parlamentoda temsil edilmeleri söz konusu olmayacaktır.

Nice Antlaşması ile Bakanlar Konseyi'nin karar verme mekanizması basitleştirilmiş, oy birliğinden, nitelikli oy çoğunluğuna geçiş yapılmıştır. Ayrımcılığa karşı tedbirlerin alınması, sanayi politikasına destek tedbirlerinin sağlanması, Avrupa'daki siyasi partilerin tüzüklerinin düzenlenmesi konularında

nitelikli çoğunluk oyu özelliği devreye sokulmuştur. Bu antlaşma ile Konsey ve Parlamento yasama alanında eşit farz edilmiştir.

Nice Antlaşması ile, üye devlet temel hakları ihlal ettiği takdirde mevcut mekanizma sorunu giderme yoluna gidecek, üstesinden gelemediği takdirde ise Konsey ihlali açıklama, söz konusu ülkenin Konsey’de oy kullanma hakkını askıya alma gibi haklara sahip olacaktır. Nice Antlaşması yalnızca yasama konusunda değil, yargı konusunda da değişiklikler öngörmüş; yargı kararlarının hızlanması gerektiğini ve dava yükünün hafifletilmesi gerektiğini belirtmiştir (Deltur, 2004a).

Avrupa Birliği’nin oluşum süreci hakkındaki bilgi ve açıklamalar burada tamamlanmıştır. Şimdi de çalışmanın ana problemini oluşturan “Avrupa Birliği ve Terör” konusu ayrı bir bölüm kapsamında ele alınacaktır.

BÖLÜM IV

AVRUPA BİRLİĞİ VE TERÖR

1.1. AVRUPA BİRLİĞİ VE TERÖR

Çalışmanın ana problemini tartışan bu bölümde örneklerle Avrupa Birliği'nin örgütsel anlamda terör ve güvenliğe ilişkin temel birimleri ve bunlara verilmiş olan roller üzerinde durulmuştur. Daha sonra da, Avrupa Birliği'nin terörle mücadele politikası ve insan hakları konusu incelenmiş ve tartışılmıştır. Bölüm sonunda ise Avrupa Birliği'nin 11 Eylül 2001 saldırısından sonra değişen terörizm anlayışı ve yaklaşımı incelenmiştir.

Terör kelimesi irdelenirken de belirtildiği gibi siyasal, sosyal ve ekonomik alandaki değişiklikler sonucunda ortaya çıkan terör ülkeler ve toplumlar açısından büyük sorun teşkil etmektedir. Terör faaliyetlerinin her birinin ardından önlemler alınmakta ve farklı mücadele yolları belirlenmektedir. Mücadele zaman içerisinde artıyor olsa bile teröristlerin seçtikleri hedefler, ileri teknoloji silahları, örgütlenme ve hedefe ilerleme alanlarındaki becerileri, aralarında geliştirdikleri işbirliği ve koordinasyon terörün, azalmak bir yana dursun, gittikçe ilerlemesini sağlamaktadır. Kontr-terör faaliyetlerinin yanında, terör bir adım önde ve bir kat daha hızlı ilerlemekte, durdurulması her geçen gün zorlaşmaktadır. Terör örgütleri farklı yerlerde, farklı şekillerde faaliyette bulunsalar da bazı özellikler vardır ki, bunlar örgütlerde mutlaka bulunmaktadır. Örgütler; kendilerini kanıtlama, şiddet unsurlarını kullanarak dış dünyada ses getirme, mevcut sistemi değiştirerek ve hatta istismar yoluna giderek kendisini bu sistemin üzerine oturtma, bu sayede ise meşruiyetini sağlama, meşruiyet sağlansa bile demokrasi temellerine dayalı bir sistem oluşturmaları gerektiğinden kurumlara bağlı olma, faaliyetlerinde sürekliliği sağlama, örgütlü olma, mevcut düzeni bozma, bozulmadığında ise zarar verme, kurumlara ve demokrasiye bağlı faaliyetler içinde bulunulmasına rağmen bu faaliyetlerin yasadışı organize suç olarak kabul edilmesi gibi ortak özelliklere sahiptirler (Terör, 2004c).

Terör faaliyetlerini, insan haklarını ve temel özgürlüklerini yok etme amacı güden yıkıcı faaliyet olarak tanımlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun yanı sıra, Avrupa Konseyi'nin bilgisi dahilinde hazırlanmış olan İnsan Hakları ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Avrupa Sözleşmesi'nde de özgürlükleri yok etme özgürlüğünün tanınmayacağı kararına yer verilmiştir. 1997 yılında Terörün Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi imzalanmış, terörün giderek artış gösterdiği göz önünde bulundurularak bazı önlemler alınması yoluna gidilmiştir. Bu sözleşme sayesinde adam kaldırma, rehin alma ve gayri kanuni hürriyeti tehdit eden suçlar ile şahısların hayatı için tehlike teşkil ettiği ölçüde bomba, el bombası, roket, otomatik, ateşli veya bombalı mektup veya koli kullanmak suretiyle işlenen suçlar siyasi suçların çerçevesinde ele alınmasına son verilmiş, cezalandırma amacıyla suçlunun iadesinin talep edilmesi durumunda bu talebin geri çevrilebilmesi hakkı tanınmış, suçlu iade edilmediği takdirde ise iade etmeyen taraf gecikmeye mahal vermeden yetkili birimleri görevlendirmekle sorumlu tutulmuştur (Terör, 2004d).

1957 yılında Avrupa Konseyi'nce imzalanan Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nde siyasi suçluların iade edilmesinin mümkün olmadığı, hele ölüm cezasının uygulandığı ülkeye hiçbir şekilde iade yapılmadığı ve bu cezanın mevzuattan kaldırıldığı takdirde iadenin mümkün hale gelebileceği karara bağlanmıştır. Bu karar, Avrupa'da kapanmasından önce terör örgütü olarak adlandırılmayan, kapandığı sırada terör örgütü olduğu iddia edilen PKK, lideri Abdullah Öcalan davasında da gündeme gelmiş, ancak idam cezası kaldırıldığı takdirde Öcalan'ın Türkiye'ye iade edileceği belirtilmiştir. Türkiye'de bu konuyla ilgili olarak çok fazla tartışma yaşanmış ve milliyetçi kesim Öcalan'ın idamını istemiş olsa da, dönemin hükümet ortağı olan ve karşı çıkması beklenen Milliyetçi Hareket Partisi'nin de onayıyla idam cezası kaldırılmıştır.

Avrupa'da gerçekleştirilen Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'na katılan devletler, güvensizlik ortamına bir son vermek, çabaları birleştirmek, egemenlik, kişilik, toprak bütünlüğü ve siyasal bağımsızlığa saygı göstermek, içişlere

müdahaleden kaçınmak, uluslararası sorumlulukları yerine getirmek amacı doğrultusunda kararlar almış, bu kararlar Helsinki Sonuç Belgesi'nde yer almıştır. Uluslararası Lahey Adalet Divanı kararlarına göre ise, uluslararası hukuki kararların alınmasında rol oynamayan ve bu kararların bağlamadığı ülkeler bile bu kararlara uymak durumundadır. Kararlarla birlikte uygulamaya, bir de kararların fiiliyata geçirilmesini sağlayacak düzenlemeler ve mekanizmalar konulmuştur.

Alınan kararlar tüm ülkeler için geçerli olsa bile Avrupa Birliği ülkelerinin terör örgütlerine ya da terör faaliyetlerine karşı durdukları açı, yani konumları farklılık göstermektedir. Teröre karşı konumları açısından Avrupa Birliği üye ülkeleri iki bölümde incelenebilmektedir. Bunlardan bir tanesi kendi ülkesi içerisindeki terör örgüt ve faaliyetlerine göre konumu, diğeri ise kendi ülkesi dışındaki terör örgüt ve faaliyetlerine göre konumu. Avrupa dahilindeki terör örgüt ve faaliyetleri iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. İlki, Marksist-Leninist bir ideolojiye dayanan, iki kutuplu dönem bittiğinde son bulan bir terörizm; ikincisi ise etnik ayrımcılığa dayanan, Fransa, İngiltere ve İspanya'da daha çok ortaya çıkan bir terörizmdir. Fransa, İngiltere ve İspanya terörizmden payını en fazla alan ülkeler olmalarına rağmen, son zamanlarda Almanya, İtalya ve Hollanda terörle mücadele konusunda adımlar atarak kanunlar çıkarmışlar, bu yolda büyük ilerlemeler kaydetmişlerdir.

Hem Marksist-Leninist hem de Korsika'nın bağımsızlığı amacıyla ortaya çıkan etnik terörle mücadele etmek durumunda kalan Fransa, hem hukuki önlemler almış hem de ayrı bir birim olarak değil ama jandarma içerisinde kurulu bir anti-terör birimi oluşturmuştur. Bahsi geçen anti-terör birimi sayesinde Korsika'nın bağımsızlığı için terörist faaliyetlerde bulunan, askeri nitelikli milis özelliği taşıyan bir örgüt olan Korsika Milli Bağımsızlık Cephesi (FLNC) halktan uzaklaştırılmış, uzaklaşması sağlanan örgütün halk üzerindeki baskıcı tutumu ve etkisi azaldığından terör faaliyetleri azalmıştır. Militan geçmişlerine rağmen örgüt kurucuları 2001 yılının ilk yarısında silahlı mücadeleye son vermişler, fakat bu silahsızlanmayı sindiremeyen aşırı milliyetçiler, örgütün yasal siyasi kanadının Genel Sekreteri

François Santoni ve örgütün kurucularından Jean-Michel Rossi'yi birer yıl arayla öldürmüşlerdir (Hürriyet, 2004a). 2004 yılında Korsika'nın özerklik kazanması durumunda örgüt faaliyetlerinin yine zirveye çıkması beklenmektedir.

İngiltere'de yaşanan terör faaliyetlerinin nedeni olan İrlanda Kurtuluş Ordusu'nun (IRA) amacı Kuzey İrlanda'nın İngiliz askerlerinden arındırılarak bağımsızlığını kazanması, İrlanda'nın kuzeyi ve güneyinin birleştirilmesi ve İngiltere'den bağımsız olarak İrlanda Devleti'nin kurulmasıdır. Bu amaç doğrultusunda IRA terör örgütü faaliyetlerini sürdürmüş, İngiltere'de 1969 yılından günümüze kadar 3200 kişi hayatını kaybetmiştir. İrlanda Kurtuluş Ordusu'nun ortaya çıkışı etnik farklılıklar ile din ve mezhep farklılıklarına dayanmaktadır. Örgüt, söz konusu dönemlerde süregelen emperyalizm ve kolonizasyona karşı bir milliyetçilik ve etnik olgu şeklinde oluşmuş, ancak durum bu şekilde gündeme getirildiğinde Protestanlar'a yarayacağı düşünüldüğünden din ve mezhep farklılığı olarak ileri sürülmüştür. Bu farklılık zaman içerisinde daha da büyüyerek Katolik azınlığın Kuzey İrlanda'nın bağımsızlığını ve güneyle birleşmesini istemesi, çoğunluk Protestanların ise İngiltere'ye bağlı yaşamak istemeleri şeklinde ortaya konulmuştur. İngiltere de tıpkı Almanya, İtalya ve Hollanda gibi terörle mücadele konusunda büyük adımlar atmış, güvenlik, polisiye, ekonomik, siyasi, sosyal, yasal ve yönetsel önlemler aldığı gibi 10 Nisan 1998 tarihinde İrlanda'nın birleşerek bağımsızlığına kavuşması kararının alındığı anlaşmayı referanduma sunmuş, referandum çoğunluk tarafından kabul edilmiş, İrlanda'nın İngiltere'ye ait olma durumu halk tarafından da reddedilmiştir. PKK örgütlenmesi ile IRA'nın teşkilatlanma şekli arasında büyük bir benzerlik vardır; her iki örgütte de yöre halkını baskı altında tutan görünümüleri benzerlik göstermektedir ancak PKK'dan farklı olarak IRA, amacı dışındaki şahıslar zarar gördüğünde özür dilemektedir (Yeşil, 2004).

İspanya dahilinde hüküm süren terör, Bask Bölgesi halkının İspanya genelindeki halktan farklı olduğu kaynağından çıkan, tam anlamıyla etnik kökenli bir terördür. Kilise ve din adamlarının da etkisiyle ortaya çıkan ve ayrılıkçı terör

örgütü eylemleriyle adı duyulan Bask Ülkesi ve Özgürlüğü (ETA), vur-kaç tekniği ile saldırılarda bulunarak Franko rejimini devirip yerine Marksist – Leninist doğrultuda solcu bir rejimi kurmak ve Bask Bölgesi'ni İspanya'dan ayırıp, bağımsız bir devlet oluşturmak amacını benimsemiştir (Maximum Bilgi, 2004). İspanya'da da terör örgüt ve eylemlerinin durdurulmasının ancak güvenlik, polisiye, ekonomik, siyasi, sosyal, yasal ve yönetsel önlemler sayesinde gerçekleşebileceği kararı alınmış, özerklik verildiği takdirde ETA'nın gerçekleştirdiği eylemlerin sona ereceği düşünülerek bu imkan sağlanmıştır. Tüm bunlara rağmen örgüt eylemlerine son vermemiş, bu kez Bask Bölgesi yönetimi ile fikir çatışmalarına girmiş, terör faaliyetlerini sürdürmüştür (Terör, 2004e).

Avrupa dışındaki terör örgütleri ve faaliyetlerinin, Avrupa içerisinden desteklendiği görülebilmektedir. Devletler, ulusal çıkarlarını her zaman için ilk sırada tutmak kaydıyla belirterek ya da gizli olarak, ancak maksatlı bir şekilde kendi ülkeleri dışında bulunan terör örgütlerine destek vermişlerdir. Bu konuda ilk akla gelen örnek Avrupa'nın en güçlü ülkelerinin Orta Doğu'da yer alan terör örgütleriyle girmiş oldukları ilişkilerdir. Ekonomik nedenler veya siyasi nedenler bu ilişkiye sebebiyet verebilmekte, ülkeler direk olarak örgütün karar mekanizmasında yer almasa dahi danışmanlık görevi üstlenmektedir. Amerika Birleşik Devletleri, Irak, İran ve Suriye'yi terörist ilan ederek, ambargo uygulamasına rağmen, Avrupa'nın güçlü ülkeleri İngiltere, Almanya ve Fransa bahsi geçen ülkelere nükleer, biyolojik ve kimyasal silah ve mühimmat üretimi açısından destek olmakta, üretimin gerçekleşebilmesi için gerekli olan teknoloji transfer edilmekte ve malzeme temin edilmektedir. Terör, ilk başlarda nükleer, kimyasal ve biyolojik silahlar ile birlikte tanımlanmamıştır, ancak son zamanlarda bu şekilde bir anlatım yapılması Fransa, İngiltere ve Almanya'nın bu yeni gelişen ve anlamlandırılan terör olgusuna destek vermesinden kaynaklanmaktadır. Avrupa ülkeleri terör örgütlerini çoğunlukla silahlarını satmak için, yeni silah teknolojilerini denemek için, gizli operasyonlarda kullanmak için, bölgeye giremedikleri durumda ortamı karıştırmaları, ülkenin bölgeye girmesinin yasal olmasını ve bölgede kalmalarını sağlamaları için kullanmaktadırlar. Eski adı PKK, yeni adı Kongra Gel olan terör

örgütüne verilen hem maddi hem manevi destek güçlü Avrupa ülkelerinin terör örgütlerine vermiş oldukları desteğe en büyük örnektir. Ülkeler, örgüte silah ve mühimmat sağlamakta, bununla da yetinmeyerek bu ülkelerde örgütlerin büro açmalarına, toplantı yapmalarına, bir çeşit temsilcilik kurarak yönetimlerini sağlamalarına yardımcı olmaktadır. Örgütlerin Avrupa ülkelerinden aldıkları destek ile genişlemişler ve uluslararası bir boyut kazanmışlardır. PKK, Hizbullah ve DHKP/C gibi örgütler, Avrupa ülkeleri içerisinde yasal yollardan çalışmalarda bulunan dernekler, medya ve vakıflardan destek sağlamışlar ve bu şekilde terör eylemlerini finanse edebilmişler, Belçika ve Almanya'nın da yardımlarıyla eğitime ağırlık vererek büyümüşler ve son olarak medyadan yararlanarak büyük kitlelere ulaşabilmişlerdir (PKK Gerçeği, 2004). Teröre destek Avrupa Birliği'nden önce Amerika Birleşik Devletleri'nden başlamıştır. İsrail devleti Filistinlilerin üstüne yüklenirken ABD bu konuda her hangi bir engellemede bulunmamış, hatta İsrail'in nefsi müdafaada bulunduğunu ancak Filistin'in teröre başvurduğunu belirtmiş; İsrail Suriye'ye saldırıda bulunduğu anda ise Suriye'nin cezalandırılması ve ambargo uygulanması gerektiğini savunmuştur. Filistin'de, İslami direnişin öncülüğünü yapan Filistin İslami Direniş Hareketi (HAMAS)'ni yalnız ABD değil, AB de terörist olmakla suçlamış, Filistin'li ailelere yardımlarda bulunan kurum ve kuruluşları “teröre destek veren” kuruluşlar olarak ilan etmiştir (Vahdet, 2004).

1.1. AVRUPA'NIN GÜVENLİK POLİTİKASI

Bu bölümde, Avrupa içerisinde oluşturulmuş ve Avrupa'nın güvenliğini sağlamakla yükümlü olan kuruluşlara yer verilmiş, AKÇT'den günümüze Avrupa'nın savunmasını üstlenen oluşumlar, politikalar ve antlaşmalar bölümler halinde sunulmuştur.

1.2. NATO

Brüksel Antlaşması, 17 Mart 1948 tarihinde İngiltere, Fransa, Lüksemburg, Hollanda ve Belçika arasında imzalanmış, insan hakları, özgürlük ve demokrasi konularında maddeler içermiştir. Avrupa'da savaştan etkilenmiş ekonominin tekrar hareketlenmesi ve güvenlik konularında yol kat edilebilmesi amaçlanan antlaşmada Almanya ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nden gelmesi olası tehditlere karşı da bir savunma mekanizması oluşturulmaya çalışılmıştır. Antlaşmanın imzalanmasının ne kadar yerinde olduğu Prag darbesi ve SSCB tehdidinin iyiden iyiye ortaya çıkmasıyla gözler önüne serilmiştir.

NATO üyesi Avrupa ülkelerin karşılaştıkları tehditler, Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin kendi içlerinde yaşadıkları güvenlik boşlukları, etnik sorunlar ve istikrarsızlıklardan kaynaklanmaktadır. Batı Avrupa çevresinde, Doğu ve Orta Avrupa ülkelerindeki demokratikleşme problemleri ile SSCB'nin yıkılmasıyla iyice belirginleşen ve büyüyen istikrarsızlık alanı kontrol edilmeye çalışılmış ve politikalar üretilmiştir (Çayhan ve Güney, 1996:13).

Brüksel Antlaşması ile üye devletler hava kuvvetlerini bir zemin üzerinde toplamış, askeri mühimmat ortak kullanılmış ve Ruhr bölgesi birlikte savunulmuştur. Amaçlar belirlenmiş olsa da teşkilat amaçların uygulanması konusunda mesafe kat edemedi. İngiltere ve Fransa'nın düşüncelerine göre hedeflerin uygulanmaya başlanması için ABD'nin de bu yapılanmanın içerisinde yer alması gerekmektedir.

SSCB'nin Berlin'i ablukaya alması ile ABD'de hareketlenmeler yaşandı ve hükümet ulusal askeri sorunlar dışındaki problemler için de işbirliği yapmak için kendi içerisinde yetki talebinde bulundu. 11 Haziran 1948 tarihinde Vanderberg Kararı'nı ABD Senatosu kabul etti, hükümet ABD dışında askeri ittifak kurulma yetkisine sahip oldu.

2 Kasım 1948 tarihinde Brüksel Antlaşması'nı imzalayan, ABD ve Kanada arasında görüşmeler yapıldı ve 4 Nisan 1949 tarihinde ise Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatı kurucu antlaşması olan Washington Antlaşması imzalandı. Brüksel Antlaşması'nı imzalayan ülkeler dışında, Portekiz, İzlanda, İtalya ve Norveç de kurucu ülkeler oldular. 1952 yılında Türkiye ve Yunanistan, 1955 yılında Almanya, 1982 yılında İspanya, 1999 yılında ise Polonya, Macaristan ve Çek Cumhuriyeti'nin katılımıyla NATO günümüze kadar geldi.

1.3. AVRUPA SAVUNMA TOPLULUĞU

25 Haziran 1950 tarihinde Kore Savaşı'nın başlaması ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne karşı duyulan korku da artmıştı. Avrupa'nın silahlandırılması gerektiği gerçeği ile yüz yüze gelindi fakat NATO'nun Avrupa savunması ve güvenlik sorunlarını ortadan kaldıramaması nedeniyle silahlanma, güvenlik ve savunma politikası alanlarında farklı yollar aranmaya başlandı. ABD bu konuda Almanya'nın silahlandırılması gerektiği görüşündeydi ancak Fransa Almanya'nın silahlandırılmasına karşıydı. ABD, Almanya silahlandırılırsa Batı Avrupa'ya kredi sağlayacağı düşüncesini iletmişti. Kredi sağlanması imkanı ise Fransa'yı bir süre daha sessiz kalması konusunda kendiliğinden ikna etmiş oldu.

Almanya'nın çokuluslu bir ordu içerisinde yer aldığı takdirde hem güvenlik unsuru sağlanmış olacaktı, hem de Batı Avrupa'da anlaşmazlık içerisinde bulunan uluslar arasında bir kontrol mekanizması oluşmuş olacaktı. Bu kontrol mekanizmasının Fransa ile Almanya arasında oluşacağı ise yadırganamaz bir gerçeklikti.

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ülkelerinin Almanya'nın silahlanmasını desteklemeleri Fransa'yı bazı sorunlarla karşı karşıya getirmişti. Schuman'ın büyük çaba harcayarak kurmaya çalıştığı Avrupa Kömür Çelik

Topluluğu'nun Fransa Ulusal Meclisi'nden geçememe ihtimali ortaya çıktı. Bu durum Fransa için büyük bir hayal kırıklığı ve güvensizlik yaratabilirdi. Bütünleşme amacına yaklaşmakta bile zorlanan bazı hareketlenmelerden sonra böyle bir topluluğun kurulmasının sırf Almanya'nın silahlanmasını istemeyen Fransız Ulusal Meclisi nedeniyle tehlikeye giriyor olması Avrupa için de pek iyi olmayan sonuçlar doğurabilirdi.

Fransa, böyle bir yükümlülüğün altında ezileceği düşüncesi ve bu sorumluluğu taşıyamama korkusuyla, Almanya'nın denetim altında silahlandırılmasına onay verdi. Fransa'nın bir başka düşüncesi ise güvenliğin sağlanabilmesi için ufak birleşmelerden çok, tıpkı ekonomik bütünleşme gibi Batı Avrupa askeri bütünleşmesini kurmaktı. Bütünleşmenin genel hatları Jean Monnet tarafından hazırlandı, Avrupa ordusunun kurulması için ilk adım atılmış oldu.

Fikir olumlu bir şekilde karşılandığından hemen harekete geçildi; teşkilatlanmanın iyi yapılmasına, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu teşkilatına benzemesine karar verildi. 1000'er askerden oluşacak 6 tümen kurularak bunlardan bir tanesi Almanya'ya verilecekti. Ordunun başında bir Genelkurmay Başkanı olacak, Genelkurmay organizasyonun sağlıklı yürümesi için görevde olacaktı. Topluluk çatısı altında ise bir Avrupa Savunma Bakanlığı kurularak Savunma Bakanı atanacaktı. Fransa'nın koşullarını beğendiği bu planın dikkat çekici olan özelliği Atlantik Kuvvetleri Başkomutanlığı'nın oluşturulacak olmasıdır. Bu birimin oluşturulma önerisi henüz hazırlanmışken NATO içerisinde Avrupa Müttefik Kuvvetleri Başkomutanlığı kurulmuştu (Yinanç ve Taşdemir, 2002:91).

Ortak ordu planı dahilinde, Avrupa Savunma Komiserliği'nin yanı sıra Avrupa Silahlanma Servisi ve Avrupa Lojistik Komutanlığı kurulmasına da karar verilmiştir. 1 Şubat 1952 tarihinde Avrupa Savunma Topluluğu ile ilgili oluşturulan taslakta ortak bir komutanlığın oluşturulması, savaş anında tarafların birbirlerine destek olmaları ve tarafların bir diğerinden fazla ayrıcalığa sahip olmaması

maddeleri yer almıştır. Tüm bunların yanında, kara, hava ve deniz birlikleri Avrupa Savunma Topluluğu'na bağlı olacaklardı.

27 Mayıs 1952 tarihinde Paris'te imzalanan Avrupa Savunma Topluluğu Antlaşması, 20-25 Şubat 1952 tarihinde Lizbon'da yapılan NATO toplantısında Atlantik Konseyi'nin de onayını almıştır. Onay alınmasına ve resmen antlaşmanın imzalanmış olmasına rağmen, İngiltere ve Fransa'nın antlaşmanın bazı maddelerine tepkileri ortaya çıkmıştır. İngiltere antlaşmanın ulus üstü bir yapıya ulaşmasına karşı çıkıyor, Fransa ise savunma unsurundan önce ortak dış politika konusunu halletmeleri gerektiği üzerinde duruyordu. Almanya silahsızlanma konusunda elde etmiş olduğu başarıyı iyi kullanmak amacıyla itirazda bulunmamıştır.

Fransa'nın itirazı zaman içerisinde destek görmüştür. Bu destek ortak bir savunma politikasından önce, ortak bir siyasi yapı içerisine girilmesi yolunda çalışmalar yapılmasına neden olmuştur. Bu siyasi yapının kuruluş metni ve maddelerinin hazırlanması Avrupa Federalistler Birliği tarafından Avrupa Savunma Topluluğu Meclisi'ne verilmişti, ancak federalist bir yapıyı savunan ve bu yolda verebilecekleri tüm desteği veren Avrupa Federalistler Birliği'nin bu teklifine AST'nin henüz oturmuş bir kurum olmadığını savunanlar karşı çıkmışlardır. Böylece ön hazırlık görevini AKÇT Meclisi almış, hazırlanan metin 10 Mart 1953 tarihinde kabul edilmiştir.

Teşkilatlanma açısından Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ve Topluluğu teşkilatlanma anlamında izleyen Avrupa Savunma Topluluğu gibi bir kurum oluşturulmasına dikkat edilmiştir. Ulusal Parlamento içinden ve doğrudan seçimlerle belirlenecek iki Meclis, Meclisin atadığı Avrupa Yürütme Konseyi, Adalet Divanı, Ekonomik ve Sosyal Komite ve Ulusal Bakanlar Konseyi örgütün iç yapısını oluşturacaktı.

Bu siyasi örgütü kuran antlaşmanın yürürlüğe girmesi ancak Avrupa Savunma Topluluğu'nun onaylanmasından sonra olacaktır ki zaten 1954 yılında

Fransa ve İtalya dışında kalan üyeler tarafından antlaşma onaylanmıştır. İtalya'daki istikrarsızlık onaylamayı geciktirmiştir ancak Fransa ilk baştan beri göstermiş olduğu “engelleme” tutumunu Avrupa Savunma Topluluğu'nun onaylanması sırasında da göstermiştir. Antlaşmada değişiklikler isteyen Fransa protokoller hazırlamış ve bazı maddeleri değiştirme çabaları göstermiştir. Diğer ülkeler bu tutumu kınayarak, istedikleri değişikliklerin yapılmayacağı konusunda Fransa'yı bilgilendirmişlerdir. Bu tartışmalar sürerken Hindistan'da bazı olaylar meydana gelmiş, Fransız Parlamentosu 30 Ağustos 1954 tarihinde Avrupa Savunma Topluluğu kurucu antlaşmasını reddetmiş, böylece Avrupa'da yapılması için çaba gösterilmiş olan siyasal bütünleşme planları da son bulmuştur (Buchan ve Windsor, 1963:52-53).

1.4. BATI AVRUPA BİRLİĞİ

Fransa, Avrupa Savunma Topluluğu fikrini önce ortaya atmış ve ardından, bir sürü kendi için geçerli ancak diğer ülkeler açısından geçersiz nedenle antlaşmayı reddetmiştir. Bunun bir sonucu olarak da savunma teşkilatının kurulması aşamasında İngiltere söz hakkı kazanmıştır. 23 Ekim 1954 tarihinde Paris Konferansı'nda yeni antlaşmalarla Almanya'nın egemenlik hakları geri verilmiş, işgal sona ermiş, NATO'ya kabul edilmiş ve son olarak İtalya ve Almanya'nın da katılımıyla Batı Avrupa Birliği (BAB) kurulmuştur.

Batı Avrupa Birliği'ni tamamlayan üç protokolden birincisiyle Kara Avrupası ülkelerindeki silahların belli bir tavanı aşmaması öngörülmüş; ikincisinde kara ve hava kuvvetleri için ülke tavanları belirlenmesi kabul edilmiş ve sonuncusunda ise ulusal düzeyde silahlanmanın denetimi için Batı Avrupa Birliği Ajansı adıyla bir birim kurulması kararlaştırılmıştır (Yinanç ve Taşdemir, 2002: 97).

Almanya'nın silahlandırılmış olması tüm diğer ülkelerin içlerinin rahatlamış olması anlamına gelmiyordu. Batı Avrupa Birliği'ne üye ülkeler bu sınırlandırmalarla Almanya'yı biraz olsun kontrol altında tutmayı amaçlamıştır.

Almanya biraz olsun sınırlandırılmış, arzu edilen askeri güç oluşturulmuştu, ancak uygulama alanına bakıldığında istenilen bir bütünleşmenin sağlanamadığı ortadaydı. Batı Avrupa Birliği için konulan hedeflere ulaşmak bir kenarda dursun, Avrupa bölünmeye başlamış, hiç de olumlu sonuçlanmayacak gelişmeler olmuştu. 14 Mayıs 1955 tarihinde SSCB; Arnavutluk, Bulgaristan, Polonya, Macaristan, Romanya ve Çekoslovakya ile Varşova Paktı'nı kurarak Avrupa'yı resmen bölmüştür.

Almanya ve Fransa açısından yaşanan bir gelişme aralarında barışın gerçekleşmiş olmasıdır. Paris Antlaşması sayesinde Saarland bölgesinde yapılan referandum sonucunda bu bölge Almanya'ya verilmiştir. Batı Avrupa'yı etkileyen bir başka gelişme de Batı Avrupa Birliği'nin aldığı tüm kararların ve hükümlerin mutlaka NATO'ya bildirilecek olması ve bir anlamda işbirliğine gidilmesidir. Bu sayede Avrupa üzerinde Amerika'nın etkisi sürecektir, savunma ve güvenlik bakımından çıkabilecek sorunlar Amerika'nın bilgisi dahilinde çözümlenecektir; bu Avrupa'daki Amerika etkisini açıkça ortaya koyan bir gelişmedir.

Soğuk Savaş döneminde Batı Avrupa Birliği'nden söz etmek pek mümkün olmasa da NATO'nun etkisi ve söz hakkı yadsınamaz. Ancak Varşova Paktı ve SSCB yıkıldıktan sonra Birlik tekrar etkili olmaya başlamış, Maastricht Antlaşması ile de Avrupa Birliği-Batı Avrupa Birliği ilişkileri gündeme gelmiştir.

1.5. AVRUPA SAVUNMA POLİTİKASI

1987 yılında yürürlüğe giren Avrupa Tek Senedi ile siyasal bütünleşmede büyük yol kat edilmiştir. 1992 yılında Maastricht'te kabul edilip imzalanan ve

Avrupa Birliği Antlaşması olarak da anılan bu antlaşma Hükümetlerarası Konferanslar sonucu hazırlanmıştır. Maastricht Antlaşması Avrupa Birliği'nin 3 temel üzerine oturtulması gerektiğini söyler:

- Önceki antlaşmalarla Avrupa Topluluğu'na verilmiş yetkilerin arttırılması,
- Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası,
- Adalet ve İçişleri (Çayhan ve Güney, 1996:106).

Birinci sütunda; eğitim, kültür, tüketicinin korunması alanlarında yetkiler arttırılarak, “Ekonomik ve Parasal Birlik”in sağlanması konusunda takvim hazırlanacağı, ikinci sütunda; Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası'nın hükümetlerarası ilişkiler kapsamına gireceği ve Batı Avrupa Birliği'nin geliştirileceği ve üçüncü sütunda; göç, iltica, uyuruşurucu kaçakçılığı ve örgütlü suçlarla mücadelede işbirliği yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Maastricht Antlaşması'nda yaşanan “Ekonomik ve Parasal Birlik”in ile “Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası” bunalımı dışında antlaşmanın içeriği ile ilgili bazı sorunlar da yaşanmıştır. 1992 yılının Nisan ayında Danimarka'da yapılan halk oylamasında antlaşma reddedilmiş, 1992 yılının Eylül ayında Fransa'da yapılan halk oylamasında ise %2'lik bir farkla kabul edilebilmiştir. Halk oylamasında antlaşmanın reddedilmesiyle Danimarka, Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası'nın dışında tutulmuştur.

1992 yılında imzalanarak, 1993 yılında yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması'nda birliğin güvenliği ile ilgili olan ve ortak bir savunma politikasını gerektiren her konunun antlaşmaya dahil olduğu ortaya konulmuştur.

Antlaşmada Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası'nın amaçları şu şekilde belirtilmiştir:

- Ortak değerleri, temel menfaatleri, bağımsızlığı ve Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne uygun olarak Birliğin bütünlüğünü korumak,

- Avrupa Birliği'nin güvenliğini her açıdan güçlendirmek,
- Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Helsinki Nihai Senedi ve Paris şartı'na uygun olarak barışı korumak ve uluslar arası güvenliği güçlendirmek,
- Uluslararası işbirliğini geliştirmek,
- Demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, insan haklarına saygıyı ve temel hakları sağlamak ve geliştirmek (Europa, 2004a).

Dayanışma ve işbirliği içinde hareket edilmesi gerektiği üzerinde duran antlaşma, Birliğin çıkarlarına ters düşen durumlardan uzak durulması ve tutarlı bir birliktelik sergilenmesi gerektiğini savunmuştur. Maastricht Antlaşması'nda ortak tutum, eylem ve kararlardan bahsedilirken, Amsterdam Antlaşması'nda ortak stratejinin de oluşturulması gerektiği üzerinde durularak bütünleşme daha da ileri safhalara taşınmıştır.

3 Haziran 1999 tarihinde, Avrupa Konsey toplantısında Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası'ndan sorumlu Başkan atanması gerekliliği üzerinde durularak, Ekim 1999 tarihinde NATO Genel Sekreterliği görevinden istifa eden Javier Solana Başkan olmuştur.

1.6. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE TERÖRLE MÜCADELE VE YARGISAL İşBİRLİĞİ SRECI

Avrupa Birliği'nde ekonomik birliğin kurulmasının ardından birlik içerisinde bir de siyasal birliğin gereksinimi hissedilmiştir. Ekonomik birlikten söz edildiğinde; malların, hizmetin, kişilerin ve sermayenin serbest dolaşımı gelmektedir, ki bu birlik Avrupa Birliği yesi ülkelerini kendi aralarındaki alışverişi kapsar. Birlik lkelerinin, birliğe ye olmayan ülkelerle geliştirmiş oldukları gümrük birliği benzeri ekonomik ilişkiler mevcuttur ancak nc ülkeler ile ilişkiler asıl değerlendirilen konu olduğunda, bahsedilmesi ve önem verilmesi gereken ilişki boyutu siyasidir.

Ekonomik birliğin beraberinde gelen malların, hizmetin ve kişilerin serbest dolaşımı, adalet ve içişlerine verilen önemin artması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Serbest dolaşım ile birlikte organize suçlar, terör, uyuşturucu trafiği ve yasadışı göç artmış, kontrol altına alınması ve engellenmesi gereken sorunlar olarak Avrupa Birliği'nin önünde yer almıştır (Beşe, 2002:69). Terör faaliyetlerinin önlenmesi açısından; 1963 yılında imzalanan Tokyo Antlaşması, Cenova Açık Denizler Antlaşması, 1970 yılında imzalanan Hague Antlaşması ve 1971 yılında imzalanan Montreal Antlaşması'nın tekrar gözden geçirilerek sağlaştırılmasının yeterli olacağı düşünülmüştür (George ve Watson, 2002:191). Suçluların cezalandırılmasını sağlayacak önlemlerin ve düzenlemelerin yalnızca bu antlaşmalar yoluyla yapılamayacağı açıktır; topluluk üyesi ülkelerin terörlere mücadele alanında kanunlarını oluşturmaları gerekmektedir. Terörlere mücadele kanunlarının belirlenmesi gerekliliği, sınırları olmayan bir Avrupa hayalini ortaya koyan 1986 Avrupa Tek Senedi ile daha da acil bir hal almış, ortak pazar tamamlanmadan oturtulması gereken bir yasal düzenleme şekline dönüşmüştür.

Avrupa Topluluğu güvenlik güçleri bağlamında bir işbirliğine gidilmesi gerektiğine karar vermiş; bu karara bağlı olarak her ülke öncelikle kendi polis teşkilatını topluluk içişleri yapısına uygun olarak şekillendirmiş, bu şekillendirmenin ardından ise birlik sınırları içerisinde ancak birlik üye ülkeleri sınırları olmaksızın bir yapılanmaya gidilmiştir.

Yeni yapılanmayla direkt ilgili 3 önemli oluşum göze çarpmaktadır. Bu oluşumlar; Schengen Sözleşmesi, Trevi Grubu ve Europol'dür. Avrupa Birliği'nde adalet ve içişlerinde işbirliği süreci 1967 yılında Nepal'de imzalanan "Gümrük İdareleri Arasında Sahtekarlık ve Dolandırıcılığın Önlenmesi İçin Karşılıklı Yardımlaşma ve İşbirliğine Dair Nepal Sözleşmesi" ile başlamış, bu süreç 1975 yılında topluluk üye ülkelerinin deneyim ve bilgilerini birbirleriyle paylaşmalarını esas alan "hükümetlerarası işbirliği" temeline taşınmıştır. 1976 yılında Trevi Grupları ile işbirliği süreci resmi bir zemine oturtulmuş, 1985 yılında imzalanan Schengen Sözleşmesi ile sınır kontrolleri düzenlenmiş, 1986 yılında hazırlanan

Avrupa Tek Senedi ile Avrupa Topluluğu dahilindeki sınırların yok olması öngörülerek “Avrupa Adli Alanı” oluşturulmuştur. 1993 yılında imzalanan Maastricht Antlaşması ile işbirliği sürecine terör olgusu dahil edilmiş, 1997 yılında imzalanan Amsterdam Antlaşması ile güvenlik Üçüncü Sütuna aktarılmış, 1999 yılı itibari ile terörizm Europol’ün sorumluluğuna girmiştir.

1.7. MAASTRICHT ANTLAŞMASI

Avrupa Birliği içerisinde, Adalet ve İçişlerinin gelişimi son yıllarda büyük hız kazanmıştır. Bu hızın temelleri ise; 1970’li yıllarda Trevi Grubu’nun kurulması, 1980’lerin sonlarında Schengen Sözleşmesi’nin imzalanması, 1992 yılında ise Maastricht Antlaşması’nın hazırlanması ve konu ile ilgili bölümlerin antlaşmaya eklenmesine dayanmaktadır (Dehousse ve Martinez, 2002). Maastricht Antlaşması ile üç sütunlu yapılanma ortaya çıkmış; Adalet ve İçişleri üçüncü sütuna yerleştirilmiş ve üçüncü sütunun sorumluluğu altında olan konular terör, uyuşturucu, uluslararası organize suçlar ve örgütler, hukuki işbirliği, gümrük, yasadışı göç olarak belirlenmiştir (Europa, 2004b). Antlaşmanın maddeleri kesin çizgilerle belirlenmiş, sorumluluk alanları ortaya çıkarılmış ve çalışma grupları oluşturulmuş olsa da antlaşma ulaşmak istediği sonuca ulaşamamış, yaşanması hedeflenen hareketlenme gerçekleşmemiştir.

1.8. AMSTERDAM ANTLAŞMASI

1992 yılının ardından, 1997 yılında Amsterdam Antlaşması ile yeni ve çok farklı maddeler eklenmemiş, ancak “barış, güvenlik ve gelişimi sağlamak amacıyla Avrupalı kimliği ve özgürlüğü korumak ile halk için özgürlük, güvenlik ve adaleti sağlamak” (Treaty Of Amsterdam Amending The Treaty On European Union, The Treaties Establishing The European Communities And Related Acts – Official Journal C 340, 10 November 1997) şeklinde tabirler kullanılarak Adalet ve İçişlerini halkın düzeyine indirmeyi amaçlamışlardır. Amsterdam Antlaşması’nın

getirmiş olduğu sayısız yenilik arasında dikkati çeken çok önemli bir diğer nokta ise birinci ve üçüncü sütunlarda yapılan değişikliklerdir. Daha önce de belirtildiği gibi, üç sütunlu bir yapılanma dahilinde çalışmalar sürdürölmekteyken bazı değişikliklere ihtiyaç duyulmuştur. Maastricht Antlaşması ile üçüncü sütunda yer almasına karar verilmiş olan toplumsal konularda hukuki işbirliği, göç ve iltica birinci sütuna taşınmış, üçüncü sütunda yalnızca suç konusunda hukuki işbirliği, polis, yabancı düşmanlığı ve ırkçılık ile mücadele kalmıştır (Dehousse ve Martinez, 2002).

1998 yılında Viyana'da yapılan Avrupa Konseyi toplantısında Amsterdam Antlaşması'nda ulaşılması öngörölen özgürlük, güvenlik ve adalet hedefinin gerçekleştirilmesi amacıyla bir hareket planı oluşturulmuştur. Viyana'da kararlaştırıldığından Viyana Eylem Planı olarak adlandırılan planda, Amsterdam Antlaşması'nda belirtilmiş konular çok daha kesin ve katî sınırlarla ayrılmış, hedeflere ulaşılması için belirli zaman süreleri tanınmıştır (Viyana Avrupa Konseyi Sonuçları 11-12 Aralık 1998). Viyana Eylem Planı'nın öngördüğü süre Amsterdam Antlaşması'nın yürürlüğe konulmasından sonraki iki ila beş yıllık bir süredir ki bu tarihler 1 Mayıs 2001 ya da 1 Mayıs 2004 olarak ortaya çıkmaktadır. Amsterdam Antlaşması'nın ardından özgürlük, güvenlik ve adalet üzerine kurulu yapılanma ile ilgili olarak Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği'nin açıklaması aşağıdaki gibidir:

Amsterdam Antlaşması çeşitli konulara Topluluk nezdinde hukuki düzen getirdi, bunlardan bazıları vize politikası, iltica, göç ve kişilerin serbest dolaşımı ile alakalı diğer politikalardır. Antlaşma, yürürlüğe konulmasından itibaren beş yıl içinde özgürlük, güvenlik ve adalet alanının aşamalı olarak oluşturulması için Konsey tarafından alınması gereken tedbirleri belirledi.

Amsterdam Antlaşması yürürlüğe konulmasından itibaren beş yıllık geçiş süresi zarfında, Komisyon tarafından veya Avrupa Parlamentosu'nun görüşünü aldıktan sonra Üye Devletin girişimleriyle

yapılan önerilerde Konsey'in genel olarak oybirliğiyle hareket edeceğini belirler. Geçiş süresinden sonra Konsey, sadece tek başına girişim hakkına sahip olan Komisyon tarafından yapılan önerileri değerlendirecektir. Bununla birlikte, Komisyon'un Konsey'e teklif götürürken bir Üye Devlet tarafından yapılan her türlü talebi de incelemesi gerekmektedir (Deltur, 2004b).

1.9. TAMPERE ZİRVESİ

Amsterdam Antlaşması'nı takip eden 2 yıl içinde Adalet ve İçişleri konularında atılımlar yapılma isteği, Viyana Eylem Planı'nda ortaya konulmuş ancak kayda değer en önemli atılım 1999 yılında yapılmış olan Tampere Zirvesi'nde gerçekleştirilmiştir. 15-16 Ekim 1999 tarihinde gerçekleştirilen Tampere Zirvesi'nde Avrupa Konseyi tarafından, ilk olarak Amsterdam Antlaşması'nda da belirtildiği gibi özgürlük, güvenlik ve adaletin sağlanması gereği tekrarlanmış, bu amaç doğrultusunda yeni politik düzenlemeler yapılması ve hedefe ulaşılması amacıyla önceliklerin belirlenmesine, aynı zamanda hem Konsey Genel Sekreteri hem de Ortak Dış ve Güvenlik Politikası Baş Temsilcisi olan Javier Solana'nın da öncülüğünde Avrupa Savunma ve Güvenlik Politikası'nın oluşturulması ve geliştirilmesine karar verilmiştir. Konseyin, bu konuyu politik programın ilk sırasına yerleştirmesi, Amsterdam Antlaşması ve Viyana Eylem Planı'nda bu konuya verilen önem sayesinde gerçekleşmiştir. Zirvenin atmış olduğu bir diğer önemli adım ise komisyonun toplanmasını sağlayarak Viyana'da verilen sürecin detaylandırılması, program ve Amsterdam sonrası tarifi oluşturulması ile düzenli bir gelişme sağlanması olmuştur.

Avrupa Birliği içerisinde oluşturulması gereken hukuk birliğinin ilk adımları Tampere Zirvesi'nde atılmış, gelecek yıllarda para birliği ve ortak pazarın oluşturulması sırasında hissedilebilecek hukuki bir yapının temeli 1999 yılında atılmıştır (Gümrükçü, 2004). En başından itibaren Avrupa entegrasyonu, insan hakları, demokrasi ve hukuka dayalı bir özgürlük temel aldığı gibi, bu değerlerin

barışın sağlanması ve Avrupa Birliği'nde refaha ulaşılması için gerekli olduğu ortaya konulmuş, aynı zamanda belirtilen değerlerin Birliğin genişlemesinde de büyük rol oynayacağı eklenmiştir. Barış ve refaha ulaşılması için oluşturulması gerekenler ortak pazar, ekonomik ve parasal birlik ile küresel politik ve ekonomik gelişmelerle mücadele etmek kapasitesidir denilmekte, bu mücadelenin Amsterdam Antlaşması'ndaki yansımasının güvenli olarak Birlik dahilinde hareket etme özgürlüğüne sahip olunması şeklinde ortaya çıktığı belirtilmiştir. Birliğe sağlanan özgürlük yalnızca Birlik halkına sağlanmış değildir, Avrupa Birliği sınırları içerisinde yaşayan Avrupa Birliği üye ülkeleri vatandaşları dışında kalan, topluluk için de Birlik vatandaşlarına sağlanan özgürlük verilmiştir. Göç ile Birliğe giren kişileri bu özgürlükten mahrum etmek Avrupa'nın geleneklerine aykırıdır. Sınırların kontrol altında tutulması, organize suç örgütlerinin sınırları aşarak Birliğe girişlerinin engellenmesi gerektiği göz önünde bulundurularak iltica ve göç konularında politikalar geliştirilmesi, bu politikaların ise hem vatandaşlara ihtiyaçları olan güveni sağlaması, hem de dışarıdan gelip Birlik içerisinde güvenliğinin sağlanmasını talep eden kişilere yardımcı olunması öncelikli konular arasında yer almıştır. Bu konu şu şekilde dile getirilmiştir:

AB'nin bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı haline getirilmesi temel bir hedeftir. Bu çerçevede, İrlanda Dönem Başkanlığı'nda Amsterdam Antlaşması ve ortak bir AB iltica ve göç politikası ortaya koyan Tampere Avrupa Konseyi'nde belirlenen önlemlere öncelik verilecektir. Diğer taraftan, uyuşturucu ve organize suçla mücadelede AB'deki mevcut işbirliğinin artırılması ile yasadışı göç ve insan kaçakçılığı ile mücadeleye yönelik de önlemler alınacaktır (Foreign Trade, 2004).

İnsan hakları konvansiyonlarına bağlı kalarak ve tüm insani ihtiyaçları sağlayarak açık ve tam anlamıyla güvenli bir Avrupa Birliği oluşturulması asıl amaç olarak belirlenmiştir. Birlik içerisinde, hukuka bağlı kalarak tüm üye ülkelerde oturumlar oluşturulması mümkündür. Birliğe üye bir ülkenin vatandaşları bir diğer üye ülke dahilinde, tıpkı kendi ülkelerindeymişçesine haklarını aramak şansına sahiptirler. Suçlular için üye ülkelerde farklılık gözetilmemekte, her üye ülke

içerisinde aynı şekilde yargılanmaktadırlar. Hukuka her zaman olduğu gibi saygı duyulmakta, bunun yanı sıra üye ülkelerin yasal sistemleri arasında uyumluluk ve birleşebilirlik aranmaktadır.

Birlik vatandaşlarının, herhangi bir suça yada suç örgütüne karşı Birliğin güvenliği sağlayacağı inancına sahip olması son derece önemlidir. Suç tehditlerine karşı Birlik içerisinde ortak bir politika belirlenmeli ve aynı şekilde çaba harcanmalıdır. Polisin ve güvenlik örgütlerinin, suçluların kaçacak hiçbir yerleri olmadığına dair vatandaşlara garanti vermeleri, suça hiçbir açık kapı bırakmamaları beklentiler arasındadır. Özgürlük, güvenlik ve adalet; şeffaflık ve demokrasi üzerine yerleştirilmiştir. Sivil halk ile ilişki kurulması, halkın atılan adımları onaylaması ve desteklemesi açısından son derece önemlidir ki otoritelerin güvenilirliğinin sağlanması da Birliğin gelişimi açısından son derece büyük önem arz etmektedir. Kendi içerisinde güvenilirliğini arttırmak ve destek görmenin yanı sıra, Birlik uluslararası arenada, özellikle de Birleşmiş Milletler gibi organizasyonlar söz konusu olduğunda iyi bir ortak olduğunu kanıtlamalı, işbirliğine gidildiğinde uyum göstermelidir.

Avrupa Konseyi, Konsey ve Komisyonun, Viyana Eylem Planı temellerine oturtulan ve ardından politik çerçevenin oluşturulduğu Amsterdam Antlaşması'nda kararlaştırılan noktalar üzerinde çalışmaların başlatılması ve geliştirilmesi amacıyla Avrupa Parlamentosu ile işbirliğine gitmeleri doğrultusunda çağrıda bulunmuştur.

1.10. GHENT ZİRVESİ

1999 yılının Ekim ayında gerçekleştirilen ve özgürlük, güvenlik ve adaletin sağlanmasının gerekliliğinin savunulduğu Tampere Zirvesi'nin ardından, terörizm konusunun işlendiği, önlemler alınması gerektiğinin vurgulandığı Ghent Zirvesi 19 Ekim 2001 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Ghent Zirvesi'nin en önemli

özelliği 11 Eylül saldırılarının ardından gerçekleştirilmiş olması ve bu zirvenin büyük bir bölümünde terör konusunun tartışılmış olmasıdır. Zirve, Başkan'ın konuşması ile başlamış; Başkan konuşmasının büyük bölümünü 11 Eylül saldırılarına attettiğini, tüm dünyanın, Avrupa'nın bu terörist faaliyetlere karşı ne gibi tedbirler alacağını merakla beklediğini belirtmiştir.

Zirve sonuçlarına göre; Avrupa Konseyi uluslararası düzeyde terörlle mücadeleyi sağlamlaştıracak ve terörlle mücadelede bir eylem planı geliştirecektir. Europol, Eurojust, istihbarat servisleri, polis güçleri ve yargı arasında işbirliği güçlendirilecek, bu şekilde yıl sonuna kadar terörlle mücadele konusunda ne gibi adımlar atıldığıyla ilgili bir liste oluşturulabilecektir. Terörizme finansal kaynak sağlamak ile ilgili olarak bir direktif oluşturulacak ve bu kaynak kontrol altına alınacaktır. Afganistan halkına yapılacak insanî yardım zirve sonuçlarında öncelik arz etmekte, Avrupa Birliği ve üye ülkeler ellerinden gelen yardımı yapmakla sorumlu tutulmaktadır. Konsey, kimyasal ve biyolojik silahların terör operasyonlarında ne gibi tehlikeler doğuracağını ortaya koyarak, güvenlik örgütleri arasında bu tehlikeyi önlemek için işbirliğinin geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Son olarak, demokrasi ve güvenlik konularında uluslararası bir sistem oluşturulmasının gerekliliği ile Arap ve Müslüman dünyasının terörizmle bir tutulmamasının önemi belirtilmiştir.

1.11. SCHENGEN SÖZLEŞMESİ

Schengen Sözleşmesi, Avrupa Topluluğu üyesi ülkeleri (Almanya, Belçika, Fransa, Hollanda ve Lüksemburg) arasında imzalanan, sınırlardaki kontrolün ortadan kaldırılmasını öngören bir sözleşme olarak 14 Haziran 1985 tarihinde imzalanmış ve 19 Haziran 1990 tarihinde onaylanmış. 1993 yılında üçüncü ülkelere tek vize uygulaması kabul edilmiş, 26 Mart 1995 tarihinde ise sözleşme yürürlüğe girmiştir. 1991 yılında İspanya ve Portekiz'in, 1995 yılında İtalya, İsveç, Yunanistan, Avusturya, Danimarka ve Finlandiya'nın, 1996 yılında

ise Avrupa Birliği üyesi olmayan Norveç ve İzlanda'nın katılımı sağlanmıştır. Sözleşme gereğince sınır kontrolleri, uyuşturuğu, adli işbirliği, silah, cephane, siyasi sığınma gibi konularda taraf devletler arasında bir işbirliğine gidilmesi öngörölmüştür. Ancak Avrupa Birliği üyesi devletlerin taraf olabildiği bu sözleşme; hizmetlerin, malların, kişilerin ve sermayenin daha kolay hareket etmesini sağlayarak, imzalandığı tarihin “Avrupa Topluluğu”nu, günümüzün “Avrupa Birliği”ni, dahili sınırlara sahip olmayan bir bütün haline getirmeyi amaçlamış olmakla birlikte, dışarıdan birlik sınırlarına gelebilecek teröristler, göçmen akımları, uyuşturuğu tacirleri, silah ve cephane tüccarları, şüpheli suçlular gibi zorlamalara karşı çok daha güçlü ayakta kalabilmeyi ve bu zorlamaların önüne engel teşkil etmeyi hedef seçmiştir. Schengen Sözleşmesi'nin amacı şu şekilde dile getirilmiştir:

Schengen Sözleşmesinin amacı; ortak sınırların kaldırılması ve kontrollerin dış sınırlara kaydırılması, adli yardımlaşma ve suçluların iadesi, uluslararası cürümlle mücadele, uyuşturuğu madde, ateşli silahlarla ilgili mevzuat ile vize, ulusal topraklara giriş, üçüncü ülke devletleri vatandaşlarına yönelik yabancılar hukuku konularındaki politikalarını ahenkleştirmektir (Aksöyek, 2004).

Schengen Sözleşmesi uyarınca, taraf ölkelerin suçluların yakalanması konusunda işbirliği yapmaları, suçluları yakalamaları, yakalanmalarında destek olmuş olmaları, suçu ortaya çıkarmaları ve suçun ortaya çıkışında destek olmuş olmaları gerekmektedir. Bu işbirliği içine suçlunun başka bir öлкеye geçişi halinde, geçiş yapılan ölkenin emniyet teşkilatının zorluk çıkartmaması ve geçişin yapıldığı ölkenin emniyet teşkilatının takibine devam etmesine müsaade etmesi de dahildir. Bu uygulama ve yardımlaşmalar, 1990 yılında onaylanan Schengen Sözleşmesi'nde aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

Akit tarafların polis yetkilileri, suçun önlenmesi ve ortaya çıkarılması konusunda ulusal yasalara uygun olarak birbirlerine yardımcı olacaklarını taahhüt etmektedirler. İadeye konu olabilecek bir suça iştirak ettiği tahmin edilen bir şahsı gözetim altında bulunduran polis yetkilileri,

söz konusu takip ve gözetimlerini, bir talebe istinaden, diğer ülke topraklarında da sürdürebilir ya da bu takip ve gözetim diğer devletin polislerine devredilebilir. Diğer devletin önceden onayının alınmasının mümkün olmadığı durumlarda takip ve gözetimi yapan polisler suikast, cinayet, ırza geçme, kundakçılık, kalpazanlık, silahlı soygun, çalıntı malın satın alınması, gasp, adam kaçıırma, rehin alma, köle ticareti, uyuşturucu ve psikotropik madde kaçakçılığı, ateşli silah ve patlayıcılarla ilgili kanunların ihlali, patlayıcıların kullanımı ya da zehirli atıkların kanunsuz taşınması suçlarından birini işlediği tahmin edilen şahsı yakalamak ve tutuklamak amacıyla sınır ötesinde de bazı koşullara uyarak takip edebilirler (Çevik ve Göksu, 2002:252).

Schengen Sözleşmesi, yalnızca sınırların ortadan kaldırılması ve güvenlik önlemlerinin alındığı bir serbest dolaşım bölgesinin yaratılmasına aracı olmamış; emniyet birimleri tarafından kullanılabilen bir bilgi sisteminin de ortaya çıkmasını sağlamıştır. Strasburg'da kurulmuş olan "Schengen Bilgi Sistemi-SBS" (Schengen Information System-SIS), emniyet birimleri arasındaki işbirliğini arttırmakla kalmamış, aynı zamanda evrak alışverişinin hem daha güvenli yollardan yapılmasını sağlamış, hem de hız kazandırmıştır. Önceleri sadece sınırların kontrol edilmesi için kullanılan bu sistem daha sonraları Avrupa Birliği ülkelerinin her konudaki ortak faydaları için kullanılmıştır. Sistemin aldığı yeni görünüm ve sahip olduğu yeni içerik, "Schengen Bilgi Sistemi" olarak adlandırılmasına son vermiş, "2. Jenerasyon Schengen Bilgi Sistemi/Schengen Information System II (Europa, 2004c) adını almasına sebep olmuştur. SBS ile serbest dolaşımın getirmiş olduğu dezavantajlar, yolcuların geçişlerinin kontrol edilmesi ile avantaja dönüştürülmüş, dış sınır kontrolleri ve gümrük kontrolleri denetim altına alınmıştır. Sınırların kontrolünün yanında bir de sistemin güvenliğinin sağlanması konusu mevcuttur, bu konuda atılabilecek en önemli adım belgelerin dışarı sızdırılmaması ve sistem içindeki dosyaların amaç dışında kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasıdır. Bu konuda taraf devletler bilginin, bilgiye ulaşma hakkına sahip olanlar dışındakilere ulaşmasının mümkün olmayacağı bir yapıyı oluşturmak, gerekli

durumlarda ise bilginin yok edilmesini sağlamak konusunda bazı kararlara varmışlardır.

Birbirleriyle bağlantılı olan bilgi sistemleri “Teknik Denetleme Fonksiyonu” olarak adlandırılmıştır. Bu yapı içerisinde bulunan her devletin kendi sistemine ise “Ulusal Girişlerde Tamamlayıcı Bilgi Talebi” denilmektedir. Sistem içerisinde yer alan kişilerin mevcut bilgileri; isim, belirleyici herhangi bir fiziki özellik, doğum yeri ve tarihi, cinsiyet, vatandaşlık, saldırgan olup olmadığı, silahlı olup olmadığı, raporun nedeni ve alınması gereken önlemden ibarettir (Çevik ve Göksu, 2002: 252).

Bir ülkenin, diğer bir ülkeye geçiş yapan suçlunun soruşturmasını üstlenebilme imkanına sahip olması çokça eleştirilen bir durum olmuştur ancak eleştiriler bu oluşumun parçalanması düzeyine kadar ulaşmamıştır. Schengen Polis Gümrük Çalışma Grubu’nun altında;

- Uyuşturucu ile Mücadele Avrupa Komitesi,
- Gümrük İşbirliği Konseyi’nin Farklı Daimi Çalışma Grupları,
- Mafya ve Diğer Organize Suçlarla Mücadele Çalışma Grubu ve
- Schengen Bilgi Sistemi bulunmaktadır (Terör, 2004f).

Schengen Sözleşmesi içerisinde, İngiltere, Danimarka ve İrlanda için bazı özel düzenlemeler yapılmıştır. İngiltere ve İrlanda her ne kadar Schengen Sözleşmesi’ne taraf olmasalar da Avrupa Birliği Konsey kararı ile birlikte sözleşme kararlarını ülkelerinde uygulama ve Schengen bölgesi içerisinde kabul edilme hakkına sahip olmuşlar; Danimarka ise fikir birliğine varılan kararları teker teker değerlendirerek ülkede uygulanıp uygulanmayacağına henüz karar vermemiştir (Auswartiges Amt, 2003).

İngiltere ve İrlanda arasında 1985 yılında, polis teşkilatlarının birbirleriyle daha yakın ilişkiler içinde olmaları ve işbirliğine gitmeleri amacıyla İngiliz-İrlanda

Antlaşması imzalanmış, İngiltere ve İrlanda vatandaşlarının can ve mal güvenliği bu şekilde korunmuş, yine de Kuzey İrlanda sınırları içerisinde vuku bulan terörist faaliyetler sonlandırılmamış ve yalnızca kontrol altına alınmaya çalışılmıştır (George ve Watson, 2002:202). Kuzey İrlanda’da herhangi bir değişiklik yapılması durumunda halkın oylamasına sunulması, mevcut durumda halkın değişiklikten yana olmaması, ileriki zamanlarda halkın onayı alındığı takdirde İrlanda’nın birleşmesinin mümkün olacağı antlaşma maddelerinde de açıkça belirtilmiş, İrlanda Anayasası’nda da İrlanda’nın bir bütün olduğu ve alınan kararların tüm İrlanda’yı bağlayacağı ortaya konulmuştur. Bu durum şu şekilde hükme bağlanmıştır:

Madde 1: Bu iki hükümet

- onaylamaktadır ki, Kuzey İrlanda’nın durumunda herhangi bir değişiklik gerçekleşecek ise, bu halkın onayıyla olacaktır;
- ortaya koymaktadır ki, Kuzey İrlanda halkının çoğunluğunun mevcut dileği Kuzey İrlanda’nın durumunda değişiklik olmamasıdır;
- deklare eder ki, Kuzey İrlanda halkının çoğunluğu birleşik bir İrlanda üzerinde fikir birliğine varır ise bu amaç doğrultusunda gerekli Parlamento düzenlemelerini yapacaklardır (<http://cain.ulst.ac.uk/events/aia/aiadoc.htm>, 2004; Constitution Of Ireland, Enacted By The People by 1st July, 1937).

Antlaşmanın polis ve emniyet güçleriyle ilgili olan kısmında bir işbirliği olduğu ortaya konulmuştur. Aynı şekilde bilginin paylaşımı ve ortak harekete dayanan işbirliği, yargı alanında da göze çarpmaktadır. Yargısal işbirliği aşağıda belirtilen konularda karşımıza çıkmıştır:

- İdari makamlarca Schengen’e taraf iki devletten sadece birinin ya da her ikisinin ulusal kanunlarının ihlali sayılan olayların ceza mahkemelerine intikal ettirilmesine karar verilen işlemlerde,
- Haksız tutuklama ve mahkumiyet sebebiyle açılan tazminat davalarında,
- İhtilafsız olaylarla ilgili işlemlerde,

- Cezai bir davada, mahkeme kesin bir karar verene kadar ceza davasıyla beraber görülen hukuki bir davayla ilgili olarak,
- Cezaların infazı, para cezasının veya dava masraflarının ödenmesi konularında, hukuki ifadelerin aktarılması konusunda ve
- Bir cezanın tehiri, şartlı salıverme veya cezanın infazının tehiri ya da geçici durdurulması konularıyla ilgili olarak talep edilebilir (Çevik ve Göksu, 2002:254).

1.12. TREVI GRUBU

Avrupa Birliği üye ülkeleri tarafından 1-2 Aralık 1975 tarihinde, sadece terörizm ile ilgilenecek bir polis teşkilatının kurulması kararı alınmış, 29 Haziran 1976 tarihinde İçişleri ve Adalet Bakanlığına bağlı bir çalışma grubu olan Trevi Grubu (Terrorism, Radicalism, Extremism, Violence, International/Terörizm-Köktendincilik, Aşırılık, Şiddet, Uluslararası) oluşturulmuştur. İlk toplantısını Lüksemburg'da 1976 yılında gerçekleştiren Trevi Grubu bir yapılanma değil, daha çok bilgi alışverişinin gerçekleştirildiği bir forum şeklindedir. Terörizmle mücadele için oluşturulmuş bu işbirliği yapılanması sonradan uyuşturucu, holiganlık, terör, kamu güvenliği, kriminal alanlarına da kaymıştır ve güvenliği bu alanlarda da sağlamayı hedeflemiştir. Terörizm ve iç güvenliğin ardından organize suç ve yasadışı göçü de içine alan bu genişleme 1985 yılında başlamış, bu genişlemenin ardından Tek Pazar'dan sonra ortaya çıkan durumlar ve Europol de Trevi Grubu kapsama alanına dahil edilmiştir.

1976 yılında İngiltere'nin girişimiyle kurulan bu forum zaman içerisinde tüm Avrupa Birliği üye ülkelerinin de katılımıyla genişlemiş, gözlemci statüsü ile Avrupa Birliği'ne üye olmayan ülkelerin de katılımına müsaade edilmiştir. Gözlemci ülkeler olan Avusturya, Fas, Kanada, Norveç, İsveç, İsviçre ve Amerika Birleşik Devletleri'ne "Trevi Dostları" adı verilmiştir.

Trevi Grubu başkanlığı altı ayda bir değişmekte, her başkanlık değişiminde, çalışma grupları, ad-hoc çalışma grupları, üst rütbeli memurların oluşturduğu komisyon ve bakanlar düzeyinde yeni bir oturum yapılmaktadır. Üst rütbeli memurlardan oluşan ve “Koordinatörler Grubu” olarak da anılan grup yalnızca Trevi’nin yapısı ve işleyişi ile ilgilenmez, aynı zamanda Ad-Hoc Göç Çalışma Grubu, AB Gümrük Görevlilerinin Karşılıklı Yardımlaşma Grubu ve Uyuşturucu ile Mücadele için Avrupa Komitesi de bu grubun sorumluluk sahası içerisindedir (Çevik ve Göksu, 2002:255). Gruplar içerisinde; Trevi bakanları en üst düzeyde, üst rütbeli memurlar orta düzeyde, çalışma grupları ise alt düzeyde gruplar olarak kabul edilmiştir.

Üye devletlerin bakanları arasındaki işbirliğinin sağlanması da Trevi Grubu açısından önemli bir nokta olmuştur. Bu işbirliğini, ülkeler bazında daha ileri düzeylere taşımak için dijital bilgi alışverişi sağlanmış, bakanlar düzeyindeki işbirliğinin geliştirilmesi için ise üçüncü ülke bakanları ile işbirliğini sağlayacak bir düzenleme olan TROIKA oluşturulmuştur.

1.13. EUROPOL

2 Şubat 1992 tarihli Avrupa Birliği Maastricht Anlaşması ile kurulan ve merkezi Hollanda’nın Lahey kentinde olan Europol, 1992 yılında kurulmuş olmasına rağmen, faaliyetlerine ancak 3 Ocak 1994 tarihinde uyuşturucu ile mücadele eden “Europol Uyuşturucu Birimi” ile sınırlı bir alanda başlamış, zaman içerisinde faaliyet alanlarını genişletmiştir. 1 Ekim 1998 tarihinde Üye Devletler tarafından Europol Sözleşmesi onaylanmış, yürürlüğe girmiş, yasal işlemlerin tamamlanmasından sonra, 1 Temmuz 1999 tarihinde faaliyetlerine tam olarak başlamıştır.

Üye Devletlerin yetkili makamlarının etkinliğini ve aralarındaki işbirliğini artırarak uluslararası organize suçları önlemek ve mücadele etmek amacıyla kurulan

Europol, Avrupa Birliği'nin suç ve istihbarat faaliyetlerini yöneten yasa uygulayıcı kuruluğu olmuştur. Özellikle suç örgütlerini hedef alan Europol, Avrupa Birliği'nin suç örgütlerine karşı yasaların uygulanmasına yönelik çabalarına katkıda bulunmaktadır. Europol'ün, yasaların uygulanmasını sağladığı ve desteklediği suçlar şu şekilde sıralanabilir:

- Uluslararası uyuşturucu kaçakçılığı,
- Göç,
- İnsan kaçakçılığı,
- Araç kaçakçılığı,
- Radyoaktif ve nükleer madde kaçakçılığı,
- Terörist faaliyetler çerçevesinde işlenen suçlar,
- Para basımı ve yasadışı para kaçakçılığı (Europol, 2004).

6 Aralık 2001 tarihli Konsey kararı ve 1 Ocak 2002 tarihi itibarı ile Europol'ün etki alanı genişletilmiş, bu karar sonucunda Europol, çevre suçları, organize soygunlar, kültür eserleri ve yasadışı ticaret ve telif hakları ihlali gibi konularda da yetkili kılınmıştır. Europol'ün Üye Devletleri desteklediği konular arasında;

- Üye devletlerin kendi ulusal yasa uygulayıcı kuruluşlarını temsil eden ve Europol'de geçici olarak görevlendirilmiş olan Avrupa İrtibat Memurları arasında bilgi değişiminin kolaylaştırılması,
- Üye devletlerin faaliyetlerinin desteklenmesi amacı ile faaliyet analizinin gerçekleştirilmesi,
- Üye devletler, Europol ya da başka kaynaklardan alınan bilgi ve istihbarata bağlı olarak stratejik rapor ve suç analizi hazırlanması,
- Üye devletlerin gözetim ve sorumluluğu altında, Avrupa Birliği içerisinde yapılan soruşturmalar ve operasyonlar için uzmanlık ve teknik destek sağlanması bulunmaktadır (Europol, 2004).

Uyuşturucu kaçakçılığı gibi sınır tanımayan suçlarla başa çıkmak amaçlanıyorsa, ülkeler arasında sıkı bağların kurulması, güçlü ilişkilerin oluşturulması gerekmektedir. Avrupa Birliği Üye Devletleri'nin birbirleriyle yakın ilişkileri ve Trevi ile başlayan, zaman içerisinde ise hızlanarak ve yayılarak devam eden bilgi alışverişleri, muhtemel suçların işlenmeden engellenmesini sağlamıştır. Bu bilgi alışverişini sağlayan, analizleri yapan bir kuruma duyulan ihtiyacın, bir gereksinimden öteye gitmesi Europol'ün kurulmasına zemin hazırlamıştır. Europol Sözleşmesi'ne göre, alınan bilgiler oluşturulan sistem içine kaydedilerek analiz edilmelidir; bu bilgisayar sistemi bilgi, analiz ve endeks bölümlerinden oluşmakta, sözleşme dahilinde belirtilmiş olan maddelerden bazıları ise insan haklarının korunması, verilerin korunması, denetimi, idaresi ve güvenliği şeklinde ortaya konulmuştur.

Europol'ün finansmanı, üye devletler tarafından sağlanmaktayken, 2002 yılı bütçesi 51,66 milyon Euro olarak hesaplanmıştır. Yıllık hesaplar ise, Avrupa Toplulukları Sayıştay'ının atadığı "Karma Denetim Komitesi" tarafından denetlenmektedir.

Müdür ve müdür yardımcıları tarafından oluşan yönetimi, Avrupa Birliği Konseyi atamaktadır; üye devletlerin atamış olduğu personel sayısı şu an için 338'dir. Ancak 2003 yılına kadar bu sayının 460'a kadar çıkartılması hedeflenmiştir. Europol'ün sorumlu olduğu Avrupa Birliği Konseyi'nin, Europol'ü yönlendirmesi, denetlemesi, müdür ve müdür yardımcılarını ataması, bütçeyi onaylaması, Europol Yönetim Kurulu'nun üye devletlerin atadıkları birer temsilciden oluşması ve son olarak Konseyin tüm üye devletlerin temsilcilerini içermesi, sistemde demokratik bir yönetim sergilendiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Son terörist eylemlerin ardından Europol Sözleşmesi'nde bazı noktalar tekrar gözden geçirilmiş ve bir takım yeni sonuçlara varılmıştır. Gözden geçirilen

ve karara varılan noktalardan bazıları şunlardır: Üye devletlerin istihbarat kurumları ellerinde bulunan bilgileri diğer üye devletlerin istihbarat kurumlarına aktarmalıdır, Terörizmle Mücadele Timi oluşturulmalı, bu timin süresi altı ayla sınırlandırılmalı fakat gerektiğinde uzatılmalı, terörizmde uzmanlaşmış irtibat ve istihbarat memurları bahsi geçen time atanmalı, uzmanların bilgileri zamanında toplamaları, değerlendirmeleri, analiz yapmaları ve sonuca ulaşmaları sağlanmalıdır. 11 Eylül 2001 tarihli terörist eylemin ardından, 15 Kasım 2001 tarihi itibarı ile sözü edilen Terörizmle Mücadele Timi hazır bulundurulmuştur.

Europol ayrıca, Interpol, ABD, Polonya, Macaristan, Slovenya, Estonya, Norveç, İzlanda, Avrupa Merkez Bankası ve Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı Gözetim Merkezi ile güçlü ilişkiler içerisinde bulunmuş, ikili anlaşmalar yapmıştır.

Europol, böyle bir sorumluluğu yerine getirirken insan haklarını göz önünde bulundurmaktadır. Bireylerin, Europol veri tabanına kayıtlı olup olmadığını öğrenme ve bu bilgiyi talep etme hakkı vardır. Bilgi merkezine başvurulduğu takdirde, merkez bu talebi Europol'e bildirir ve kurum bilginin verilip verilemeyeceğine 3 ay içerisinde karar vermektedir. Kurum, bilginin verilmemesine karar verdiği takdirde, ki bu gibi durumlarda talep sahibinin bir şekilde dahil olduğu bir soruşturma söz konusudur, bilgiyi talep eden kişi Komisyonun bağımsız denetim organına başvurma hakkına sahiptir. Europol veri tabanında hatalı bilgilerle kayıtlı bulunduğu ya da tamamen yanlış bilgi girişi fark edildiğinde ise, bilgi talebinde bulunduğu şekilde başvuru yapılabilir (Minjust, 2004).

Konular derinleştikçe ve karmaşıklıklaştıkça, Europol'ün güçlü ve güvenilir bir bilgi transferi ve kaynağına duyduğu ihtiyaç belirginleşmiştir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda, kurumun SBS veri tabanı ile direk bağlantısının olmasının yararları da ortaya çıkmaktadır. Bu bağlantı diğer üye devletler için de geçerlidir, hatta üye devletlerarası bilgi alışverişi söz konusu olduğunda, Europol Sözleşmesi sınırları içinde, SBS veri tabanı kullanılmaktadır. Yalnızca bilgi

alışverişi için kullanılmayan SBS, aynı zamanda bilgilerin ve istihbaratın paylaşımında kullanılmakta; istihbarat kurumları ellerinde bulundurdukları bilgiyi bu sisteme aktardıklarında diğer istihbarat kurumları ile paylaşabilmektedirler (Europa, 2002).

Kurum, hiçbir suç işlememiş kişilerin ırkları, politik görüşleri ve cinsiyetleri hakkındaki bilgileri veri tabanında saklama ayrıcalığına sahiptir. Bu bilgiler analiz kayıtlarında toplanır, bu kayıtlar ise herhangi bir araştırma ya da davada gereksinim duyulduğu takdirde kullanılabilir. Konvansiyonda da belirtildiği gibi; bilgiler, polis teşkilatı ile ilgili nedenlerden dolayı kullanılabilir, ancak bu halkın ihtiyacı olan yasal düzeni bozmadığı takdirde, hatta bu düzeni kurmak amacıyla yapılmalıdır. Konvansiyona göre, “strateji” ve “taktik” arasında fark vardır: "strateji", suç unsuru teşkil eden gelişmelerde görülürken, “taktik”, katî suç durumlarında görülmektedir.

Veri tabanında, hakkında bilgi bulunan şahıslar, geleceğin potansiyel tanıklarındırlar. Bireylerin; ırkları, politik görüşleri, dini inançları, sağlık durumları ve cinsel kimliklerini içerisinde barındıran veri tabanı, aynı zamanda şahısların – eğer varsa – savunmalarını da kapsar. Bu bilgiler, sistemde, tamamen savunma amacıyla biriktirilir, hiçbir şekilde suçlama ve itham altında bırakma söz konusu değildir.

Bilgiler belirli kriterlere göre sınıflandırılmaktadır:

- gizli, mahrem ya da çıkarlarla direkt ilişkili olmalarıyla,
- “çok güvenilir olmayan”, “çok güvenilir” ya da “nispeten güvenilir” olmalarıyla,
- aktif ya da pasif olmalarıyla (Fecl, 1995) sınıflandırılmaktadır.

Avrupa Birliği Konseyi, Europol’ün her türlü suçla başa çıkabilecek kadar güçlü olması yönünde çalışmıştır. Özellikle de terörizm, göç, uyuşturucu

kaçakçılığı ve para kaçakçılığı bu suçların en başlarında gelmektedirler. Üye devletler, Europol’de görevlendirmek üzere belirli sayıda personellerini eğitime göndermekte, üyeler arasında bilgi alışverişinin, bilgi transferinin topluluk için olumlu olacağını düşünmektedirler. Amsterdam Anlaşması’nın da bir sonucu olarak, İspanya ve Belçika Hükümetleri, Europol Konvansiyonu’nu geliştirmek için bir teklif sunmuşlar, Europol’ün sorumluluk alanlarının, yetkilerinin ve sorumluluklarının artmasını amaçlamışlardır. Amaçlara ulaşabilmek için Konvansiyon maddelerinde bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden ilki Europol’ün, üye devlet istihbarat örgütlerinden, gereksinim duyduğu bilgileri alabilme hakkı ile, ikincisi ise gelecekte yapılacak değişikliklerin daha çabuk ve kolayca yapılması ile ilgilidir. Avrupa Birliği Konseyi tarafından, Santiago de Compostela’da yapılan yarı resmi toplantıda, veri tabanı, haberleşme ve bilgi konularında kurumun durumu tartışılmıştır.

Üye devlet temsilcilerinin farklı ülkelerde olduklarından, buluşup karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmaları gerektiğinden belirli bir merkezin seçilmesi zorunlu hale gelmiştir. Bunun yanı sıra yeni kurulan kurumların birbirlerini tanımaları ve ilişkilerini güçlendirmeleri açısından belli bir platformda buluşulmasının olumlu sonuçlar doğuracağı, kurumlar arası ilişkilere dinamizm ve etkinlik kazandıracığı düşünülmüştür (Europa, 2002). Tecrübelerin paylaşımı, sınır ötesi suçlar konusunda bilgi alışverişi ve eğitim, operasyon planlama ve faaliyet, kurum içerisinde önemli rol oynayan “Hizmet Kuvvetleri”nin görevleridir.

1994 yılından sonra, Europol, uyuşturucuyla mücadele örgütünden çok Avrupa FBI’ı görünümüne kavuşmuştur. Uyuşturucu kaçakçılığının yanında, terörist faaliyetler, göç ve diğer yasadışı faaliyetler de Europol’ün etki alanına girmiş ve Europol’ün sorumlulukları artmıştır. Schengen Sözleşmesi’nin ardından kurulan Trevi Grubu’nun sorumluluk alanının genişletildiği gibi Europol’ün de sorumluluk alanı genişletilmiştir. Trevi Grubu ile Europol’ün çalışma alanı içerisine giren konular neredeyse aynıdır. Bu durum Europol’ün Trevi Grubu’nun şartlar ve zamana uygun hale getirilmiş bir benzeri olduğunu göstermektedir.

Europol için, “geleceğin yasa uygulayıcı temiz sayfası”^{*} tanımı kullanılmaktadır. Kuruluşun kendini yenilemesiyle birlikte üye devlet polis teşkilatları da kendilerini yenilemişler, hatta elektronik araç ve gereçler ile polis otolarını bakımdan geçirmişler, veri tabanına ulaşabilecek teknolojiyi kurmuşlardır. İstihbarat uzmanları ve temsilciler, Europol’ün içerisinde, “Avrupa Devleti”nin gizli, güçlü ve güvenilir operasyonel kuruluşunu yaratmışlardır. Bu kuruluş ellerinde bulunan bilgiyi saklamak ve paylaşmakla yükümlü ve sorumludur. Elleriindeki bilgi bireylerin kişisel özellikleri olabileceği gibi, onların genetik yapılarıyla ilgili de olabilir. Bu tür bilgilerin sadece kuruluşla bağlantıda olan diğer polis teşkilatlarıyla paylaşılması yasaldır.

Miktarı ne olursa olsun, uyuşturucu kaçakçılığı, her zaman için hem basının ilgisini çekmiş, hem de halkın hayal güçlerinin sınırlarını zorlamıştır. Uyuşturucu kaçakçılığı, başa çıkması ve üstesinden gelmesi en zor suçlardan biridir. Başarıya ulaşmak hem zahmetli hem de yorucudur. Üçüncü dünya ülkelerinde üretilen uyuşturucu, çok gizli ve karmaşık yollardan diğer devletlere ihraç edilmektedir. Uyuşturucu ağına girerek, organize suç ve terör örgütlerinin bağlantılarına ulaşmak o kadar da kolay olmadığı gibi çok zaman alan ve komplike bir çalışma gerektiren bir işlemdir. İstihbaratı belirli bir tabana oturtarak örgütü deşifre etmek amacıyla diğer istihbarat örgütleriyle bağlantıları sıkı tutmak, dil sorununu en aza indirmek, devletlerin birbirlerinden farklı olan yasa uygulama sistemlerini çözmek, diplomasi ve siyasete de girerek kimlerin bu olayla ilişkili olabileceklerini açığa kavuşturmak gerekir. Yakın geçmişte, Avrupa dahili sınırlarının kalkmasıyla yasa dışı uyuşturucu maddeler özgürce devletler arası dolaşım olanağı bulmuştur, ancak sınırların kontrol edilmeye başlanması ile bu kaçakçılık engellenememiştir.

1993 yılının Ağustos ayında Europol Uyuşturucu Birimi kurulmuş, kurulan birim uyuşturucuyla sınırlandırılmamış, sorumlulukları, uyuşturucu

* T.C. Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü

kaçakçılığı, nükleer ve radyoaktif madde ticareti, araç ve insan kaçakçılığı ile para aklama da eklenerek genişletilmiştir. Bu genişlemeler sonucunda, Avrupa'nın tüm yasa uygulama organlarının ve istihbarat birimlerinin tek bir temel üzerinde buluşması için tüm yetkiler Europol'e verilmiştir.

Her üye devlet, Europol Uyuşturucu Birimi'ne tek bir noktadan bağlıdır. Bireysel istihbarat, merkezde toplanmasından çok, iki yönlü olarak ele alınmakta, değişim görmektedir. Böylece Avrupa genelinde oluşturulan bilgi veri tabanı Europol'ün önemini kat kat artırmaktadır. Europol konusunda kafalarda oluşan en büyük soru işareti İnterpol ile aradaki ilişkinin nereye doğru gideceğiyle ilgili olmuştur. İnterpol'ün görevleri bölünmüş ve Europol'e yönlendirilmiştir. Ancak zaman içerisinde tüm korkular giderilmiş; İnterpol yine dünya devletleri arasında istihbarat toplayarak, bilgileri birleştiren, analiz eden birim olarak görevine devam etmiştir. İnterpol, küresel bilgi alışverişini yönlendirirken, Europol istihbarat analizi ve alışverişinin koordinasyonunu sağlamaktadır.

Europol'ün uluslararası birimleri uyuşturucu transferleri ile ilgilenmektedir. Europol Uyuşturucu Birimi, Europol'ün büyük potansiyelini ortaya koymuş, hareket ve faaliyet kısıtlamasına rağmen kayda değer miktarda istihbarat elde etmiş, yapılan operasyonlarda amaçlanan başarı kısmen de olsa yakalanmıştır.

1.13.1. Europol – ABD İlişkisi

6 Aralık 2001 tarihinde, Brüksel'de Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri tarihi bir antlaşma imzalamışlardır. Bu antlaşma gereğince; terörist faaliyetleri, köle ticareti ya da uyuşturucu kaçakçılığı soruşturmaları yürütüldüğünde ya da bir araştırma yapıldığında bilgi alışverişi daha fazla olacaktır.

Antlaşma, Avrupa Birliği Konseyi ve Adalet Bakanlığı, Europol ve Genel Sekreter Colin Powell tarafından temsil edilen Birleşik Devletler arasında imzalanmıştır. Yapılan antlaşma ile Europol ve Birleşik Devletler terörist eylemler

ve ciddi uluslararası suçlarla mücadele konusunda işbirliği başlamıştır (Eurunion, 2001).

1.13.2. Europol – Interpol İlişkisi

Europol, üye devletlerin istihbarat teşkilatları arasında bağlantıyı sağladığı gibi uluslararası organize suçlarla ilgili istihbarat toplamakta ve önlem almaktayken, Interpol, kuruluşun gerektirdiği sınırlar içerisinde kalmakla birlikte, Europol'den daha geniş alanda olup biten suç unsurlarıyla, Evrensel Deklarasyon ve İnsan Hakları'na bağlı kalmak suretiyle alışılmış yasal olaylar ve davalarla ilgilenmektedir. İki istihbarat teşkilatının güçlerini birleştirmek, onları daha etkin kılmak, ilişkilerini güçlendirmek amacıyla, 5 bölüm, 16 maddeden oluşan bir antlaşma 5 Kasım 2001 tarihinde Brüksel'de imzalanmıştır.

İşbirliğine rağmen iki istihbarat gücünden birinin baskın çıkacağına, birinin diğerine bağımlı olacağına inanılmış, hatta daha da ileri gidilerek Europol'ün, Interpol'ün önüne geçebileceği iddia edilmiştir. Ancak, pratikte incelendiğinde bunun söz konusu olmadığı açıkça görülebilir. Europol, bölgesel bir güç olduğundan, Avrupa Birliği Üye Devletleri istihbarat ve polis teşkilatlarına belirli sınırlamalar, standartlar ve özgürlükler getirebilir, mevzuatları belirleyebilir. Buna rağmen Interpol olmadan, Interpol ile işbirliği yapmadan AB'nin istediği ve amaçladığı güce ulaşacağını söylemek olanaklı değildir..

1.14. AVRUPA BİRLİĞİ TERÖRİZMLE MÜCADELE POLİTİKASI VE İNSAN HAKLARI

Avrupa Birliği'nin temel hedeflerinden biri de, dünyada sesi daha güçlü çıkacak bir Avrupa yaratılması, Avrupa Birliği'nin sınırları refah ve istikrarı, yoksulluk, huzursuzluk ve belirsizliklerden ayıran bir fay hattı olmamalıdır düşüncesinden hareketle, Avrupa Birliği'nin komşularıyla işbirliğini ve dünyada

özgürlük, barış ve istikrarı hedefleyen bir dışişleri ve güvenlik politikasının oluşturulmasıdır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde meydana gelen 11 Eylül terör saldırılarından sonra uluslar arası terörizmle mücadele edilmesi konusu Avrupa Birliği'nin gündemine girmiş ve Birlik terörizme karşı ortak bir politika oluşturma çalışmalarına başlamıştır.

Söz konusu politikanın oluşturulması hususunda Birlik içerisinde karşılaşılan en önemli zorluk, üye ülkelerin yasal mevzuatlarında terör ve terörizm tanımlarının farklı olması veya Belçika ve Hollanda'da olduğu gibi anılan tanımların ulusal mevzuatlarda yer almaması olmuştur. Birlik üyesi ülkelerin çözümlenmek zorunda kaldığı bir diğer sorun da bir kısım ülkeler tarafından terör örgütü olarak kabul edilen kuruluşların başka ülkeler tarafından terör örgütü sayılmamasından kaynaklanmıştır.

Bu zorluklar Avrupa Birliği'ni terörizmle mücadele alanında spesifik tedbirler almaya ve terör örgütü olarak kabul edilecek kuruluşları içerecek bir liste hazırlamaya yöneltmiştir. Bu amaç doğrultusunda 2001 yılının Ekim ve Kasım aylarında Brüksel'de üye ülkelerin diplomat, uzman, emniyet ve istihbarat mensuplarının yer aldığı Avrupa Birliği Daimi Temsilciler Komitesi toplantıları yapılmış, söz konusu toplantılarda kararlaştırılan hususlar ve alınan kararlar her aşamada ulusal hükümet ve yetkililere bildirilerek müzakere edilmiştir.

Brüksel'de yapılan toplantılar neticesinde alınan Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Alanında Spesifik Tedbirlerin Uygulanması'na ait ve ekinde, sorumlu ve yöneticileri resmen aranan ve mal varlıklarına el konacak terörist örgütler listesinin yer aldığı 27 Aralık 2001 tarihli kararı* Avrupa Birliği resmi gazetesinin 28 Aralık 2001 tarihli sayısında yayınlanmıştır.

* Avrupa Komisyonu'nun "Terörizmle Mücadele Alanında Spesifik Tedbirlerin Uygulanması" başlıklı kararı – 27 Aralık 2001

Söz konusu listede 13 örgüt yer almıştır. Belirtilen örgütlerden Real IRA^{*}, ETA, Grapo, 17 Kasım dışındakilerin tamamı Ortadoğu ve Asya kökenli örgütlerdir. Bu listede yapılan girişimlere rağmen Türkiye kökenli hiçbir örgüt yer almamıştır.

Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nin de girişimleri ile Avrupa Birliği tarafından kabul edilen terör örgütleri listesi, 2002 yılının Nisan ayında yapılan Avrupa Birliği Daimi Temsilciler Komitesi toplantılarında yeniden güncellenmiş ve Avrupa Birliği resmi gazetesinin 2 Mayıs 2002 tarihli sayısında yayınlanmıştır.

Bahsi geçen listede, aralarında Türkiye kökenli DHKP/C ve ismini KADEK olarak değiştirmiş olan PKK ile Filistin Halk Kurtuluş Cephesi, Halkın Mücahitleri ve Latin Amerika kökenli örgütlerin de bulunduğu 11 örgüt yer almıştır. İkinci listenin yayınlanmasının ardından Türkiye, Avrupa Birliği ve üye ülkelerde bazı girişimlerde bulunarak ismini KADEK olarak değiştirmiş bulunan PKK'nın yeni adıyla listede yer almasını istemiştir.

Avrupa Birliği Terör Örgütleri Listesi, 2002 yılının Temmuz ve Eylül aylarında yapılan uzmanlar seviyesindeki toplantılar sırasında güncellenilerek, 28 Ekim 2002 tarihli Avrupa Birliği kararına^{**} göre 30 Ekim 2002 tarihinde Avrupa Birliği resmi gazetesinde yayınlanmıştır. Yeni listede yalnızca Filipinler kökenli bir örgüt yer alırken, KADEK ile ilgili bir düzenleme söz konusu olmamıştır.

Terörizmle mücadele Alanında Spesifik Tedbirlerin Uygulanması kararı doğrultusunda listede yer alan terör örgütlerine maddi destek sağlanması, bu örgütlerin eylemlerine doğrudan veya dolaylı yoldan katılması ve yardımcı

^{*} Real IRA, IRA'dan ayrılan ve halen faal olan Cumhuriyetçi fraksiyondur. 1997 yılında ateşkes ilan etmiş ve günümüze kadar eylemsizliğini korumuştur.

^{**} Avrupa Komisyonu'nun "Terörizmle Mücadele Alanında Spesifik Tedbirlerin Uygulanması" başlıklı kararı – 28 Ekim 2002

olunması bu örgütlerin talimatları doğrultusunda faaliyet gösterilmesi yasaklanarak, söz konusu örgütlerle bu faaliyet ve eylemlerde yer alan kişilerin paraları ile mal varlıklarının dondurulması, örgütlerin ve üyelerinin herhangi bir fondan yararlanmaması için tedbir alınmıştır.

Belirtilen kararlar ayrıca örgüt ve kişilere karşı Avrupa Birliği ülkeleri ile üçüncü ülkeler arasında istihbarat alışverişi sağlanması, örgüt üyeleri ile onları destekleyen ve maddi yardımda bulunanlara sığınma hakkı verilmemesi öngörülmüştür.

Avrupa Birliği'nin, Birliğin sınırları dahilinde teröre karşı mücadeleyi tek elden yürütme ve koordine etme çalışmalarına karşılık, Birlik üyesi ülkelerin geçmişlerinden ve nüfus yapılarından kaynaklanan sebeplerle ülkelerdeki uygulamalar ve tehdit algılamalarıyla ulusal mevzuatlar farklılık göstermektedir. Ülkeler arasındaki terörle mücadele açısından farklılıklar, AB'nin terörü engelleme stratejisinin ortaya konulduğu son bölümde açıklanmaya çalışılmıştır.

Çok sayıda göçmen ve yabancı işçinin yaşadığı İngiltere, Almanya ve Fransa'da üçüncü ülkelerdeki terör örgütlerinin uzantıları daha fazla bulunmakta ve yabancıların geldikleri ülkelere göre farklılıklar göstermektedir. Örneğin her üç ülkede Türkiye kökenli terör örgütlerinin (KADEK, DHKP/C, TKP/ML, MLKP) uzantıları bulunmaktayken, İngiltere'de Pakistan – Hindistan – Seylan ve Ortadoğu kökenli, ayrılıkçı ve aşırı dinci, Fransa'da ise Kuzey Afrika kökenli aşırı dinci örgütler diğer ülkelere göre daha fazla sayıda ve daha örgütlüdürler.

Yabancıardan kaynaklanan terör tehdidi dışında, İngiltere'de IRA'dan, İspanya'da ETA'dan ve Fransa'da ise Bask ve Korsika ayrılıkçılarından kaynaklanan terör tehdidi bulunmaktadır.

Söz edilen ülkelerin belirtilen özel durumlar dışında Almanya ile İtalya ve İspanya'nın geçmişte faşist yönetimler altında yaşaması ve terörden çok sıkıntı

çekmesi gibi sebepler yüzünden bu ülkelerdeki terör ve terörizmle mücadeleye yönelik mevzuatın son yıllardaki gelişmelere paralel olarak daha kapsamlı ve daha sert olduğu gözlemlenmektedir. Örnek olarak Almanya ve İngiltere’de DHKP/C ve PKK/KADEK resmi ve yasal olarak yasaklanmış örgütlerdir. Ancak mevzuata getirilen bu yeni düzenlemelerin bahsedilen ülkelerde yaşanan işsizlik ve yabancılara karşı artan önyargılar ile de bağlantısı bulunmaktadır denilebilir.

Tüm bunlara karşılık İskandinavya ve Benelüks ülkelerinde ise terörizmle mücadele mevzuatı çok genel ve uygulanması zor bir yapıdadır. Özellikle Belçika ve Hollanda kendi ülkelerinde cana kasteden eylemler yapmaması şartıyla 3. Dünya’da faaliyet gösteren hemen hemen bütün Marksist-Leninist ve ayrılıkçı örgütlere müzahir bir tavır izlemekte olup uluslararası platformlarda ve ilgili ülkelere olan temaslarında bu durumun mevzuatındaki yetersizlikten kaynaklandığını ifade etmektedir.

Diğer taraftan özellikle Latin Amerika ve Ortadoğu kökenli Marksist-Leninist örgütlerle, DHKP/C ve PKK/KADEK finansman temin etmek maksadıyla kıtalararası önemli uyuşturucu trafiğinin gerçekleştiği Anvers (Belçika), Rotterdam (Hollanda) ve Hamburg (Almanya) gibi dünya çapında ölçeğe sahip limanların ve mafya tipi örgütlenmelerin bulunduğu şehirler ile bunlara ek olarak Londra, Amsterdam, Paris ve Charleroi gibi şehirlerde faaliyetlerini yoğunlaştırmışlardır.

11 Eylül eylemini gerçekleştiren Ortadoğu kökenli teröristler ile bu teröristlere yardım ve yataklık yapan ve lojistik destek veren şahısların Avrupa Birliği, özellikle de Almanya ve Belçika pasaportlu veya oturumlu ya da bu ülkelerde hazırlık yapmış kişiler olması, ayrıca Hıristiyan halkın ve özellikle Hıristiyan Demokrat Partilerin İslam’a olan olumsuz bakışının da etkisiyle, Avrupa Birliği içerisinde Radikal İslamcı Terörist faaliyetlere karşı bir mutabakatın doğmasına yol açmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Ortadoğu politikasına paralel olarak İsrail ve Avrupa Birliği'ndeki Yahudi lobisinin yaklaşımları ve girişimlerine göre de şekillenen bu mutabakat Avrupa Birliği ve Avrupa Birliği halkları tarafından İslam'ın da bir tehdit olarak algılanmasına sebebiyet vermektedir.

Öte yandan Avrupa Birliği çapında terörle mücadele edilmesi maksadıyla Birlik üyesi ülkeler tarafından EUROPOL adıyla bir ortak polis teşkilatı tesis edilmiş ve üyelerin bilgi ve arşivlerini bu kuruluşa aktarmaları kararlaştırılmıştır. Ayrıca Birliğin kara, deniz ve hava sınırlarında yasadışı insan, para, uyuşturucu, silah ve mal kaçakçılığını önlemek ve denetlemeleri bir elden yapmak maksadıyla ortak bir organizasyon tesis etme çalışmaları da Avrupa Komisyonu başkanlığında devam etmektedir.

Gelinen aşamada uluslarüstü bir yapıdan, küresel ölçekte yeni bir merkezi yapılanma olan Avrupa Birleşik Devletleri hedefine doğru ilerlemeye çalışan Avrupa Birliği'nin terörizmle mücadele konusunda özellikle Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı pozisyonunu sağlam tutma çabası içinde olduğu ifade edilebilecektir. Bu kapsamda, El Kaide gibi İslami söylemlere sahip terör örgütlerine karşı tedbirler geliştirilmesi, Avrupa Birliği'nin mevcut politikalarıyla çelişmemektedir. Konunun aynı zamanda Birleşmiş Milletler çerçevesine taşınarak bir anlamda uluslararası meşruiyet kazanmış olması da Avrupa Birliği'ni farklı adım atmaktan alıkoymaktadır.

Ancak özellikle Türkiye kökenli bölücü ve yıkıcı hareketlerin uzantılarına sağlanan destek ya da faaliyetlerine kısıtlama getirmeme örneğinde olduğu gibi, Avrupa Birliği dışındaki ülkeler açısından terörist niteliğe sahip unsurların Birlik ülkelerinde rahat hareket etme olanağı bulmaları, çelişkili tutumların devam ettiğini göstermektedir. Demokrasi ve insan hakları gibi kavramlar arkasında sürdürülen bu tür faaliyetlerin aslında terörist unsurlar ile bağlantılı olarak sürdürüldüğü gerçeğine Avrupa Birliği içindeki farklı kesimler tarafından farklı yorumlar getirilmektedir. Terörizmin gizli destekleyicisi olan Almanya, Kongra Gel örgütünün faaliyetlerini

bir özgürlük savaşı olarak nitelemiş, bahsi geçen örgütün desteklendiği, vakıf ve derneklerine dokunulmadığı görülmüştür. Fransa da yine aynı şekilde, PKK örgütüne açıkça destek veren HADEP zamanı eski milletvekili Leyla Zana'nın adı bir sokağa verilmiştir. Tüm bunların yanında Fransa'da aktif halde bir Kürt Enstitüsü, Belçika'da ise sol örgütlerin büroları bulunmaktadır. Terörizme bu tür yollardan destek veren ülkelerin yanı sıra, İngiltere ve ABD gibi devletler ise bahsi geçen örgütleri terörist örgüt olarak kabul etmiş, ülkeleri içerisinde bu örgütler tarafından yapılacak eylemlere göz yummayacaklarını ortaya koymuşlardır. Bu noktada ise terör, terörizm ve terörist gibi kavramların özellikle Birlik ve Birlik ülkeleri açısından siyasi çıkarlar doğrultusunda son derece farklı yorumlamalara ve nitelendirmelere tabi tutulduğu görülmektedir.

Günümüze gelindiğinde, Sabancı suikasti ile adı duyulan ve halen Belçika'da tutuklu bulunan Fehriye Erdal'ın, çeşitli sebepler öne sürülerek yargılanmaması söz konusu olmuştur. Avrupa Birliği'nde yargılanmayacağı ortaya çıkmış olsa dahi, Türkiye'ye getirilerek yargılanması kamuoyu tarafından beklenmekteyken, bunun da mümkün olamayacağı açıktır. Birlik, kendi içerisinde gerçekleşen bir terörist eyleme farklı tepki vermektedir. Dışarıda gerçekleşen, terör olmadığı iddia edilse de terörist eylem olduğu açıkça görülebilen bir suikastin sanığı konusunda delilin, suçun işlenmesi için yeterli olmadığı belirtilerek yargılanmaması kararı verilebilmektedir.

Sonuç itibariyle Avrupa Birliği'nin terörizm konusundaki yaklaşımının, Birlik içerisindeki görüş ayrılıklarından etkilendiği gibi ortak savunma ve dış politika konsepti ile de yakından bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla Avrupa Birliği'nin Ortadoğu politikası örneğinde olduğu gibi global çıkarlar ve rekabetin zaman içerisinde Birlik ile özellikle Amerika Birleşik Devletleri arasında yarattığı görüş ayrılığının terörizm konusunda da keskin olmasa da ciddi yaklaşım farklılıkları doğurduğu ve hatta doğuracağı anlaşılmaktadır.

İnsan hakları konusunu ele aldığımızda ilk olarak karşımıza Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi çıkmaktadır. Sözleşme hukuken bağlayıcı olsa ve ülkelerin bu sözleşmeye taraf olmaları gerekse dahi, ne Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, ne de Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nun bu sözleşmeye dayanarak ülkelere yaptırım uygulama hakkı yoktur ve terörizmi önlemek ya da cezalandırmak için gerekli imkanlara sahip değildir. Sözleşme, yalnızca yakalanmış terör örgütü mensuplarının temel hak ve özgürlüklerini korumakta, ihlaline engel olmaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi beş açıdan ele alınmakta, sorumlu olduğu alanlar beş bölüm halinde incelenebilmektedir. Bunlar sanıkların korunması, taraf devletlerin olağanüstü hallerde yükümlülük azaltma ya da aykırı önlem alma hakkı, temel hak ve özgürlükleri kötüye kullanma yasağı, taraf devletlerin olağanüstü durumlarda temel hak ve özgürlükleri sınırlama hakkı ve terörizm mağdurlarının haklarının korunmasıdır. Sanıkların korunması, hak ve özgürlükler ile terörizm mağdurları sırasıyla detaylı bir şekilde Maastricht Antlaşması üçüncü sütunun altında incelenmiştir.

1.15. MAASTRICHT ANTLAŞMASI ÜÇÜNCÜ SÜTUN

Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nın amacı ve kapsamı incelenirken, bu politikanın Maastricht Antlaşması'nda ikinci sütunu oluşturduğu, ilk kez güvenlik ve savunma ile ilgili politikaların bir kurucu antlaşmada yer aldığı belirtilmiştir. Tıpkı ikinci sütun gibi üçüncü sütunu oluşturan adalet ve içişlerinde işbirliği de Maastricht Antlaşması'nda vurgulanmış ve hayata geçirilmiştir. Avrupa Birliği içinde sorun teşkil eden terörizm konusu ise Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nın yer aldığı ikinci sütun değil, adalet ve içişlerinin konu edildiği üçüncü sütuna dahil edilmiştir. Üçüncü sütunun sorumluluk alanı yalnızca terörizmle sınırlı kalmamış, uyuşturucu trafiği, terör ve uluslararası örgütlü tüm suçlar şeklinde detaylandırılmış, Birlik içerisinde istikrarı sağlayarak serbest dolaşım konusunda düzenli bir gelişme sağlanması hedeflenmiştir.

Maastricht Antlaşması'na göre, Birliğe dahil olan ülkelerin bir bütün olduğu ortaya konulmalı, Birlik içinde yaşayan tüm insanların kültür ve tarihlerine saygı gösterilmeli, bu saygıya ek olarak ise insanların demokrasi sınırları içerisinde temel hak ve özgürlüklerine sahip olarak yaşamaları garanti edilmelidir. Bu açıklamalara bağlı olarak Birliğin iç güvenliğinin ve güvenliği tehdit eden grup ve kişilerin hak ve özgürlüklerine saygı duyularak adil bir şekilde yargılanmalarının sağlanması ile ilgili hükümler, Birliğin terörle mücadele hükümleri ile eşdeğerdir.

Avrupa Birliği'ni kuran antlaşma ile adalet ve içişleri konularında ilk kez hükümetlerarası bir işbirliği öngörülmüş, bu işbirliği hemen gerçekleştirilememiş olsa da, antlaşmada yer almış olması nedeniyle zaman içerisinde hayata geçirilmesi muhtemeldir. Tüm ülkeler, terörle mücadele de söz konusu olduğundan, üçüncü sütunu desteklemişler, işbirliğinin gerekli olduğunu kabul etmişlerdir. Adalet ve içişleriyle ilgili tüm kararlar terörizmle mücadele için ortaya konulması gereken kararlar ile birebir örtüşüyor olmasa da, terörün önüne geçilmesi amacıyla ve daha önemlisi başlangıç olarak önemli bir adım olarak kabul edilmiştir.

Avrupa Birliği, üçüncü sütunun terörizmle mücadelede büyük bir yarar sağlamayacağını, terörizme güçlü bir darbenin vurulması için ancak belli bir zamanın geçmesi ve bununla birlikte istikrarlı ve düzenli bir işbirliğinin sağlanması gerektiğinin farkındadır. Bu bilinç, Birlik içerisinde oturmuş, politikalara yansımış ve ülkeler, daha önce hiç göstermedikleri bir istikrarı bu alanda göstermeye başlamışlardır. Bu durumu şu açıklama daha net bir şekilde ortaya koymaktadır:

Bu yeni mekanizma, halihazırda resmi antlaşmalara dayanmayan, dolayısıyla resmi niteliği olmayan forumlar (Trevi) tarafından üslenmiş işlerin çoğunu yeniden biçimlendirmekte ve resmiyet kazandırmaktadır. Bu da Antlaşma temelli olmayana Trevi ve PWGOT (Police Working Group on Terrorism – Terörizme Dair Polis Çalışma Grubu) gibi organlar konusunda dikkate değer bir düzenlemeyi temsil etmektedir. Trevi ve PWGOT'un her ikisinin de Antlaşma hükümlerinden

kaynaklanan sağlam yasal temelleri olmadığından, gerçek anlamda 'inisiyatif kullanma' ve 'uygulama' yetki ve güçleri yoktu (Beşe, 2002:86).

Maastricht Antlaşması'nda terörle ilgili olarak terörizm ile uluslararası ciddi suç kavramları kullanılmakta (Maastricht Antlaşması Madde K), bu kavramlar ise terörü ve uygulayanları psikolojik savaş görüntüsünden uzak tutarak çok daha planlı, şiddet unsurunun önde tutulduğu, kasıtlı gerçekleştirilen, zarar vermeye yönelik bir uygulama tanımı içerisine sokmuştur. Terör kavramının, şiddetin yanı sıra, karşı koyamayan insan ve gruplara karşı ayırt etmeksizin verilen bir savaş olduğu düşünüldüğünde bunun yalnızca bir genellemeden ibaret olduğu ortaya çıkmaktadır. Bahsedilen genellemenin istisnası olarak IRA ve Kızıl Ordu Fraksiyonu gösterilebilir; bu iki örgüt de halka zarar vermeden yalnızca hedeflediği gruplara karşı şiddet uygulamış ve varolan yönetimi reddederek, yeni bir yönetim talep etme amacına uygun olarak adımlar atmış, böylece genelin kabul ettiği terörist örgüt tanımına tam olarak uymasa da, İngiltere ve Almanya'nın terör kelimesi için uygun bulduğu tanımla tam olarak örtüşmüştür.

Devletler arasındaki işbirliğini daha da ileri düzeye taşımak amacıyla K4 Komitesi adıyla bir komite de kurulmuş; idari alandaki işlerin organize edilme görevi bu komiteye verilmiş, Adalet ve İçişleri Bakanları Konseyi ve Daimi Temsilciler Komitesi kadar büyük ve etkili sorumluluklarla donatılmış olmasa da üç çalışma grubuna sahip bir komite olarak şekillendirilmiştir. Bu komite aracılığıyla her devlet üçüncü sütunu kendi idari memurlarıyla uygulamak durumunda kalmamış, tek bir elden idare sağlanmıştır. Terörle mücadele alanında Birliğin kuruluşundan bu yana birçok adım atılmış olsa da Maastricht Antlaşması en etkili kararları almış, serbest dolaşımın hem güvenli hem de istikrarlı bir şekilde yapılmasını mümkün kılmıştır. Serbest dolaşımın güvenli ve istikrarlı bir şekilde gerçekleştirilmesi yalnızca Maastricht ile oluşturulan Komitenin sağladığı bir şey değil, ülkelerin her birinin terörizmle mücadele politikasına ayrı ayrı vermiş oldukları önem ve bu uğurda birleşmelerinin ortaya çıkarmış olduğu bir başarıdır.

Maastricht Antlaşması'nın öngördüğü sınır kontrolü mekanizması üye ülkeler söz konusu olduğunda son derece başarılıdır; göç ve iltica hareketleri ortak çalışma ile önlenmekte ve önü kesilmektedir. Dış sınırlar için ise başarının sağlandığı, kontrolün son derece istikrarlı bir şekilde geliştiği ve iç sınırların gevşek olduğunu düşünen örgütlerin kolayca içeriye sızamayacaklarını belirten Beşe'ye rağmen (2002:89), dış sınırlarda herhangi bir boşluk yakalandığı takdirde örgütlerin Birlik içerisine kolayca sızarak, serbest dolaşımın yarattığı gevşeklikten faydalanabilecekleri, organize ve iyi yapılanmış bir örgüt olmaları Avrupa Birliği vatandaşı olmayan kişilerin bile tıpkı Birlik vatandaşları gibi rahatça eylem yapmalarına, şiddet gösterisinde bulunmalarına yetecektir.

Avrupa Birliği Antlaşması, Birliğe olan faydaları bir yana, çok da tartışılmayan fakat Birlik içerisinde son derece büyük problemlere sebep olabilecek karışıklıklar barındırmaktadır. Bu karışıklıklardan ilki, ikinci sütun ile üçüncü sütunun Roma Antlaşması ile Maastricht Antlaşması arasındaki şekil farkıdır; üçüncü sütun ikinci sütun üzerine şekillenmiş ve bu nedenle karışıklık çıkmıştır. Bunun yanı sıra Antlaşmanın demokratikliği tehlikeye attığı düşüncesi öne çıkmış, tartışılmadığı, meşruiyetinin sorgulanabilirliği gibi konular ise özellikle de yeni üye ülkeler söz konusu olduğunda büyük sorunlar olarak göze çarpmıştır. Tüm bunlara rağmen, ülkelerin de bu denli güvenle yaklaştıkları bir terörle mücadele alanında işbirliği mekanizması oluşturulabilmiş, sorumluluk ve demokratik yaklaşım konuları ise zaman içerisinde üye ülkeler ve Avrupa Birliği yönetimi arasında hallolabilecek ufak pürüzler olarak bırakılmıştır.

1.16. HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN SINIRLANDIRILMASI

Sözleşme içerisinde bulunan, temel hak ve özgürlükleri kötüye kullanma yasağı ile ilgili olan madde için Beşe şunları söylemiştir:

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 17. maddesi, gerek bireyler tarafından bir devlet aleyhine yapılan başvurularda ve gerekse bir devlet tarafından kişilerin haklarına yapılan müdahaleleri haklı gösterme amacıyla kullanılabilmesi açısından ilginç bir maddedir. Bu maddenin temel fonksiyonu, Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlükleri; demokratik kurumların fonksiyonlarını serbestçe yerine getirmelerini sağlayacak şekilde korumaktır (Beşe, 2002:198).

Böylece hem hak ve özgürlüklerden yararlanma ve bunları yok etme yasağı getirilmiş, hem de bu hakların kötüye kullanılmasına engel konulmuştur. Devletler söz konusu olduğunda ise olağanüstü hal durumunda önlemler alınmasına veya yükümlülüklerin azaltılmasına imkan tanınmıştır. Sözleşmenin bu maddesi sayesinde, hiçbir toplum ya da kişinin ifade özgürlüğü, toplanma özgürlüğü, vicdan özgürlüğü ve basın özgürlüğü kontrol altına alınarak, kötüye kullanılması engellenmiştir.

Devletlerde, hak ve özgürlükleri sınırlama hakkı bulunuyor olsa da bunun kullanılması sıkça yaşanan bir durum değildir. Sınırlama durumunda devlet o haktan yararlanılmasını zorlaştırarak engeller koyma yoluna gitmektedir. Ancak devletin inisiyatifinde olan ve devlete uygulama hakkı verilen hakların askıya alınması durumunda ise hakların kullanımı direkt olarak engellenmektedir. Hakların sınırlanabilmesi devletin inisiyatifine bırakılmış olsa dahi bazı şartların yerine getirildiği durumlarda uygulanabilmektedir. Hukuki bir dayanağının olması, meşru bir amaca hizmet etmesi ve demokratik bir yapıda söz konusu olmuş olması hak sınırlandırılmalarında aranan üç temel şarttır (Beşe, 2002:204).

1.17. TERÖRİZM MAĞDURLARI

Terörizm mağdurlarının korunması ile ilgili Sözleşme dahilinde uygulamalar ve maddeler olmasına rağmen, bu alanda açılan davalar son derece azdır ve aynı zamanda açılan davalardan pek azı mağdurlar lehine sonuçlanmıştır.

Bu konunun literatürde açıklaması ise mağdurların halihazırda terörist örgütlerle işbirliği içerisinde olmaları şeklinde yapılmıştır (Beşe, 2002:211). Terörist bir eyleme muhatab olmuş kişiler mağdur sayılacağı gibi, hüküm giymiş terör örgütü mensuplarının yakınları da mağdur kategorisine girmektedirler.

Mağdurlar ele alınırken, bu kişilerin de yaşam hakları Sözleşmeye dahil edilmiş, aile yaşamlarına saygı gösterilmesi ve korunması ile devletin mağdurlara yönelik sorumlulukları ortaya konulmuştur. Devlet, mağdurların korunması ile ilgili olarak sosyal ya da ekonomik sorumluluklar altına girebilmektedir. Bu gibi durumlarda sorumluluğunun gereklerini yerine getirmekle yükümlü kılınmaktadır.

17 Aralık 2004 tarihinde gerçekleştirilen Avrupa Birliği Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi Sonuçları arasında adli işbirliğinden de bahsedilmiş, Komisyonun hazırlamış olduğu Beyaz Kitap temeline dayanarak 2005 yılının sonuna kadar daha fazla geliştirilmesi öngörülen adli kayıtlara ilişkin bilgi değişiminin gerçekleştirilmesi, 2005 yılı içerisinde kararlaştırılması karara bağlanan Avrupa Kanıt Müzekkeresi ve iletişim verilerinin korunmasında ilerleme sağlanmasında fikir birliğine varılmıştır. Bu kararların yanı sıra Avrupa Birliği Konseyi, Komisyonu, terörizm mağdurları ve terör davaları sanıklarının korunması ile yardım sağlanması konularında bir Avrupa Koruma Programı oluşturma amacıyla öneri sunmaya davet etmiştir (Türkiye Genel Hizmetler İşçileri Sendikası, 2005).

Tıpkı Avrupa Birliği Zirveleri'nde olduğu gibi Birleşmiş Milletler Sözleşmeleri'nden 9 Aralık 1999 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen ve 10 Ocak 2000 tarihinde imzaya açılan Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme'nin 8. maddesinde, mağdurların korunması ya da mağdurlar hakkında öngörülen hükümler şu şekilde ortaya konmuştur:

Her taraf devlet, işbu maddede öngörülen müsadede sonucunda elde edilen fonların, 2. madde 1. paragraf (a) ve (b) bentlerinde zikredilen suçların mağdurları veya ailelerinin tazmini için kullanılması amacıyla düzenlemeler oluşturur* (Belgenet, 2005).

Ekonomik ve siyasi yapılarda, terörizm mağdurlarının korunması nasıl söz konusu ise, tüm dünyanın ortak bir diğer sorunu internet yoluyla ortaya çıkan sanal dünya mağdurlarıdır ki bu kişilere hayal gücünün sanal dünyadaki mağdurları denilmektedir (Çeken, 2005).

Avrupa Birliği ülkelerinden İspanya terörizm olayına tepkisini öncelikle hükümet değişikliği ile ortaya koymuş, ardından hiç vakit kaybetmeden terör eylemlerinde hayatlarını kaybeden kişilerin yakınları adına bir dernek kurmuş, derneğe “11 Mart Mağdurları” adını vermiş, terör olaylarının vuku bulunduğu dönemin hükümetinin olaylarda ne ölçüde sorumlu olduklarının ortaya çıkması amacıyla “11 Mart Araştırma Komisyonu” kurulmuş, terör olaylarından sorumlu tutulan hükümet yetkilileri “11 Mart Mağdurları” derneğinin seçmiş oldukları temsilciler tarafından ifadeleri alınmıştır (Gürkan, 2005). Verilen örnek Avrupa Birliği’nin terörizm mağdurlarına ne denli önem gösterdiğinin bir kanıtı olmakla birlikte, Avrupa Birliği dışındaki ülkelere de tıpkı Avrupa Birliği gibi mağdurları koruma adına atılmış adımlar vardır. Avustralya, savaş durumunda asker gönderme ihtimali üzerine uygulamaya koymuş olduğu savaş vergisine, terörizmin yoğunlaştığı son dönemlerde bir de, sigorta primlerine eklenecek 12 sentlik bir terör vergisi dahil ederek, terörizm mağdurları adına bir fon oluşturmayı, bu fonun

* Madde 2

1. Herhangi bir kişi, her ne suretle olursa olsun, tümüyle veya kısmen, aşağıda tadat edilen eylemlerin gerçekleştirilmesinde kullanılması niyetiyle veya kullanılacağını bilerek, doğrudan veya dolaylı olarak, yasa dışı bir şekilde ve kasten, fon sağlamakta veya toplamakta ise, bu Sözleşmeyi ihlal eder:
 - a. Ekte tadat olunan antlaşmaların herhangi biri kapsamında ve vazettiği tanım çerçevesinde suç teşkil eden eylem,
 - b. Niteliği veya kapsamı itibariyle, bir halkı korkutmak, ya da hükümeti veya uluslararası bir örgütü herhangi bir eylemi gerçekleştirmeye veya gerçekleştirmekten kaçınmaya zorlamak amacıyla gütmesi halinde, bir sivilin ya da bir silahlı çatışma durumunda muhasemata doğrudan katılmayan herhangi başka bir kişiyi öldürmeye veya ağır şekilde yaralamaya yönelik diğer tüm eylemler.

bankaların sağlayacağı kredi ve hükümetin de ekleyeceği meblağın da katkısıyla yükselmesini hedeflemiştir (Turkish Australian Online Business, 2005).

Avrupa Birliği üyesi olmayıp 1960'lı yıllardan itibaren başlayan bölücü ve yıkıcı propaganda faaliyetlerinin devamı işçi ve öğrenci eylemleri ile gelmiş, 1970'li yıllarda bu eylemlerin yerini anarşi ve terör almış, 1980'li yıllardan itibaren bölücü terör baş göstermiş, 1990'lı yıllar itibariyle ise din temelli terör örgütleri harekete geçmiş, bunların bir sonucu olarak sayıları on binleri aşan terörizm mağdurları ortaya çıkmıştır (Aksu, 2005). 1984 yılından bu yana yoğun bir terörizm ile içiçe bulunan Türkiye Cumhuriyeti, 80'li yıllardan itibaren, adı değişen ancak içeriği ve faaliyetleri aynı kalan Kongra Gel örgütünün yapmış olduğu terörist faaliyetlerle 20 yılı aşkın bir süredir mücadele etmektedir. 1980 ve 1990'ların PKK adlı örgütünün yaptığı terörist faaliyetler sonucunda hayatını kaybetmiş Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının yakınları ve hayatını kaybetmeyip fiziksel sorunlar yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, terörizm mağdurları tanımına dayanılarak, terörizm mağdurları sayılmıştır. Avrupa Birliği kapısında bekleyen Türkiye Cumhuriyeti'nde terörist faaliyetlerde bulunan günümüzün Kongra Gel adlı örgütü mensuplarının terörizm mağdurları sayılamayacağı son derece açıktır; terörist faaliyetlerle suçsuz bir topluluğa zarar veren örgüt mensupları, terör faaliyetleri sonucunda hayatını kaybeden kişilerin yakınları ile bir tutulamazlar. Ancak, 20 Aralık 2002 tarihinde gerçekleşen Kürdistan Ulusal Kongresi 4. Olağan Genel Kurulu'nun toplandığı Belçika'nın De Montil Kongre Sarayı'na konuk olarak katılan ve Güney "Kürdistan"lı olduğu iddiasında bulunan siyasetçi Dr. Mahmut Osman, Kürt sorununu ele aldığı sırada, Kürt sorunu ile Ortadoğu sorununun paralel sorunlar olduğunu, biri çözülmeden diğerinin çözülemeyeceğini söylemiş, son olarak ise şaşırtıcı bir açıklamada bulunarak Kürtlerin terörist değil, terörizm mağdurları olduklarını ortaya koymuştur (Özgür Politika, 2002). Kürdistan diye bir bölgenin var olmadığı göz önünde bulundurulduğu takdirde, bu açıklamanın sağlam bir temele dayanmadığı da açıkça görülebilmektedir. Kürt toplulukların teröristlerle bir tutulamayacağı açık olduğu gibi, teröristlerin mağdur olarak kabul edilemeyeceği de o kadar aşikardır. Dr. Mahmut Osman'ın açıklaması 3 açıdan ele

alınabilir, kürtlerin PKK'lı olduğu, PKK'nın kürtlere terör uyguladığı ve devletin PKK ile mücadelesinin terör faaliyeti olduğu varsayımına dayanmaktadır. Bu açıklama baz alınarak Kürtler'in terörizm mağdurları olarak kabul edilmesi durumunda, terör faaliyetlerinde bulunanların Türkiye Cumhuriyeti Emniyet Güçleri'nin olması gerekmektedir ki, bu hiçbir şekilde ciddiye alınıp değerlendirilebilecek bir durum değildir.

1999 yılında yakalanan, Avrupa Birliği'nce de terör örgütü olarak kabul edilen PKK lideri Abdullah Öcalan'ın yeniden yargılanması gerektiği kararının doğrultusunda, bağımsız ve adil yargılanma hakkı ile ilgili Türkiye'nin ihlalde bulunmuş olduğu önceki davalara atıfta bulunularak, mağdur kişinin tekrar başvuruda bulunması durumunda gecikmeye mahal vermeden yeniden yargılanmasına ilişkin tavsiyelere dikkat çekilmiştir (TV8, 2005). Bu karar doğrultusunda terörist faaliyetlerde bulunması ve bu amaca yönelik örgüt kurması nedeniyle yargılanan kişi Avrupa Birliği'nin kurumu olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından mağdur olarak kabul edilebilmektedir. Bu sırada terörist örgüt mensupları kendi çıkarları doğrultusunda olan her türlü olayı istismar edebildikleri gibi mağdurları kullanarak kendi propagandalarını da yapabilmektedirler. Bu gerçekliğin göz ardı edilmesi, terörün gelişmesine dolaylı da olsa katkı sağlayacaktır.

1.18. SANIKLARIN KORUNMASI

İnsan haklarının korunması konusu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde incelendiğinde terör örgütü mensuplarını korur bir şekilde karşımıza çıkmakta, devletler çoğu zaman bu hakları ihlal etmektedir. Öncelikle hukuk tarafından da son raddesine kadar korunan bir hak göze çarpmaktadır: Yaşam hakkı. Sözleşmeye göre, ölüm cezalarının dışında herkesin yaşam hakkı saklıdır ve bu hak kişilerin ellerinden alınamaz. Devlet bu konuda tam sorumlu sayılmakta, her ülke kendi vatandaşlarının yaşam haklarını korumakla görevlendirilmektedir. Devletin görevini

yapmadığı durumlarda ise devreye Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ya da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi girmektedir.

İşkence ve insanlık dışı onur kırıcı muamelenin yasak olması konusu da tüm mahkum ve tutuklular için geçerli olup, terör örgütleri söz konusu olmasa ve yalnızca savaş durumu söz konusu olsa dahi sözleşmeye göre hiç kimseye zalimce davranılamamakta, onur kırıcı cezalara kişiler hiçbir durum ve koşulda çarptırılamamaktadır. Soykırım konusu da bu alanda yer almakta, etnik ya da dini gruplara psikolojik ya da fiziksel zarar verilmesi, bu grupları yok etme çabaları engellenmektedir.

Kişinin özgürlük ve güvenlik hakkı tutuklama ya da gözaltına alma durumlarına karşı saklı tutulmakta, tutuklama yapılması veya gözaltına alınması için geçerli ve sözleşmenin haklı bulduğu sebeplerin öne sürülmesi beklenmektedir. Gözaltına alınan kişiler, haksız yere alındıkları konusunda herhangi bir şikayette buldukları takdirde sözleşme uyarınca soruşturma yapılarak durumun gerçekliği saptanmakta ve nasıl olması gerektiği taraflara bildirilmektedir. Kişilerin güvenlik hakları ile birlikte incelenmesi gereken bir diğer tutum ise adil yargılama hakkıdır. Sözleşme, yargılama konusunda her bireyin tarafsız ve bağımsız bir mahkeme tarafından yargılanması gerektiğini belirtmektedir.

Özel yaşam ile aile yaşamına saygı haberleşme özgürlüğünü de kapsamakta, yaşadığı yer sınırları içerisinde müdahalede bulunulamayacağını ortaya koymaktadır. Tutukluluk durumunda mahkumun ailesini ve yakınlarını bilgilendirme hakkı vardır. Ne bir mahkeme ne de bir yargısal süreç bu hakkı elinden alamamaktadır.

İfade özgürlüğü ve terörizm incelendiğinde ise sözleşmenin bu konuda çok da onaylanmadığını görmekteyiz. Terörizm sınırları içerisinde ifade özgürlüğünden bahsedildiği takdirde şiddet unsurunun olmayışı bu konuyu biraz olsun kabul edilebilir hale sokmakta, ancak hem şiddet uygulandığı hem de bunun

adının ifade özgürlüğü olarak yansıtıldığı takdirde kabul edilebilecek hiçbir yanının olmadığı açıkça görünmektedir. İfade özgürlüğü tek başına ele alındığında ise durum değişmekte, tüm özgürlüklerin en başında ifade özgürlüğünün bulunduğu toplumlar tarafından kabul edilmektedir.

Son zamanlarda Avrupa Birliği üyeliği için çaba harcayan Türkiye’de de sanıklar ve sanıkların korunması ile ilgili yasal mevzuat oluşturulmuştur. 1985 yılında ceza yargı sisteminden kaldırılmış olan sorgu hakimliği kurumunun, sanıkların korunması amacıyla yeniden kurulması amacıyla adımlar atılmış, sanığın gözaltı durumunun dört günden fazla olması durumunda ise hakimin dosya incelemesi ile değil, sanığı dinleyerek incelemesine devam etmesi benimsenmiştir (Milliyet, 2004).

1.19. AVRUPA BİRLİĞİ VE 11 EYLÜL 2001 TERÖRİST SALDIRILARI

11 Eylül 2001 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri’nde Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon’a yapılan terörist saldırılar, gerek Avrupa’da gerekse dünyanın geri kalanında büyük tepki toplamıştır. Bu saldırıların Amerika Birleşik Devletleri dışına taşma ihtimali ise özellikle Avrupa ülkelerini tedirginliğe sürüklemiştir. Tedirginliğin ardından Avrupa ülkelerinin biran önce toparlanarak terörizme karşı bazı önlemler almaları, hatta Amerika Birleşik Devletleri, Rusya ve belki Çin ile işbirliği yapmaları gereksinimini doğurmuştur.

Avrupa Birliği, özellikle 1993 yılından itibaren terörizmin önlenmesine verdiği önemi arttırmış, Maastricht Antlaşması ve Amsterdam Antlaşması ile bu konudaki hassasiyetini ortaya koymuştur. 11 Eylül 2001 tarihinde gerçekleşen terörist saldırılar ile birlikte Avrupa kendi önlemlerinin de, potansiyel bir saldırıya karşı yetersiz kalacağını göz önünde bulundurmuş, Amerika Birleşik Devletleri ile yakın ilişkiler içerisinde bulunmanın hem 11 Eylül saldırılarının yaralarını sarmak konusunda hem de gelecekte olması muhtemel ikinci bir saldırıyı kolayca atlatmak

açısından yararlı olacağı kanaatine varmıştır. Karşı karşıya olunan saldırı, güvenlik önlemlerinin masaya yatırılması ve ortak bir politika oluşturulması ile atlatılabilecek bir saldırı olmadığından daha aktif ve etkili önlemler alınması gerektiği ortadadır.

Terörist faaliyetlerin Avrupa Birliği yönetimi içerisinde korku yaratmasının bir diğer nedeni de Avrupa'ya yapılabilecek muhtemel bir saldırıya, hatta güvenlik tehdidine karşı Avrupa Birliği'nin yeteri kadar askeri gücü ve mühimmatının bulunmamasıdır. Amerika Birleşik Devletleri ile yapabileceği bir işbirliği ise bu tedirginliğin tamamen ortadan kalkmasına sebep olabilir, bunun nedeni ise Amerika Birleşik Devletleri'nin askeri kapasitesinin Avrupa Birliği'ninkinden kat kat üstün ve yeterli düzeyde olmasıdır (Kaya, 2003:75).

Amerika Birleşik Devletleri'nin askeri gücüne sırtını dayamadan önce Avrupa Birliği'nin yapması, alması gereken tedbirler vardır ki bunlar; birinci sütundan alınan destekle birlikte üçüncü sütuna bağlı olarak iç güvenliğin oluşturulması, yine birinci sütunun desteğiyle ikinci sütunda yer alan Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nın sağlamlaştırılması ve Amerika Birleşik Devletleri ile tam bir dayanışmanın sergilenmesinin gerekliliğidir.

Avrupa Birliği ülkelerinin sayılarının on beş olması, terörist faaliyetler karşısında önlem alınmasını yavaşlatmamış, aksine kalabalık bir topluluk olan Avrupa Birliği, terörist saldırıların ertesi günü olan 12 Eylül 2001 tarihinde metin oluşturarak hazırlanmış, iki gün sonra ise hükümet temsilcileri, Parlamento Başkanı, Komisyon ve Ortak Dış ve Güvenlik Politikası Temsilcisi tarafından ortak bir deklarasyon yayınlanmıştır (Monar, 2004). Bahsi geçen iki metinde de, tıpkı 21 Eylül tarihli terörizmle mücadele hareket planında ortaya konulduğu gibi, Amerika Birleşik Devletleri ile tam dayanışmanın oluşturulacağı, iç ve dış güvenliğin daha yoğun bir şekilde sağlanması gerektiği vurgulanmıştır. Bu sayede Avrupa Birliği, terörizme karşı tüm güçsüzlüğünü geride bırakmaya çalışarak, kendisine gelebilecek muhtemel saldırıya karşı hazır bulunma yolunda adımlar atmıştır.

1.20. DEĞİŞEN TERÖRİZM ANLAYIŞI

Avrupa Birliği'nin uluslararası bir yapıdan uluslararası bir yapıya geçiş yaşamaya dikkat çekmektedir. Bu yapı değişikliği sırasında sınırlar açılmış ve serbest dolaşım hakkı verilmiştir, fakat serbest dolaşım hakkının verilmesiyle Avrupa Birliği üye ülkelerinin güvenliği tehlikeye girmiştir. Göçlerin başlaması ve ilticanın kontrol altına alınması için yapılan çalışmalar güvenliğin sağlanması aşamasından geçmiştir. Maastricht Antlaşması ile ortaya konulan üçüncü sütun kapsamında terörist faaliyetler, organize suç örgütlerinin faaliyetleri ve uyuşturucu ticaretinin önlemesi için çalışmalarda bulunulmuş, sınır kontrollerinin kalkmasıyla güvenlikte oluşan açık kapatılmaya çalışılmış ve Avrupa'nın orta ve doğu bölgelerinde görülen istikrarsızlığın yeniden düzenlenmesi için ortak kararlar alınmıştır (Kaya, 2003:77).

Birliğin, ekonomik yapının yanı sıra siyasi bir örgüt olma çabaları ve bu konuda atılmış olduğu adımlar Adalet ve İçişleri kapsamında yapmış olduğu girişimlerde kendini göstermektedir. Gerek Maastricht Antlaşması gerekse Amsterdam Antlaşması'nda Adalet ve İçişleri ile ilgili maddeler yer almış, bu maddelerde suçla mücadele, ırkçılık, terörizm ve kaçakçılık gibi konulara nasıl bir yaklaşımda bulunulması gerektiği ortaya konulmuştur. Bu antlaşmaların ardından Schengen Antlaşması ile sınır kontrolleri kalkarak kişilere serbest dolaşım hakkı verilmiş ve daha önce bahsedildiği üzere suç oranlarında artış muhtemel olmuştur.

Avrupa içerisinde güvenliğin polis kanadında sağlanması önce Trevi Grubu ile başlamış, daha sonra ise yine aynı amaçla kurulan ve varlığını sürdüren Europol vasıtasıyla gümrükler ve ülkelerin polis teşkilatları arasında sağlam bir dayanışma sağlanmış, hatta terör konusu da Europol'ün sorumlulukları arasına sokulmuştur. Europol, uluslararası bir örgüt olması sebebiyle gizliliğini kendi hukuki yollar aracılığıyla kendisi sağlamış, Europol tarafından yapılan herhangi bir şey Avrupa Birliği'ne mal edilememiştir (Kaya, 2003:79). Europol kapsamında,

polis teşkilatları ve güvenlik birimleri arasında oluşturulacak işbirliğinin kapsamı şu şekilde ortaya konulmuştur:

Bir Avrupa tarzını ortaya çıkarmak emniyet tedbirlerinin teknik ve bilimsel yönüne ilişkin bilgi ve fikir yönlerini paylaşmak ve kredi kartı sahteciliği gibi bir takım yeni suç tipleri ile mücadele metotları geliştirmek için polis ve güvenlik servisi mensuplarının eğitimlerinin geliştirilmesini sağlamaya yönelik yapılacak işbirliğidir (Kaya, 2003:79).

Birlik içerisinde siyasi bütünleşme sağlanmaktayken Amerika Birleşik Devletleri'nde büyük kayıplara neden olan bir terörist saldırının vuku bulması, Birliğin kendi içerisinde ve aynı zamanda diğer ülkelerle güvenlik sorunlarını bir an önce çözmesi, sorun olmayan ülkelerle ise güvenliği güçlendirmesi konusunu gözden geçirmesine sebep olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri'ne 11 Eylül 2001 tarihinde gerçekleştirilen, ülkenin en önemli merkezlerinden birinin maddi zarara uğramasına ve daha da önemlisi çok sayıda insanın hayatını kaybetmesine neden olan terörist eylemin sonucunda Avrupa Birliği yasal ve yapısal anlamda büyük değişiklikler yapmamış, fakat dış politika anlamında dengeleri tekrar gözden geçirerek bu konuda yeni bir düzenlemenin adımlarını atmıştır (Kaya, 2003: 80).

13 Eylül 2001 tarihinde Chris Patten ile yapılan röportajda Patten, Amerika Birleşik Devletleri'ne yapılan terörist saldırılar karşısında Pakistan, Çin, Rusya ve Arap Devletlerinin, Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri ile birlik olmaları gerektiğini belirtmiş, sorunun küresel bir sorun olduğunu ve bu sorun karşısında daha önce örneği görülmemiş bir işbirliğinin sağlanması gerektiğini eklemiştir (Ames, 2001). Patten yaptığı açıklamada, tüm dünyanın tek bir bütün olduğunu anlaması için bazen sorunların da yaşanması gerektiğini, gerçekleştirilen terörist saldırılar ile tüm dünyanın "Amerikalı" olduğunu, yapılan saldırıların İslam dünyasına mal edilemeyeceğini, bunu yapmanın adil olmayacağını ve son bu mücadelenin medeniyetler arasında olmadığını, iyi ile kötü arasında olduğunu belirtmiştir (Ames, 2001).

15 Eylül 2001 tarihinde Chris Patten'ın yaptığı diğer bir açıklamada şunlar ortaya konulmuştur: Avrupa Birliği, Amerika Birleşik Devletleri ile birlikte terörizme karşı savaşacaktır, 11 Eylül insan hayatını tamamen değiştirebilecek özelliğe sahip bir gündür, bu saldırı yalnızca Amerika Birleşik Devletleri'ne yapılmış bir saldırı olamaz ve değildir, bu saldırı tüm dünyayı hedef almıştır, karşı koymak için yollar aramaya gerek yoktur çünkü ne yapılacağı son derece açıktır, farklı fikirleri benimseyenler olabilir ancak terörizm konusunda birlik olmak gerekir, bu günlerde Amerika Birleşik Devletleri ile olan güçlü bağlarımızı ortaya koymalıyız, köktendinci teröristler İslam dünyasının kurtulması gereken bir hastalığıdır, köktendinci gözünden dünyaya bakmak tıpkı hıristiyanlığı engizisyonla yargılamaya benzer, küreselleşmeye karşı ya da küreselleşme yanında olamazsınız çünkü bu bir gerçektir ve doğru olup olmadığından çok ne şekilde yararlı olabileceğini tartışmak gerekmektedir (Patten, 2001).

Saldırının üzerinden henüz birkaç gün geçmiş olmasına rağmen 19 Eylül 2001 tarihinde “Terörizmle Mücadelede Konsey Çerçeve Karar Tasarısı”* sunulmuştur. Bu tasarıda, uluslararası alanda ve Avrupa Birliği dahilindeki yasal belgeler ortaya konulmuş, üye ülkelerin terörizmle ilgili mevzuatları belirtilmiş ve yasal çerçeveye dayandırılarak bir çerçeve karar tasarısı oluşturulmuştur. Çerçeve karar tasarısının ardından ise 21 Eylül 2001 tarihinde Brüksel’de “Olağanüstü Avrupa Konsey Toplantısı” düzenlenmiş ve bu toplantıda terörizmle mücadele yolunda ne gibi adımlar atılması gerektiği belirlenerek bir eylem planı kabul edilmiştir (Kaya, 2003:80). Onaylanan eylem planı doğrultusunda, polis ve adli işbirliğini sağlamak, uluslararası yasal belgeleri geliştirmek, terörizmin mali açıdan desteklenmesinin önünü kesmek, hava güvenliğini güçlendirmek ve Avrupa Birliği'nin küresel eylemini koordine etmek konularında kararlar alınmıştır. Bu kararların yanı sıra Birliğin dünyayla birleşmesini sağlamak ve dünya ekonomisi ile ilgili konularda da tartışılarak sonuca varılmıştır.

* Avrupa Birliği “Terörizmle Mücadelede Konsey Çerçeve Karar Tasarısı” – 19 Eylül 2001

Hazırlanan eylem planları, verilen tavsiye kararları ve alınan kararlardan da görülebileceği gibi Avrupa Birliği, Amerika Birleşik Devletleri'ne yapılan terörist saldırıların ardından terörizm olgusuna daha ciddi bir şekilde yaklaşmış, yasal düzenlemeler yardımıyla da dünyayı tehdit eden bu olgunun karşısında duracağını göstermiştir (Kaya, 2003:80).

11 Eylül döneminde Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği her ne kadar birlikte oldukları ve birlikte mücadele edecekleri mesajlarını vermiş olsalar da, Amerika Birleşik Devletleri'nin kendisini dünyanın tek hakimi olarak kabul etmesi ve “tek kutuplu dünya” yaklaşımı nedeniyle Avrupa Birliği ile bazı fikir ayrılıklarına düşmüş, terörizm mücadelesinde tek başına ayakta kalabileceği iddiasında bulunmuştur (Kaya, 2003:81). Halbuki terörizm her yöntem ve yol ile yayılabilen bir sorun olduğundan, bir devletin tek başına mücadelesinden çok, işbirliği yapılması ile durdurulabilir. Ülkeler farklı coğrafyalardan gelmiş olsalar dahi belirli bir sebep çevresinde toplanarak konular üzerinde anlaşma sağlanmalı, taraflar birbirlerini anlamalıdır. Bölgeler kendi içlerinde de toplumsal desteğe ihtiyaç duymuşlar ve terörle mücadele alanında öncelikle kurumsal, daha sonra ise toplumsal yapıyı oluşturmuşlardır. 11 Eylül 2001 tarihinin ardından da bu terörle mücadele anlayışına destek olanlar olduğu gibi, karşısında olanlar da olmuştur. Örneğin, Avrupa'da İrlanda gibi bazı ülkeler terörle mücadele politikasını eleştirmiş, İrlanda'da varlığını sürdüren IRA'nın silahsızlanması amacı doğrultusunda adımlar atılması beklenmiş, yine bazı Avrupa ülkeleri Amerika Birleşik Devletleri'nin terörle mücadele politikasına taraf olduklarını belirtmişler, Avrupa'da birçok insan da Amerika Birleşik Devletleri'nin terörle mücadele konusunda destekçisi olduklarını, ABD yanlısı mesajlar içeren kıyafetler giyerek göstermişlerdir (Kaya, 2003:81-82).

Belirtilen toplumsal ve kurumsal desteğin terörle mücadele konusunda yeterli sayılması mümkün değildir, teröre karşı ortak hareket etmenin yanı sıra, terörle mücadelenin temelini oluşturması gereken bir politikanın da gereksinimi yadsınamaz. 23 Kasım 2001 tarihinde Schengen sınırlarındaki kontrollerin

sıkılaştırılması amacıyla bazı güvenlik tedbirleri alınmıştır. Ardından, 27 Kasım 2001, 27 Aralık 2001 ve 28 Aralık 2001 tarihlerinde de terörle mücadele konusunda konsey çerçeve kararları çıkartılmıştır. Kararlar doğrultusunda terörün tanımının yapılmasının ve ne olduğunun tam olarak anlaşılmasının, terörist faaliyetlere cezai işlem uygulanmasının ve terör örgütü mensuplarının caydırıcı cezalar almalarının, son olarak ise verilen cezanın ve yargılamaların tüm ülkeler nezdinde tanınmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Tüm bu kararların sonucunda Avrupa Birliği'nin terörle mücadele politikası ortaya çıkmış, terörün engellenmesi ve terörle mücadele iki aşamada ele alınmıştır; öncelikle Avrupa Birliği, Amerika Birleşik Devletleri ile sıkı bir işbirliği içerisinde bulunmalı ve bu işbirliğinde aktif bir rol oynamalıdır, ikinci aşamada ise Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ile Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası geliştirilmeli ve başrol üstlenmeleri sağlanmalıdır (Kaya, 2003:82).

Yapılan toplantılar ve alınan kararların belirli konulara temasları olsa dahi, genel çerçeve siyasi, ekonomik, kültürel ve güvenlik alanlarında alınması gereken tedbirlerin varolduğu ve ancak bu şekilde küresel bir güvenlik alanının sağlanabileceği çevresinde çizilmiştir. Bu genel çerçeve içerisinde ise asıl temas edilen ve sorunların giderilmesi, düzenin oluşturulması, işbirliğinin sağlanması gerektiği konular şu şekilde sıralanmıştır:

- Hava ve diğer ulaştırma alanlarının güvenliği,
- Suçluların da iadesini içerecek şekilde polis ve adli işbirliği,
- Terörist faaliyetlerin finansman ve diğer destek kaynaklarının yok edilmesi, ileri teknoloji, nükleer silah ve kimyasal silahların yayılmasının önlenmesi ve ihracatının kontrolü,
- Vize ve güvenlik belgeleri de dahil olmak üzere, sınır kontrolleri ile elektronik veri ve bilgi aktarımının denetlenmesi (Kaya, 2003:83).

11 Eylül 2001 terörist eyleminin ardından Avrupa Birliği dahilinde terör listeleri oluşturulmaya başlanmış, bu listeler belirli aralıklarla yenilenmiştir. Avrupa

Birliği'nin çabaları küresel güvenliğin sağlanması ve bütünleşmenin sürdürülebilirliği açısından büyük önem arz etmektedir. 11 Eylül'ün ardından Türkiye'yi ve hatta tüm İslam ülkelerini de içine alan bir sorunlar yumağı oluşmuş, terörist faaliyetlerin sorumluluğu tamamen İslam ülkeleri üzerinde bırakılmış, fakat Avrupa Birliği ile Türkiye'nin başarılı çalışmaları sonucunda Türkiye Cumhuriyeti'ne de 10 yılı aşkın bir süredir terörist faaliyetleri ile zarar veren bir örgütün, Avrupa Birliği terörist örgütler listesine alınması sağlanmıştır.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Avrupa Birliği'nin teröre bakış açısının incelendiği bu çalışmada hem terör tanımlamasında hem de terörle mücadele politikasında zaman içerisinde büyük değişimler yaşandığı görülmüştür. Çalışmanın başında terör tanımlamaları incelenmiş, yazarlar ve araştırmacılara göre farklı tanımlamalar yapıldığı dikkat çekmişse de, ortak bir tanımlama olarak terörün, şiddeti kullanarak halka korku salması ve kendi fikirlerinin benimsetme yoluna gitmesi olduğu ortaya çıkmıştır. Literatür taraması yapıldığında terör konusunda araştırmaları olan yazarların tümünde şiddet unsuru ortak olarak yer almıştır. Terörün bir ideoloji mi yoksa bir strateji mi olduğu araştırmacılar arasında tartışılmış bir konudur, ancak bu çalışmada terörün ideolojisinin üstünde yoğunlukla durulmuştur.

Tüm şiddet içeren eylemlerin terörist eylem olarak algılanmaması gerektiği ise çalışmalarda öne sürülen bir noktadır ki bununla birlikte terör faaliyetinin gerilla savaşı olarak algılanmaması gerektiğinin de üzerinde durulmuştur. Milli İstihbarat Teşkilatı eski mensubu Mahir Kaynak ile yapılan görüşmede de bu konuyla ilgili bazı bilgiler edinilmiştir. Kaynak bu konudaki yorumlarını aktarırken, terör örgütleri tanımının çok dikkatlice yapılması gerektiğini, bazı örgütlerin “terörist örgüt” tanımı içerisinde değil de, “ayrımçı örgüt” tanımı içerisinde yer alması gerektiğini savunmuş, bir anlamda terörist ile özgürlük savaşçısı çatışmasına yeni bir yorum getirmiştir. Fakat bu çalışma içerisinde, tanım çatışması temel kavramlar bölümünden öteye geçememiş, “ayrımçı örgüt” ya da “özgürlük savaşçısı” tanımları bu çalışma içerisinde kullanılmamıştır. Çünkü çalışmanın asıl, ağırlıklı noktası Avrupa Birliği'nin teröre ilişkin yaklaşımı olduğundan, detaylı bir kavramsal analize gidilmemiştir.

Zayıf ve psikolojik açıdan sorunlu insanların terör faaliyetlerine yönelmiş oldukları bazı araştırmacılar tarafından belirtilirken, tez çalışması aşamasında aslında terörist örgüt mensuplarının son derece sistemli çalışan, kadroya önem

veren, teşkilatı çok dikkatlice kuran, kendine güveni tam kişilikler oldukları ortaya çıkmıştır. Örgütlerin hedef seçmeksizin rast gele saldırılarda buldukları belirtilmiş olsa dahi, yalnızca korku vermek amacıyla olan örgütler haricinde, hedefin belirlendiği ve o hedefe yönelik saldırıda bulunulduğu incelemede görülmüştür. Örgütler kullandıkları silahları, tahrip gücü yüksek silahlar arasından seçmişler, nükleer, kimyasal, biyolojik silahlar ile siber terör konusunda etkin olmuşlardır.

Terörist örgütlerin teşkilatlanma aşamasında ideolojiye büyük önem verdikleri görülmüştür. Kadro kurulması aşamasında eğitime büyük önem verilerek, gerektiği takdirde yurtdışında patlayıcı ya da komando eğitimi alındığı, eğitim döneminde ailenin mağdur olmaması için ülkede kalan örgüt mensuplarının ilgilendiği, tüm maddi giderlerin örgüt tarafından karşılandığı, geliş ve gidişin, kimlik türü evrakın yine örgüt tarafından çözüme ulaştırıldığı, bu anlamda büyük ve sistemli işleyen bir teşkilatlanma ile karşı karşıya olunduğu ortaya konulmuştur. Eğitimler esnasında karakter yapısının da değişime uğraması amacıyla kişiye ideolojik ve özellikle dini baskının, öğretme adı altında yapıldığı ortadadır. Ancak bu şekilde devletin savunduğunun aksine bir ideoloji geliştirerek eylemlerde korkusuzca bulunulabilir.

Avrupa Birliği içerisinde devlete karşı gelerek bağımsızlık kazanmak amacıyla oluşturulan terörist gruplar çoğunluktadır. Avrupa çapında en fazla söz edilen ve en fazla terörist eylemde bulunan örgütler bağımsızlık kazanmak amacıyla faaliyetlerini yürütmektedirler. Devlet destekli terörizm ise Birlik içerisinde yoktur denilebilir, fakat Birlik içinde eylemlerde bulunan örgütlerden bazıları Orta Doğu ülkeleri tarafından desteklenmektedirler. Son yıllarda devlete karşı ve devlet destekli terörden daha fazla zarar verdiği iddia edilen bir tür de İslamcı terördür. İslamcı terör adı İslam ülkelerinde hoş karşılanmamaktadır ancak 11 Eylül 2001 ve Madrid saldırıları İslamcı terörün son derece etkin olduğunu ortaya koymuştur.

Terör örgütü mensuplarının psikolojik ve sosyolojik incelemesi yapıldığında bazı yazarların iddialarının aksine, özellikle lider ve yönetici konumundaki örgüt mensuplarının son derece sistemli ve programlı çalıştıkları görülmüştür. İstanbul'da İngiliz Başkonsolosluğu ve Neva Şalom Sinagogu'na 15-20 Kasım 2003 tarihlerinde yapılan terörist saldırıda aktif olarak görev alan kişiler, araçları kullananlar, patlayıcıları temin edenler ve eylemi organize edenlerin yıllar öncesinden eğitimlerine başlamış, aylar öncesinden ise yapılacak saldırıların programını çıkarmış oldukları, organizasyonu yaptıkları ve doğru zamanı bekledikleri araştırmalar sonucunda ortaya çıkmıştır. El Kaide terör örgütü mensupları Pakistan, İran ve Suriye gibi ülkelere organize bir şekilde geçiş yaparak eğitimlerini bu ülkelerde almışlar, yine örgüt yönetiminin planladığı zamanda saldırının yapılacağı yere getirilmişlerdir. Örgüte yeni katılanlar öncelikle örgütün öngördüğü bir eğitim almışlar, bu eğitim El Kaide ve Hizbullah gibi örgütlerde öncelikle din eğitimi olmaktadır. Örgüt mensupları, örgüte yeni katılacak kişileri toplantılarına ve sohbetlerine çağırmak kaydıyla fikirlerini onlara aktarmakta, bu sayede din konusunda aynı yolda yürüdüklerinden emin olmaktadır. Din konusunun bu denli ağır basması nedeniyle ise Amerika Birleşik Devletleri, Madrid ve İstanbul'da yapılan terör saldırılarının El Kaide terör örgütü tarafından üstlenilmesi, bu örgütün ise ağırlıklı olarak İslama dayanarak hareket ettiğini belirtmesidir. İnançları doğrultusunda hareket ederek terörist eylemlerde bulunan örgütler, çalışma içerisinde de belirtildiği gibi fedain olarak adlandırılmakta, El Kaide ve Hizbullah örgütleri fedainlere en iyi örneği teşkil etmektedirler.

Avrupa Birliği dahilindeki serbest dolaşım sayesinde birçok organize suç örgütü ve terör örgütü ülkelerden rahatça geçebilmekte ve eylemlerini gerçekleştirebilmektedirler. Çalışma sırasında yapılan incelemelerde, Birlik içerisinde faaliyet gösteren ve Birlik üye ülkeleriyle bağlantılı olan ETA, IRA, Korsika Kurtuluş Cephesi gibi terör örgütleri, İslami terör örgütleri kadar büyük bir tehdit olarak kabul edilmemektedir. 11 Eylül saldırısından önce düzenli olarak terörle mücadele kararları yayınlanmış ve güvenlik sınırları içerisinde terörle mücadele edilmeye çalışılmıştır, ancak 11 Eylül'ün ardından Birlik büyük bir korku

yaşamış ve saldırıların devamının gelebileceğini, gelmesi durumunda ise Birliğin bu saldırıları önleme konusunda yetersiz kalacağını fark etmiştir. Avrupa Birliği ekonomik yapısı son derece iyi oturmuş olsa dahi, siyasi yapısında büyük eksiklerin olduğu açıktır ve bu eksikler yaşanabilecek bir kriz öncesi kapatılmalıdır.

Avrupa Birliği'nin tek başına terörizmle savaşamayacağı 11 Eylül 2001 tarihinde ortaya çıkmış, Madrid patlamaları ile bu durum daha da belirginleşmiştir. Birliğin ardına çıkardığı terörle mücadele çerçeve kararları terörle mücadelede panik yaşandığının bir göstergesidir. Bu eylemlerin ardından İstanbul'da gerçekleşen terörist faaliyetler ise tüm dünyada olduğu gibi Birlikte de, İslam dünyasının terörle tam anlamıyla bağdaştırılabileceği, Orta Doğu'nun bir terör yuvası olduğu izlenimini yaratmıştır. 11 Eylül'ün ardından Avrupa, Amerika, Rusya ve hatta Çin ise terörle mücadele konusunda bütün olunması gerektiğini savunmuşlardır. Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılan terörist eylemlerin ardından bazı sonuçlar ortaya çıkmış, bu sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

- Amerika Birleşik Devletleri'nin dünyayla birleşmesi gerekir,
- Avrupa Birliği hükümetleri iç ve dış güvenlik ile ilgili işbirliğini güçlendirmelidir,
- Rusya, Avrupa Birliği ile sıcak ilişkileri olan Batılı bir ülke olmalıdır,
- NATO her geçen gün daha politik bir organizasyon olma yoluna gitmektedir, bu sebeple Rusya NATO ile de iyi ilişkiler içerisine girmelidir,
- Asya'nın önde giden ülkeleri Çin ve Japonya terörle mücadele konusunda koalisyon yapmalıdırlar,
- Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği arasında uluslararası ekonomik bir işbirliği olmalıdır (Grant, 2001:1-2).

Terörist eylemlerin ardından tek ve en çok tekrar edilen nokta Avrupa'nın Amerika Birleşik Devletleri ile işbirliği yapması gerekliliği, bu işbirliğine Japonya, Rusya, Çin ve hatta Pakistan'ın da katılımının sağlanmasıdır. Avrupa Birliği,

ABD'ye sonsuz bağıllığını her fırsatta dile getirmektedir ancak şu da bir gerçektir ki terörizmle mücadele aşamasında Avrupa Birliği'nin entegrasyon sürecinin zarar görme olasılığı bulunmaktadır çünkü üye ülkelerin ulusal gündem ve çıkarları vardır. Yaşanan gelişmeler sonucunda Birlik liderleri iç güvenliğin de en azından dış güvenlik kadar önemli olduğu gerçeğinin farkına varmış, birbirlerinin hukuki yapılarına güvenleri gerektiğine karar vermişlerdir. Europol, her zaman sahip olduğu yetkilerden daha fazlasını üstlenecek, Eurojust ise kendi bünyesinde gelişme sağlayacaktır. Hem Avrupa hem de ABD için bu işbirliğini yürütmek konusunda bazı zorluklar yaşanabilecektir, bunun nedeni terörizmle yalnızca eylemlerin önünü kesmek açısından savaşılmayacak, aynı zamanda terörizmin temeline inerek kökünü kazıma yoluna gidilecektir. Bu açıdan iki tarafın da haber alma servisleri ve güvenlik teşkilatlarının çalışmalarını iyi ve işbirliği içerisinde yürütmeleri gerekmektedir.

Dünya Ticaret Merkezi saldırıları, dünya üzerinde Soğuk Savaş Dönemi'nin bitmesine ve terörle mücadele alanında bir işbirliğinin kurulmasına sebep olmuştur. Rusya, batıya çok daha fazla yönelmiş, Dünya Ticaret Örgütü'ne yakınlaşmış, Avrupa Birliği ile terörle mücadele konusunda işbirliği adımı atmış ve buna ek olarak insan hakları konusunda da çalışmalar yapabileceklerini bildirmiştir.

Dünya genelinde hem ABD'ye hem de Avrupa Birliği'ne ne kadar destek gelirse gelsin, sınırların korunması ve iç güvenliğin öncelikli görülmesi gerekmektedir. 11 Eylül saldırılarının hemen ardından, iki hafta içerisinde ortak bir tanım yapılmış ve terörist örgütler listesi yayınlanmıştır. Çalışmada da rahatça görülebileceği gibi Avrupa Birliği yalnızca ekonomik ve siyasi yapıyı düşündüğü sırada dünya üzerinde yaşanan şok, aslında önceliğin güvenliğe verilmesi gerektiğini, bu amaçla ise ortak hareket edilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Maastricht Antlaşması'na göre vatandaşların güvenliğini ve huzurunu sağlamak amacıyla terörizmin önlenmesi ve bu alanda yapılacak işbirliği esastır. Birlik üye ülkeleri içerisinde gerçekleştirilecek suç teşkil eden olaylar, uygulanacak

işlemler ve verilecek cezalar konusunda ortak hareket edilmesi ve minimum kurallara bağlı olunması gerekmektedir (Beşe, 2002:106). Avrupa Birliği ülkelerinin yarısından daha az bir kısmının terörizmle mücadele politikası geliştirerek bunu uygulaması 11 Eylül 2001 tarihinden önce çok fazla dikkat çekmemiş olsa dahi, 11 Eylül tarihinin ardından zirve toplantıları büyük bir hız ve tedirginlikle gerçekleştirilmiştir. Dayanışma, güvenlik ve kararlılığın önlem olarak sağlanması gerektiği ve bu önlemlerin toplumlar açısından çok daha önemli olduğu gerçeği İslamcı terör-Batı dünyası çatışmasının ortaya çıktığı dönemde ortaya çıkartılmıştır (Beşe, 2002:107).

Terörizmin önlenmesi konusunda yapılan çağrılar ve Birleşmiş Milletler ile birlikte yapılan çalışmalar, günümüzde de dikkat çektiği üzere yalnızca anlaşmalarda yer almış, hayata geçirilmemiştir. Polis ve yargının ortak çalışacakları bir soruşturma grubu ve bu grubun üzerinde bulunan bir yönetim yapısı anlaşma gereği olsa da, yalnızca arzu edilen önlemler aşamasında bırakılmıştır.

Terörizmle ilgili kişi ve örgütlerin finansmanının kesilmesi Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler arasında yapılmış bir işbirliği olarak göze çarpmaktadır. Bunun yanı sıra finansmanın daha sonraki günlerde engellenmesinin amaçlandığı bir tüzük de gündeme gelmiştir, ki Avrupa Birliği'nin tek başına tüzüğü uygulaması ne kadar zor ise, Birleşmiş Milletler ile yapacağı bir işbirliği sonucunda tüzüğün uygulanması o kadar kolaylaşacaktır.

KAYNAKÇA

- Akmaral, K. (2004). *Anti-Teröristin El Kitabı* (1. Baskı). İstanbul: Bilge Karınca.
- Aksöyek, A. (2004). *Göçten Kaynaklanan Toplum ve Serbest Dolaşım*. Ekim 2004, <http://www.elegans.com.tr/51/sonbahar2000/html/033.html>
- Aksu, A. *Temel Hak ve Özgürlüklerin Çağdaş Anlamda Kullanılabildiği Güvenli Bir Ortamın Oluşturulması ve İç Güvenlik Hizmeti*. Nisan 2005, http://www.egm.gov.tr/apk/dergi/40/makaleler/1_Abdulkadir_AKSU.htm
- Alexander, Y., & Pluchinsky, D. A. (Eds.). (1992). *European Terrorism- Today & Tomorrow*. New York: Brassey's.
- Alexander, Y., Carlton, D., & Wilkinson, P. (1979). *Terrorism: Theory and Practice*. Colorado: Westview Press.
- Ames, P. (13 Eylül 2001). *EU's Patten Calls For International Cooperation At "Unprecedented Level" To Combat Terrorism*. 28 Mayıs 2004, http://europa.eu.int/comm/external_relations/news/patten/ap13_09_01.htm
- Arslan, Ş. Ve Tosunoğlu, D. (2004). *Dehşet Senaryosu* (1. Baskı). İstanbul: Güncel Yayıncılık.
- Auswärtiges Amt. (Temmuz 2003). *The Schengen Agreement and the Convention Implementing the Schengen Agreement*. Ekim 2004, http://www.auswaertiges-amt.de/www/en/willkommen/einreisebestimmungen/schengen_html
- Avar, M. (12 Nisan 2004). *Avrupa Birliği Ortak Dış ve Güvenlik Politikası*. 2004, <http://www.kho.edu.tr/yayınlar/cizgi/nisan2004/12/>
- Bal, İ. (2002). Devlet, Demokrasi ve Terör: Çözüm Önerileri. H. H. Çevik ve T. Göksu, (Ed.), *Türkiye'de Devlet, Toplum ve Polis* (1. Baskı) içinde (137-153). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Belgenet. (Nisan, 2005). *Bm Sözleşmeleri... Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme...* Nisan 2005, <http://www.belgenet.com/arsiv/sozlesme/4738.html>
- Berlin 1989. (2004a). *The Division Of Europe Into East And West - The Birth of the People's Democracies.* 2004, http://berlin1989.com/Anglais/NicosiaGB/history/texts_GB/Texte3_GBB.html
- Berlin 1989. (2004b). *Germany, Symbol of the Cold War.* 2004, http://berlin1989.com/Anglais/NicosiaGB/history/texts_GB/Texte4_GBB.html
- Beşe, E. (2002). *Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları* (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Billig, O. (1984). The Case History of a German Terrorist. *Terrorism – An International Journal*, 7 (1), 1-11.
- Buchan, A. ve Windsor, P. (1963). *Arms And Stability In Europe.* London: Chatto & Windus for the Institute for Strategic Studies.
- Candansayar, S. (2002). Terörizm ve Psikiyatri. Güzel, C. (Ed.), *Silinen Yüzler Karşısında Terör* (1. Baskı) içinde (374-415). Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Champion, D. R. and Mattis, R. E. (2003). Terrorism, Weapons of Mass Destruction and Deterrence. *Criminal Justice Studies*, 16 (1), 29-37.
- Churchill, W. (2004). *Speech by Sir Winston Churchill, Zurich, 19 September 1946.* 2004, <http://www.peshawar.ch/varia/winston.htm>
- Commission of the European Communities. (September 19, 2001). *Council Framework Decision on Combatting Terrorism.*
- Commission of the European Communities (2001). Council Framework Decision.
- Cömertoğlu, Y. (1996). Terörün Psikolojik Temelleri. *Strateji* 95/2.

- Cranston, A. (1986). The Nuclear Terrorist State. Netanyahu, B. (Ed.), *Terrorism, How The West Can Win* (1st ed.) in (177-181). Toronto: Collins Publishers.
- Criss, B. (1995). Türkiye'nin Terörizmle Mücadelesi. *Strateji* 95/2.
- Çağlar, A. (1997). Terör ve Örgütlenme. *Amme İdaresi Dergisi*, 30 (3).
- Çeken, H. *ABD'de İnternet Yoluyla İşlenen Suçlardan Doğan Ceza Sorumluluğunun Hukuki Esası*. Nisan 2005, <http://www.jura.uni-sb.de/turkish/HCEken1.html>
- Davies, O. ve Cetron, M. (1995). Terörün Gelecekteki Yüzü. *Strateji* 95/2.
- Dehousse, F., & Martinez, J. G. (29 Mayıs 2002). *Fight Against Crime in the European Union: Analysis of the Situation and Perspectives for the Future*. Ekim 2004, <http://www.irri-kiib.be/papers/FIGHTAGAINSTCRIME.pdf>
- Deltur. (Ekim 2004a). *Nice Antlaşması Yürürlüğe Girdi*. Ekim 2004, http://www.deltur.cec.eu.int/guncel/ghaber30_03-11.html
- Deltur. (Ekim 2004b). *Güvenlik*. Ekim 2004, www.deltur.cec.eu.int/guvenlik.html
- Demirel, E. (2000). *Dünyada Terör* (3. Baskı). İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Deutsch, J. (1996). Terörizmi Yeniden Düşünmek. *Strateji* 96/4.
- Dilmaç, S. (1996). Terörizm ve Türkiye'de Terörün Geleceği. *Strateji* 96/4.
- Europa. (2002). *The EU Studies Reinforcing Europol to Fight Terrorism*. Ekim 2004, <http://www.europa-web.de/europa/03euinf/46EUROPO/eustudie.htm>
- Europa. (Ekim 2004a). *Consolidated Version of the Treaty on European Union*. Ekim 2004, http://www.europa.eu.int/eur-lex/en/treaties/dat/eu_cons_treaty_en.pdf
- Europa. (2004b). *Title V Provisions on Cooperation in the Fields of Justice and Home Affairs*. Ekim 2004, <http://europa.eu.int/en/record/mt/title6.html>

- Europa. (2004c). *Schengen Information Systems*. Ekim 2004, <http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/133020.htm>
- Europol. (Ocak 2004). *Fact Sheet on Europol*. Ekim 2004, <http://www.europol.eu.int/index.asp?page=facts>
- Eurunion. (6 Aralık 2001). *The US and Europol Agree to Share More Information*. Ekim 2004, <http://www.eurunion.org/partner/EUUSTerror/EuropolAgree.htm>
- Fecl. (Kasım 1995). *Europol's Analysis Registers To Contain Data On Race, Political Opinion And Sexual Behaviour*. Ekim 2004, <http://www.fecl.org/circular/3901.htm>
- Fiala, I. J. (2003). *Anything New? The Racial Profiling Of Terrorists*. *Criminal Justice Studies*, 16 (1), 53-58.
- Foreign Trade. (2004). *İrlanda'nın 1 Ocak-30 Haziran 2004 Tarihleri Arasındaki Avrupa Birliği Konseyi Dönem Başkanlığı Programı*. Ekim 2004, <http://www.foreigntrade.gov.tr/ab/SonGelismeler/Irlanda.htm>
- Garrison, A. H. (2003). *Terrorism: The Nature Of Its History*. *Criminal Justice Studies*, 16 (1), 39-52.
- Gilbert, P. (1990) *Terrorism*. USA: Brooks/Cole Publishing Company.
- Gilbert, P. (1994) *Terrorism, Security and Nationality* (1st ed.). London: Routledge.
- Google. (2004). *Vienna Action Plan*. Ekim 2004, <http://www.google.com.tr/search?q=cache:CJi2n1kt0pQJ:justitie.regeringen.se/pressinfo/pdf/RIFeng.pdf+vienna+action+plan&hl=tr&ie=UTF-8>
- Grant, C. (2001). *A Coalition For Global Security*. *Europe After September 11th*. 1-15.
- Gümrükçü. (2004). *Avrupa – Türkiye Araştırmaları Enstitüsünün Uyum Politikası Üzerine Görüşleri*. Ekim 2004, <http://www.tgsh.de/turkce/gorusler/uyumpolitikasi.html>
- Gürkan, S. *Uluslararası "Demokrasi, Terör ve Güvenlik" Zirvesi Madrid'de Toplanıyor*. Nisan 2005,

<http://www.abig.org.tr/template.asp?nx=0&id=10586&go=Haberler%3AHaberler%3AG%C3%BCncel+AB%3AAP+Se%C3%A7imleri>

- Gürkaynak, M. (2004). *Avrupa'da Savunma ve Güvenlik* (1. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Hürriyet. (Ekim 2004a). *Eski Ayrılıkçıya İnfaz*. Ekim 2004, <http://www.hurriyetim.com.tr/haber/0,,sid~1@w~@tarikh~2001-08-18-m@nvid~20968,00.asp>
- İçli, T. G. ve Karaosmanoğlu, F. (Ed.). (2003). *Uluslararası Polislik ve İç Güvenlik* (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- İlhan, S. (1996). Terör Nedir, Ne Değildir?. *Strateji* 96/3.
- İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü. (Ekim 2004). *Terör*. Ekim 2004, <http://www.iem.gov.tr/teror/index.asp>
- Karluk, R. (2002). *Avrupa Birliği ve Türkiye* (6. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Kaya, A. (2003). “11 Eylül” Bağlamında Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadeleye Bakış Tarzı. *Polis Bilimleri Dergisi*, 5 (1), 75-89.
- Kingshot, B. (2003). Terrorism: The “New” Religious War. *Criminal Justice Studies*, 16 (1), 15 – 27.
- Kushner, H. W. (Ed.). (1998). *The Future of Terrorism: Violence in the New Millenium*. USA: Sage Publications.
- Laqueur, W. (1980). *Terrorism*. Britain: The Chauser Press.
- Laqueur, W. (1999). *The New Terrorism*. London: Oxford University Press.
- Laqueur, W. (2002a). *The New Terrorism* (3rd ed.). Britain: A Phoenix Press.
- Laqueur, W. (2002b). Terörizmin Yorumlanması. Güzel, C. (Ed.), *Silinen Yüzler Karşısında Terör* (1. Baskı) içinde (95-142). Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Latter, R. (1995). Demokrasilerde Terörle Mücadele. *Strateji* 95/2.

- Lodge, J. (Ed.). (1988). *The Threat of Terrorism* (1st ed.). Sussex: Wheatsheaf Books.
- Loveloess, P. (2003). Teaching Terrorism: An Interview With Philip Jenkins. *Criminal Justice Studies*, 16 (1), 61 – 63.
- Maximum Bilgi. (Ekim 2004). *Bask Ayrımcı Hareketi (ETA)*. Ekim 2004, <http://www.maximumbilgi.com/politika/eta.htm>
- Milliyet. (29 Ağustos 1997). *İşkenceye Gözaltı*. Ocak 2005, <http://www.milliyet.com.tr/1997/08/29/haber/isken.html>
- Minjust. (2004). *Europol*. Ekim 2004, http://www.minjust.nl:8080/a_beleid/fact/europol.htm
- Monar, J. (2004). The European Union's Responce to 11 September 2001.
- Muraskin, R. (2003). Terrorism: A Summary. *Criminal Justice Studies*, 16 (1), 3-4.
- Murray, R. (1984). Killings of Local Security Forces in Northern Ireland 1969 – 1981. *Terrorism – An International Journal*, 7 (1), 11-53.
- Netanyahu, B. (Ed.). (1986). *How The West Can Win*. New York: Farrar-Straus-Giroux.
- Özgür Politika. (21 Aralık 2002). *Çözüm ve Birlik Kurultayı Başladı*. Nisan 2005, <http://www.ozgurpolitika.org/2002/12/21/hab27.html>
- Patten, C. (September 15, 2001). *We in the EU stand by the Americans*. 28 Mayıs 2004, <http://www.guardian.co.uk/Archive/Article/0,4273,4257778,00.html>
- Pilat, J. F. (1984). European Terrorism and the Euromissiles. *Terrorism-An International Journal*, 7 (1), 57 – 63.
- PKK Gerçeği. (Ekim 2004). *PKK Terör Örgütünün Avrupa'daki Faaliyetleri*. Ekim 2004, <http://www.pkkgercegi.net/avrupa/bolum1.htm>
- Rapaport, D. C., & Alexander, Y. (Eds.). (1982). *The Rationalization Of Terrorism*. USA: Aletheis Books University Publications Of America.
- Schmid, A. P., & Crelinsten, R. D. (Eds.). (1993). *Western Responces To Terrorism* (1st ed.). England: Frank Cass And Company Limited.

- Sırım, V. (Eylül 2004). *İslâm'a Çok Uzak Bir Kavram*. Ekim 2004, <http://www.ilkadimdergisi.com/194/arastirma-velisirim.htm>
- Sinclair, A. (2003). *An Anatomy Of Terror* (1st ed.). Oxford: Pan Macmillan.
- Somuncuoğlu, S. (2002). *Avrupa Birliği: Bitmeyen Yol*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Statewatch. (2003). *The Balance Between Freedom And Security In The Responce By The European Union And It's Member States To The Terrorist Threats*. Ekim 2004, <http://www.statewatch.org/news/2003/apr/CFR-CDF.ThemComment1.pdf>
- Stephens, R. E. (1998). Cyber-Biotech Terrorism. H. W. Kushner, (Ed.). *The Future of Terrorism: Violence in the New Millenium* (195-208). USA: Sage Publications.
- Tavlaş, N.(1995). Terörü Tanımlamak. *Strateji* 95/2
- Terör. (Ekim 2004a). *Terörün Tanımı*. Ekim 2004, http://www.teror.gen.tr/turkce/teror_nedir/tanimi.html
- Terör. (2004b). *Avrupa Ülkelerinin Terör Karşısındaki Konumları*. 2004, <http://www.teror.gen.tr/turkce/ab/konumlari3.html>
- Terör. (Ekim 2004c). *AB ve Terör*. Ekim 2004, <http://www.teror.gen.tr/turkce/ab/index.html>
- Terör. (Ekim 2004d). *Avrupa Açısından Terör*. Ekim 2004, <http://www.teror.gen.tr/turkce/ab/acisi.html>
- Terör. (2004e). *Avrupa Ülkelerinin Terör Karşısındaki Konumları*. 2004, <http://www.teror.gen.tr/turkce/ab/konumlari2.html>
- Terör. (2004f). *AB ve Terör Karşısı Yapılanmalar*. Ekim 2004, http://www.teror.gen.tr/turkce/ab_karsit/index.html
- Tokat Emniyet Müdürlüğü. (05 Ocak 2005). *Terör ve Nitelikleri*. 05 Ocak 2005, http://www.tokat.pol.tr/Ter_Nitelikleri.asp
- Turkish Australian Online Business. *Şimdi De "Terör Vergisi"*. Nisan 2005, <http://www.taob.com.au/news/issue006news007-tr.asp>

- Türkiye Emniyet Müdürlüğü. (2004). *Şiddet Unsurları*. 2004, <http://tem.iem.gov.tr/siddetunsurlari.php?a=8>
- Türkiye Emniyet Müdürlüğü. (2004). *Tehdit Unsurları*. 2004, <http://tem.iem.gov.tr/tehditunsurlari.php?a=8>
- Türkiye Emniyet Müdürlüğü. (2004). *Teröristin İdeolojik Motivasyonu*. 2004, <http://tem.iem.gov.tr/teroristinideolojikmotivasyonu.php?a=8>
- Türkiye Genel Hizmetler İşçileri Sendikası. (Nisan, 2005). *17 Aralık AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi Sonuçlarının Türkçe Tercümesi*. Nisan 2005, <http://www.genel-is.org.tr/abzirvesonuc.htm>
- TV8. (15 Mayıs 2005). *AİHM: Öcalan Adil Yargılanmadı*. 15 Mayıs 2005, <http://www.tv8.com.tr/scripts/news/detail.asp?NewsID=47893&page=detail&type=news>
- Vahdet. (Kasım 2003). *Aliya İzzetbegoviç'in Vefatı*. Ekim 2004, <http://www.vahdet.com.tr/isdunya/dosya2/0333.html>
- Vercher, A. (1992). *Terrorism in Europe*. Oxford: Clarendon Press.
- Wardlaw, G. (1982). *Political Terrorism* (1st ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- White, J. R. (1991). *Terrorism-An Introduction*. California: Brooks/Cole Publishing Company.
- Wilkinson, P. (1974). *Political Terrorism*. Toronto: John Wiley & Sons.
- Wilkinson, P. (1979). *Terrorism And The Liberal State* (2nd ed.). Hong Kong: The Macmillan Press Ltd.
- Wilkinson, P. (1995) Avrupa'da Terör. *Strateji* 95/2.
- Wilkinson, P. (2002a). Terör ve Terörizm. Güzel, C. (Ed.), *Silinen Yüzler Karşısında Terör* (1. Baskı) içinde (142-163). Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Wilkinson, P. (2002b). Terör Felsefesi. Güzel, C. (Ed.), *Silinen Yüzler Karşısında Terör* (1. Baskı) içinde (163-176). Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Wilkinson, P. (2002c). Terörizmin Kökleri. Güzel, C. (Ed.), *Silinen Yüzler Karşısında Terör* (1. Baskı) içinde (176-180). Ankara: Ayraç Yayınevi.

- Wilkinson, P. (2002d). Terörist İdeolojiler ve İnançlar. Güzel, C. (Ed.), *Silinen Yüzler Karşısında Terör* (1. Baskı) içinde (180-189). Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Yazar, E. (1995). Medya-Terör: Bir Kavram Savaşı. *Strateji* 95/2.
- Yazgan, M. (Ocak 2004). *Anarşi ve Terör*. Ekim 2004, <http://www.beyan.com.tr/arsiv/Ocak2004/dosyazgan.htm>
- Yeşil. (Ekim, 2004). *IRA (İrlanda Cumhuriyet Ordusu) (Kuzey İrlanda)*. Ekim 2004, <http://www.yesil.org/teror/teroruluslararasiira.htm>
- Yinanç, R. ve Taşdemir, H. (Ed.). (2002). *Uluslararası Güvenlik Sorunları ve Türkiye* (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER

EK 1: 9 Mayıs 1950 Deklarasyonu (Declaration of May 1950)

World peace cannot be safeguarded without the making of creative efforts proportionate to the dangers which threaten it.

The contribution which an organized and living Europe can bring to civilization is indispensable to the maintenance of peaceful relations. In taking upon herself for more than 20 years the role of champion of a united Europe, France has always had as her essential aim the service of peace. A united Europe was not achieved and we had war.

Europe will not be made all at once, or according to a single plan. It will be built through concrete achievements which first create a de facto solidarity. The coming together of the nations of Europe requires the elimination of the age-old opposition of France and Germany. Any action taken must in the first place concern these two countries.

With this aim in view, the French Government proposes that action be taken immediately on one limited but decisive point.

It proposes that Franco-German production of coal and steel as a whole be placed under a common High Authority, within the framework of an organization open to the participation of the other countries of Europe. The pooling of coal and steel production should immediately provide for the setting up of common foundations for economic development as a first step in the federation of Europe, and will change the destinies of those regions which have long been devoted to the manufacture of munitions of war, of which they have been the most constant victims.

The solidarity in production thus established will make it plain that any war between France and Germany becomes not merely unthinkable, but materially impossible. The setting up of this powerful productive unit, open to all countries willing to take part and bound ultimately to provide all the member countries with the basic elements of industrial production on the same terms, will lay a true foundation for their economic unification.

This production will be offered to the world as a whole without distinction or exception, with the aim of contributing to raising living standards and to promoting peaceful achievements. [...]

In this way, there will be realized simply and speedily that fusion of interest which is indispensable to the establishment of a common economic system; it may be the leaven from which may grow a wider and deeper community between countries long opposed to one another by sanguinary divisions.

By pooling basic production and by instituting a new High Authority, whose decisions will bind France, Germany and other member countries, this proposal will lead to the realization of the first concrete foundation of a European federation indispensable to the preservation of peace.

To promote the realization of the objectives defined, the French Government is ready to open negotiations on the following bases.

The task with which this common High Authority will be charged will be that of securing in the shortest possible time the modernization of production and the improvement of its quality; the supply of coal and steel on identical terms to the French and German markets, as well as to the markets of other member countries; the development in common of exports to other countries; the equalization and improvement of the living conditions of workers in these industries.

To achieve these objectives, starting from the very different conditions in which the production of member countries is at present situated, it is proposed that certain transitional measures should be instituted, such as the application of a production and investment plan, the establishment of compensating machinery for equating prices, and the creation of a restructuring fund to facilitate the rationalization of production. The movement of coal and steel between member countries will immediately be freed from all customs duty, and will not be affected by differential transport rates. Conditions will gradually be created which will spontaneously provide for the more rational distribution of production at the highest level of productivity.

In contrast to international cartels, which tend to impose restrictive practices on distribution and the exploitation of national markets, and to maintain high profits, the organization will ensure the fusion of markets and the expansion of production.

The essential principles and undertakings defined above will be the subject of a treaty signed between the States and submitted for the ratification of their parliaments. The negotiations required to settle details of applications will be undertaken with the help of an arbitrator appointed by common agreement. He will be entrusted with the task of seeing that the agreements reached conform with the principles laid down, and, in the event of a deadlock, he will decide what solution is to be adopted.

The common High Authority entrusted with the management of the scheme will be composed of independent persons appointed by the governments, giving equal representation. A chairman will be chosen by common agreement between the governments. The Authority's decisions will be enforceable in France, Germany and other member countries. Appropriate measures will be provided for means of appeal against the decisions of the Authority.

A representative of the United Nations will be accredited to the Authority, and will be instructed to make a public report to the United Nations twice yearly, giving an account of the working of the new organization, particularly as concerns the safeguarding of its objectives.

The institution of the High Authority will in no way prejudge the methods of ownership of enterprises. In the exercise of its functions, the common High Authority will take into account the powers conferred upon the International Ruhr Authority and the obligations of all kinds imposed upon Germany, so long as these remain in force.

EK 2: Maastricht Antlaşması

Madde K.1

Birliğin hedefine ulaşması yolunda, özellikle de kişilerin serbest dolaşımı ile ilgili, ve Avrupa Topluluğu'nun gücüne zarar vermeksizin, üye ülkeler ortak çıkarları doğrultusunda belirtilen konulara riayet edeceklerdir:

- iltica politikası;
- üye devletlerin sınırlarından geçen kişiler ile ilgili koyulmuş kurallar ve kontrol altına almak için alınan önlemler;
- göç politikası ve üçüncü ülke vatandaşları; (a) üçüncü ülke vatandaşlarının üye devletlerin sınırları içerisine girmeleri ve dolaşım hakları; (b) üçüncü ülke vatandaşlarının üye ülke sınırları içerisinde, aile birliğini koruyarak ikamet etmeleri ve iş bulmaları; (c) yasadışı göç ile mücadele, üçüncü ülke vatandaşlarının üye ülke içerisinde ikamet etmeleri ve çalışmaları;
- 7'den 9'a kadar belirtilmediği sürece uyuşturucu bağımlılığı ile mücadele;
- 7'den 9'a kadar belirtilmediği sürece uluslararası düzeyde dolandırıcılık ile mücadele;
- toplumsal konularda hukuki işbirliği;
- suç hususunda hukuki işbirliği;
- gümrük konusunda işbirliği;

Avrupa Polis Örgütü (Europol) dahilinde Birlik genelinde bilgi değişim sistemi ile bağlantılı olarak, gümrük konusunda işbirliği de dahil olmak üzere, terör, yasadışı uyuşturucu trafiği ve diğer ciddi uluslararası suçlar ile mücadele ve engelleme.

EK 3: Avrupa Birliği “Terörizmle Mücadelede Konsey Çerçeve Karar Tasarısı” – 19 Eylül 2001

Proposal for a

COUNCIL FRAMEWORK DECISION

on combating terrorism

(presented by the Commission)

EXPLANATORY MEMORANDUM

1. INTRODUCTION

Terrorism constitutes one of the most serious threats to democracy, to the free exercise of human rights and to economic and social development. Terrorism can never be justified, whatever the target and the place where the offence is prepared or committed.

This has never been clearer than in the terrible aftermath of the unprecedented, tragic and murderous terrorist attacks against the people of the United States of America on 11 September 2001. These cowardly attacks highlight the need for an effective response to terrorism at the level of the European Union.

The European Union has set itself an objective in the Treaty on European Union to provide citizens with a high level of safety within an Area of Freedom, Security and Justice. This proposal, combined with the proposal to replace extradition within the European Union with a European Arrest Warrant, is a key element of the Commission’s contribution to achieving this objective in the context of the fight against terrorism. It is vitally important that Member States of the European Union have effective criminal laws in place to tackle terrorism, and that measures are taken to enhance international co-operation against terrorism.

This proposal does not relate only to acts of terrorism directed at Member States. It also applies to conduct on the territory of the European Union which can contribute to acts of terrorism in third countries. This reflects the Commission's commitment to tackle terrorism at a global as well as European Union level. Indeed, the Commission is working closely with Member States and third countries to combat international terrorism within the framework of international organisations and existing international co-operation mechanisms, particularly the United Nations and the G8, with a view to ensuring the full implementation of all relevant international instruments.

The European Union and its Member States are founded on respect for human rights, fundamental freedoms, the guarantee of the dignity of the human being, and the protection of these rights, both as regards individuals and institutions. Furthermore, the right to life, the right to physical integrity, the right to liberty and security and the right to freedom of thought, of expression and information are included in Articles 2, 3, 6, 10 and 11 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union (Nice, 7 December 2000).

Terrorism threatens these fundamental rights. There is hardly a country in Europe which has not been affected, either directly or indirectly, by terrorism. Terrorist actions are liable to undermine the rule of law and the fundamental principles on which the constitutional traditions and legislation of Member States' democracies are based. They are committed against one or more countries, their institutions or people with the aim of intimidating them and seriously altering or destroying the political, economic or social structures of those countries.

Terrorism takes different forms, ranging from murder, through bodily harm and threats to people's lives and kidnappings and on to destruction of property and damage to public or private facilities. Terrorism causes suffering to the victims and those around them. It destroys their personal hopes and expectations and the

material basis of their livelihood, injuring them, inflicting psychological torture and causing death.

Terrorism has a long history behind it, but what makes modern-day terrorism particularly dangerous is that, unlike terrorist acts in the past, the actual or potential impact of armed attacks is increasingly devastating and lethal. This can result from the growing sophistication and ruthless ambition of the terrorists themselves, as demonstrated most recently by the horrific events in the United States on 11 September. Alternatively, it can result from technological developments (and easy access to information about these developments), whether in the traditional arms and explosives areas or in the even more terrifying fields of chemical, biological and nuclear weapons. In addition, new forms of terrorism are emerging. There have been several recent occasions where tensions in international relations have led to a spate of attacks against information systems. More serious attacks could lead not only to serious damage but even, in some cases, to loss of life.

The profound changes in the nature of terrorist offences highlight the inadequacy of traditional forms of judicial and police cooperation in combating it. Increasingly, terrorism stems from the activities of networks operating at international level, which are based in several countries and exploit legal loopholes arising from the geographical limits of investigations, sometimes enjoying extensive logistical and financial support. Given that there are no borders within the European Union and that the right of free movements of people is guaranteed, new measures in the fight against terrorism must be taken.

Terrorists might otherwise take advantage of any differences in legal treatment in the different Member States. Today, more than ever, steps are needed to combat terrorism by drawing up legislative proposals aimed at punishing such acts and strengthening police and judicial cooperation.

The objective of this Communication is to reinforce criminal law measures to combat terrorism. For that purpose, a proposal for a Framework Decision is submitted. Its objective is the approximation of the laws of the Member States regarding terrorist offences in accordance with Article 34(2)(b) of the Treaty on European Union (TEU).

2. INTERNATIONAL AND EU LEGAL INSTRUMENTS

The first steps in the fight against terrorism were made under the auspices of the **United Nations**, which promoted the Convention on offences and certain other acts committed on board aircraft (Tokyo, 14-9-1963). After this Convention some other conventions and protocols relating to terrorist acts were promulgated. The following are worth mentioning:

- Convention for the Suppression of Unlawful Seizure of Aircraft [Hijacking Convention] (The Hague, 16-12-1970);
- Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Aircraft (Montreal, 23-9-1971);
- Convention on the Prevention and Punishment of Crimes against Internationally Protected Persons, including Diplomatic Agents (New York, 14-12-1973);
- Convention against the Taking of Hostages (New York, 17-12-1979);
- Convention on the Physical Protection of Nuclear Materials (Vienna, 3-3-1980);
- Protocol for the Suppression of Unlawful Acts of Violence at Airports serving International Aviation, complementary to the Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Aircraft (Montreal, 24-2-1988);
- Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Maritime Navigation (Rome, 10-3-1988);
- Protocol for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Fixed Platforms Located on the Continental Shelf (Rome, 10-3-1988);

- UN Convention for the Suppression of Terrorist Bombings (New York, 15-12-1997);
- UN Convention for the Suppression of Financing Terrorism (New York, 9-12-1999).

These two last Conventions are particularly important. Article 2 of the Convention for the Suppression of Terrorist Bombings provides that any person commits an offence if that person unlawfully and intentionally delivers, places, discharges or detonates an explosive or other lethal device in, into or against a place of public use, a State or government facility, a public transportation system or an infrastructure facility with the intent to cause death or serious bodily injuries; or with the intent to cause extensive destruction of such a place, facility or system, where such destruction results in or is likely to result in major economic loss. The Convention for the Suppression of Financing Terrorism states that is an offence to provide or collect funds, directly or indirectly, unlawfully and intentionally, with the intent to use them or knowing that they will be used to commit any act included within the scope of the previously mentioned Conventions (apart from the Convention on offences and certain other offences committed on board aircraft, which is not included). This means that, even though in most of those conventions the words “terrorism” or “terrorist acts” are not mentioned, they are related to terrorist offences .

However, with regard to existing international Conventions, the most significant effort in the fight against terrorism, has been the European Convention on the Suppression of Terrorism (Strasbourg, 27-1-1977) under the mandate of the **Council of Europe**. This is the first Convention in which terrorism is treated generically, at least in the sense that it gives a list of terrorist acts. This convention does not consider this kind of offence as political offences, or as offences connected with a political offence, or as offences inspired by political motives. This is important for the purpose of the application of the conventions on extradition.

Articles 1 and 2 contain a list of offences considered to be terrorist acts. Article 1 refers to offences within the scope of the Convention for the Suppression

of Unlawful Seizure of Aircraft (The Hague, 1970) and the Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Civil Aviation (Montreal, 1971), which refer to certain terrorist acts. Furthermore, offences involving an attack against the life, physical integrity or liberty of internationally protected persons (including diplomatic agents), offences involving kidnapping, taking of a hostage, serious unlawful detention, use of a bomb, grenade, rocket, automatic firearm or letter or parcel bomb, if this use endangers persons appear in the same list. Article 2 extends the concept of terrorist act to other offences such as those which involve an act of violence, other than one covered by Article 1, against the life, physical integrity or liberty of a person (paragraph 1); and against property if the act created a collective danger for persons (paragraph 2). Most of these conventions have been signed and ratified by the majority of Member States, which means that they have to apply them. This proposal will facilitate the implementation of those conventions as far as they concern penal law since they refer to the same issue: terrorist offences.

At **European Union** level, Article 29 of the Treaty on European Union specifically refers to terrorism as one of the serious forms of crime to be prevented and combated by developing common action in three different ways: closer cooperation between police forces, customs authorities and other competent authorities, including Europol; closer cooperation between judicial and other competent authorities of the Member States; approximation, where necessary, of rules on criminal matters.

Regarding police cooperation (Article 30 of the TEU), it is worth mentioning Article 2 (1) of the Convention on the establishment of a European Police Office, in which terrorism is included within its field of competence, and the Council Decision of 3 December 1998 instructing Europol to deal with crimes committed or likely to be committed in the course of terrorist activities against life, limb, personal freedom or property, which implements Article 2 (2) of that Convention. Furthermore, the Council Joint Action of 15 October 1996 decided the

creation and maintenance of a Directory of specialised counter-terrorism competences, skills and expertise to facilitate counter-terrorism cooperation between the MS of the EU.

Concerning judicial cooperation Article 31 of the TUE states that common action on judicial cooperation is to include facilitating and accelerating cooperation between competent ministries and judicial or equivalent authorities of the Member States in relation to proceedings and the enforcement of decisions (Paragraph A) and facilitating extradition between Member States (Paragraph B). In this field there are two important legal instruments: the Convention on simplified extradition procedure between the Member States of the EU (10 March 1995) and the Convention relating to extradition between Member States of the EU (27 September 1996), where Article 1 establishes that one of the purposes of that Convention is to facilitate the application between the Member States of the EU of the European Convention on the Suppression of Terrorism. Furthermore, the Joint Action of 21 December 1998 on making it a criminal offence to participate in a criminal organisation in the Member States of the EU refers to terrorist offences in Article 2 (2).

However, it seemed necessary to improve these legal instruments in order to fight against terrorism in a more effective and efficient way. The conclusions of the Tampere European Council meeting of 15 and 16 October 1999 therefore established that formal extradition procedures should be abolished among the Member States as regards persons who are fleeing from justice after having been finally sentenced, and replaced by a simple transfer of such persons (Conclusion 35).

The European Parliament adopted (5 September 2001) a resolution concerning the role of the EU in combating terrorism, calling on the Council to adopt a framework decision to abolish formal extradition procedures, to adopt the principle of mutual recognition of decisions on criminal matters including pre-

judgement decisions in criminal matters relating to terrorist offences and the implementation of the “European search and arrest warrant”, and to approximate legislative provisions establishing minimum rules at European level relating to the constituent elements and penalties in the field of terrorism.

Finally, regarding approximation of rules on criminal matters in the Member States, Article 31 (e) of the TEU calls for the adoption of measures establishing minimum rules relating to the constituent elements of criminal acts and to penalties in the field of terrorism, which is also mentioned in Paragraph 46 of the Action Plan of the Council and the Commission on how best to implement the provisions of the Treaty of Amsterdam on an area of freedom, security and justice (3 December 1998). This is the aim of this Framework Decision: implementing Article 31 (e) of the TEU by approximating Member States’ legislation concerning terrorist offences.

Additionally to Title IV of the TEU establishing the appropriate instruments for the fighting of terrorism at the Union’s level and to coordinate action on an international level, the Union’s commitment to contribute towards the emergence of a strong, sustained and global action against terrorism may require a political dialogue with or an action in relation to a nonmember State as well as co-ordination of Member States in international organisations and on international conferences. Without prejudice to the measures undertaken in the field of police and judicial cooperation, the addressing of all security aspects may call for complementary actions under, for example, the Common Foreign and Security Policy in order to enhance impact and ensure consistency of the Union’s external relations.

3. MEMBER STATES LEGISLATION CONCERNING TERRORISM

In the European Union there are different situations in Member States in relation to legislation related to terrorism. Some have no specific regulations on terrorism. In these states, terrorist actions are punished as common offences. In

other member States there are specific laws or legal instruments concerning terrorism where the words “terrorism” or “terrorist” are expressly mentioned and where some terrorist offences are expressly typified. This is the case in France, Germany, Italy, Portugal, Spain and the United Kingdom.

Most terrorist acts are basically ordinary offences which become terrorist offences because of the motivations of the offender. If the motivation is to alter seriously or to destroy the fundamental principles and pillars of the state, intimidating people, there is a terrorist offence. This point of view has been incorporated in Member States legislation concerning terrorism. Although the wording is different, they are essentially synonymous with each other.

The Criminal Code and the Code of Criminal Procedure in Greece have been substantially reshaped following the recent adoption of law no. 2928 of 27 June 2001. The French Criminal Code¹² refers to terrorist acts as those that can alter seriously public order through threat or terror. The Portuguese Criminal Code¹³ mentions prejudice to national interests, to alter or to disturb State’s institutions, to force public authorities to do or not to do something, and to threaten individuals or groups. The Spanish Criminal Code, as in France and Portugal, alludes to the aim of subverting the constitutional order and altering seriously public peace. A similar statement, to subvert the democratic order, is also mentioned in the Italian Criminal Code.

The UK legislation, Terrorism Act 2000,¹⁶ is the largest piece of terrorist legislation in the EU Member States. Terrorism is defined as meaning the use or threat of action where “the use or threat is designed to influence the government or to intimidate the public or a section of the public” and “the use or threat is made for the purpose of advancing a political, religious or ideological cause”; and that the action includes, among others, “serious violence against a person”, “serious damage to property” or “creating a serious risk to the health or safety of the public or a section of the public”.

4. A PROPOSAL FOR A FRAMEWORK DECISION

In view of Article 31 (e) of the TEU, the legal background previously mentioned, and the fact that only six Member States have legal instruments covering terrorism, the present proposal for a Framework Decision for the approximation of the substantive laws of the Member States is clearly necessary. It concerns constituent elements and penalties in the field of terrorism, ensuring that terrorist offences will be punished by effective, proportionate and dissuasive criminal penalties. As a direct result, it will also facilitate police and judicial cooperation, since common definitions of offences should overcome the obstacles of double criminality requirement as long as it is a prerequisite for certain forms of judicial assistance. Furthermore, the existence of a common framework in the fight against terrorism in the EU will facilitate closer cooperation with third countries.

The key concept on which this proposal is based is the concept of a terrorist offence. Terrorist offences can be defined as offences intentionally committed by an individual or a group against one or more countries, their institutions or people, with the aim of intimidating them and seriously altering or destroying the political, economic, or social structures of a country. The implication is that legal rights affected by this kind of offence are not the same as legal rights affected by common offences. The reasoning here is that the motivation of the offender is different, even though terrorist offences can usually be equated in terms of their practical effect with ordinary criminal offences and, consequently, other legal rights are also affected. In fact, terrorist acts usually damage the physical or psychological integrity of individuals or groups, their property or their freedom, in the same way that ordinary offences do, but terrorist offences go further in undermining the structures previously mentioned. For this reason, terrorist offences and ordinary offences are different and affect different legal rights. Therefore it seems appropriate to have different and specific constituent elements and penalties for such particularly serious offences.

On the other hand, directing, creating, supporting or participating to a terrorist group must be considered independent criminal acts and must be dealt with as terrorist offences. In order to define the concept of a terrorist group we have to take into account the Joint Action of 21.12.1998 making it a criminal offence to participate in a criminal organisation in the Member States of the European Union, where terrorism is expressly mentioned.¹⁷ Article 1 defines the criminal organisation as a structured association, established over a period of time, of more than two persons, acting in concert with a view to committing certain types of offence, which are subject to the penalties specified in the mentioned article. Consequently, and following that definition, we can say that a terrorist group is a structured organisation, established over a period of time, of more than two persons acting in concert to commit terrorist acts.

This Framework Decision covers all terrorist offences prepared or committed within the borders of the European Union, whatever their target, including terrorist acts against interests of non EU Member States located in the EU.

Common definitions of offences and penalties are proposed. The proposal also contains provisions on liability and penalties for legal persons, jurisdiction, victims and exchange of information between Member States.

5. LEGAL BASIS

Article 29 of the TEU establishes that the Union's objective shall be to provide citizens with a level of safety within an area of freedom, security and justice by developing common action among the Member States in the fields of police and judicial cooperation, and by preventing and combating terrorism. The same Article provides for approximation, where necessary, of rules on criminal matters in the Member States, in accordance with Article 31(e). This Article states that common action on judicial cooperation in criminal matters shall include

progressively adopting measures establishing minimum rules relating to the constituent elements of criminal acts and to penalties in the field, among other offences, of terrorism.

Article 34(2)(b) of the TEU refers to framework decisions as the instruments to be used for the purpose of approximation of the laws and regulations of the Member States. Framework decisions are binding on the Member States as to the result to be achieved but leave to the national authorities the choice of the form and methods. This proposal will not entail financial implications for the budget of the European Community.

6. THE FRAMEWORK DECISION: ARTICLES

Article 1 (Subject matter)

The subject of this Framework Decision is to implement Article 31(e) TEU, which provides that common action on judicial cooperation in criminal matters shall include adopting measures establishing minimum rules relating to the constituent elements of criminal acts and to penalties in the field of terrorism.

This will help to achieve the Union's objective, expressed in Article 29 TEU, of providing citizens with a high level of safety within an area of freedom, security and justice.

Article 2 (Scope)

Article 2 provides four criteria to limit the scope of this Framework Decision. Apart from the territoriality principle (the offence is committed or prepared in whole or in part within a Member State) and active personality principle (the offence is committed by a national of a Member State or for the benefit of a legal person established in a Member State), offences also fall under this

Framework Decision when they are committed against institutions or people of a Member State.

Article 3 (Terrorist Offences)

Article 3 provides a broad list of terrorist offences, indicating when they are to be regarded as terrorist offences and terrorist offences related to terrorist groups. Article 3 puts on the Member States an obligation to ensure that these offences will be punishable as terrorist offences .

Paragraph 1 contains a list of the most serious terrorist offences. Many of them will probably be regulated as common offences in the Member States' criminal codes. The Framework Decision requests that when they are intentionally committed by an individual or a group against one or more countries, their institutions or people (people refers to all persons, including minorities), with the aim of intimidating them and seriously altering or destroying the political, economic, or social structures of those countries; they must be qualified as terrorist offences. It is worth mentioning, among them, murder; bodily injuries; kidnapping; hostage taking; threats; extortion; theft; robbery; fabrication, possession, acquisition, transport or supply of weapons or explosives; unlawful seizure of or damage to state or government facilities, means of public transport, infrastructure facilities, places of public use, and property (both private and public). This could include, for instance, acts of urban violence.

Although terrorist offences committed by computer or electronic devices are apparently less violent they can be as threatening as the offences previously mentioned, endangering not only life, health or safety of people but the environment as well. Their main characteristic is that their effect is intentionally produced at a distance from the perpetrators, but their consequences may also be much more far reaching. Therefore, terrorist offences covering the release of contaminating substances or causing fires, floods or explosions; interfering with or disrupting the supply of water, power or other fundamental resource; and

interference with an information system are included under paragraphs 1 (h),(i) and (j).

For the purpose of this Framework Decision, “means of public transport” shall mean all facilities, conveyances and instrumentalities, whether publicly or privately owned, that are used in or for publicly available services for the transportation of persons or cargo. This is also the definition of public transportation system in Article 1(6) of the 1998 UN Convention for the Suppression of Terrorist Bombing. “Information system” shall mean computers and electronic communication networks, as well as computer data stored, processed, retrieved or transmitted by them for the purposes of their operation, use, protection and maintenance.

Finally, paragraphs 1(l) and (m) refer to those terrorist acts committed in relation to terrorist groups, such as directing, promoting of, supporting of and participating in a terrorist group which are considered terrorist offences.

Paragraph 2 contains the definition of “terrorist group” as a structured organisation, established over a period of time, of more than two persons, acting in concert to commit the terrorist offences referred to in paragraph 1 (a) to (k).

The wording of this Article allows Member States decide how to introduce the precise definition of the offences in order to implement this Framework Decision.

Article 4 (Instigating, aiding, abetting and attempting)

Article 4 puts an obligation on Member States to ensure that instigating, aiding, abetting and attempting to commit terrorist offences are punishable.

Article 5 (Penalties and sanctions)

Article 5 concerns penalties. Paragraph 1 indicates that the offences and conduct referred to in Articles 3 and 4 shall be punishable by effective, proportionate and dissuasive penalties.

The scope of the penalties (paragraph 2) is rather broad in view of the different terrorist offences and penalties for terrorism existing in the Member States. The highest penalty is a period of deprivation of liberty of no less than twenty years (murder) and the lowest is a period of no less than two years (extortion, theft, robbery and threatening to commit some offences) The possibility of imposing ancillary or alternative sanctions such as community service, limitation of certain civil or political rights or publication of all or part of a sentence as regards to offences and conduct referred to in Articles 3 and 4 is also made available in paragraph 3.

Paragraph 4 indicates that fines could also be imposed.

Article 6 (Aggravating circumstances)

Article 6 establishes aggravating circumstances in case the offence is committed with particular ruthlessness, affects a large number of persons or is of a particular serious and persistent nature, or is committed against Heads of State, Government Ministers, any other internationally protected person, elected members of parliamentary chambers, members of regional or local governments, judges, magistrates, judicial or prison civil servants and police forces. Internationally protected persons shall have the same meaning as Article 1 of the 1973 Convention on the Prevention and Punishment of Crimes against Internationally Protected Persons, including Diplomatic Agents.

Article 7 (Mitigating circumstances)

Article 7, taking into account the Council Resolution of 20 December 1996 on individuals who cooperate with the judicial process in the fight against international organised crime, refers to mitigating circumstances when the offender

renounces his or her criminal activity and provides administrative or judicial authorities with information, helping them to prevent the effects of the offence in time, so that crime, the planning of which he is aware, may still be prevented; to identify or to bring to justice other terrorist offenders, to find evidence concerning terrorist crimes or to prevent further terrorist offences.

Article 8 (Liability of legal persons)

In line with the approach taken in a number of legal instruments adopted at EU level to combat different types of criminality, it is necessary also to cover the situation in which legal persons are involved in terrorist offences . Article 8 therefore contains provisions for holding a legal person liable for the offences or conduct envisaged by Articles 3 and 4, committed for their benefit by any person with certain leading positions, acting either individually or as a part of the organ of the legal person. The term liability should be construed so as to include either criminal or civil liability.

In addition, according to standard practice, paragraph 2 provides that a legal person can also be held liable when the lack of supervision or control by a person in a position to exercise control, has rendered possible the commission of the offences for its benefit. Paragraph 3 indicates that legal proceedings against a legal person do not preclude parallel legal proceedings against a natural person.

Article 9 (Sanctions for legal persons)

Article 9 sets out a requirement for penalties for legal persons held liable for the offences or conduct referred to in Articles 3 and 4. It requires effective, proportionate and dissuasive penalties, where the minimum obligation is to impose criminal or non-criminal fines. Other penalties that typically could apply to legal persons are also indicated.

Article 10 (Jurisdiction)

Article 10 contains procedural provisions on jurisdiction.

Paragraph 1 establishes a series of criteria conferring jurisdiction to prosecute and investigate cases involving the offences or conduct referred to in this Framework Decision. A Member State shall establish its jurisdiction in four situations:

a) where the offence is committed in whole or in part on its territory, irrespective of the status or the nationality of the person involved (territoriality principle),

b) where the offender is a national of that Member State (active personality principle),

c) where the offence is committed for the benefit of a legal person established in the territory of that Member State,

d) when the offence is committed against its institutions or people.

Given that not all Member States' legal traditions recognise extraterritorial jurisdiction for all types of criminal offences, paragraph 2 allows them not to apply the rules on jurisdiction set out in paragraph 1 as regards the situations covered by paragraph 1(b), (c) and (d).

Paragraph 3 states that the Member States shall inform the Council's General Secretariat where they decide to apply Paragraph 2.

Article 11 (Extradition and prosecution)

This article shall no longer be applicable as soon as the Commission's proposal for a European arrest warrant is adopted, which will replace extradition within the EU. In particular, the European arrest warrant proposal does not foresee that nationality be a ground for refusal.

Article 11 takes account of the fact that some Member States do not extradite their own nationals and seeks to ensure that persons suspected of having

committed terrorist offences do not evade prosecution because extradition is refused on the grounds that they are nationals of that State.

A Member State which does not extradite its own nationals must take the necessary measures to establish its jurisdiction over and, where appropriate, prosecute the offences concerned when committed by its own nationals on the territory of another Member State or against another Member State's institutions or people. This article does not regulate relations between Member States and third countries, which could be dealt with in international instruments.

Article 12 (Cooperation between Member States)

The purpose of Article 12 is to take advantage of the international instruments on judicial cooperation to which Member States are parties and which should apply to the matters covered in this Framework Decision. For instance, arrangements on mutual legal assistance and extradition are contained in a number of bilateral and multilateral agreements as well as conventions of the European Union.

Paragraph 1 requires the Member States to lend each other every possible assistance in matters of judicial and police procedure relating to offences covered by this Framework Decision. Paragraph 2 states that if several Member States have jurisdiction, they will consult one another with a view to coordinating action and, where appropriate, to bringing effective prosecutions. The paragraph also requires full use to be made of existing cooperation mechanisms, judicial or otherwise, such as Europol, the exchange of liaison magistrates, the European Judicial Network and the Provisional Judicial Cooperation Unit.

Article 13 (Exchange of information)

Article 13 (1) stresses the importance of having appointed points of contact for the purpose of exchanging information between Member States. Paragraph 2

provides for the circulation of information on which points of contact have been appointed for the purpose of exchanging information pertaining to these offences.

Paragraph 3 provides for the exchange of information between Member States relating to the future commission of a terrorist offence to enable the adoption of appropriate measures to prevent the commission of the offence.

Article 14 (Protection and assistance to victims)

In the European Union's approach against terrorism special importance has been attached to the protection of and assistance to the victims. A Framework Decision was adopted by the Council on 15 March 2001 on the standing of victims in criminal proceedings. In addition, the Commission is working on a Green Paper concerning compensation to crime victims.

Victims of certain kind of terrorist offences (e.g. threats, extortion) are vulnerable. Therefore, it is appropriate for each Member State to ensure that investigation or prosecution not be dependent of the report or accusation made by a person subject to the offence.

Article 15 (Implementation and reports)

Article 15 concerns the implementation and follow-up of this Framework Decision.

Paragraph 1 requires the Member States to take the necessary measures to comply with this Framework Decision by 31 December 2002.

Paragraph 2 requires the Member States to transmit by that date to the General Secretariat of the Council and to the Commission the provisions transposing the obligations imposed on them under this Framework Decision into national law. On that basis the Commission has to submit a report to the European Parliament and to the Council on the operation of this Framework Decision. Finally,

the Council shall assess the extent to which Member States have complied with the obligations imposed by the Framework Decision.

Article 16 (Entry into force)

Article 16 provides that this Framework Decision will enter into force on the third day following that of its publication in the Official Journal of the European Communities.

2001/0217 (CNS)

Proposal for a

**COUNCIL FRAMEWORK DECISION
on combating terrorism**

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty establishing the European Union, and in particular Article 29, Article 31(e) and Article 34(2)(b) thereof,

Having regard to the proposal from the Commission,

Having regard to the opinion of the European Parliament,

Whereas:

- (1) Terrorism constitutes one of the most serious violations of the principles of human dignity, liberty, democracy, respect for human rights and fundamental freedoms and the rule of law, principles on which the European Union is founded and which are common to the Member States.
- (2) All or some Member States are party to a number of conventions relating to terrorism. The European Convention on the Suppression of Terrorism³ of 27 January 1977 establishes that terrorist offences cannot be regarded as a

political offences or as offences connected with political offences or as offences inspired by political motives. That Convention was the subject of Recommendation 1170 (1991) adopted by the Standing Committee, acting on behalf of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe, on 25 November 1991. The United Nations has adopted the Convention for the suppression of terrorist bombings of 15 December 1997 and the Convention for the suppression of financing terrorism of 9 December 1999.

- (3) At Union level, on 3 December 1998 the Council adopted the Action Plan of the Council and the Commission on how to best implement the provisions of the Treaty of Amsterdam on an area of freedom, security and justice. Terrorism was referred to in the conclusions of the Tampere European Council of 15 and 16 October 1995, and of the Santa María da Feira European Council of 19 and 20 June 2000. It was also mentioned in the Commission's Communication to the Council and the European Parliament on the biannual update of the scoreboard to review progress on the creation of an area of "freedom, security and justice" in the European Union (second half of 2000). The La Gomera Declaration adopted at the Informal Council Meeting of 14 October 1995 affirmed that terrorism constitutes a threat to democracy, to the free exercise of human rights and to economic and social development.
- (4) On 30 July 1996 twenty five measures to fight against terrorism were advocated by the leading industrialised countries (G7) and Russia meeting in Paris.
- (5) The Convention based on Article K.3 of the Treaty on European Union, on the establishment of a European Police Office (Europol convention) 8 refers in particular in Article 2 to improving the effectiveness and cooperation of the competent authorities in the Member States in preventing and combating terrorism.
- (6) Other measures having an impact on terrorism adopted by the European Union are as follows: the Council Decision of 3 December 1998 instructing Europol to deal with crimes committed or likely to be committed in the

course of terrorist activities against the life, limb, personal freedom or property⁹; Joint Action 96/610/JHA of 15 October 1996 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union concerning the creation and maintenance of a Directory of specialised counterterrorist competences, skills and expertise to facilitate counterterrorism-cooperation between the Member States of the European Union¹⁰; Joint Action 98/428/JHA of 29 June 1998 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union on the creation of a European Judicial Network¹¹, with responsibilities in terrorist offences, in particular Article 2; Joint Action 98/733/JHA of 21 December 1998 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union on making it a criminal offence to participate in a criminal organisation in the Member States of the European Union¹²; and the Council Recommendation of 9 December 1999 on cooperation in combating the financing of terrorism.

- (7) The important work performed by international organisations, in particular the UN and the Council of Europe, must be complemented with a view to closer approximation within the European Union. The profound change in the nature of terrorism, the inadequacy of traditional forms of judicial and police cooperation in combating it and the existing legal loopholes must be combated with new measures, namely, establishing minimum rules relating to the constituent elements and penalties in the field of terrorism.
- (8) Since these objectives of the proposed action cannot be sufficiently achieved by the Member States unilaterally, and can therefore, because of the need for reciprocity, be better achieved at the level of the Union, the Union may adopt measures, in accordance with the principle of subsidiarity as referred to in Article 2 of the EU Treaty and as set out in Article 5 of the EC Treaty. In accordance with the principle of proportionality, as set out in the latter Article, this Framework Decision does not go beyond what is necessary in order to achieve those objectives.

- (9) Measures should be adopted applying not only to terrorist acts committed within the Member States but also to those which otherwise affect Member States. While police and judicial cooperation measures are the appropriate way to combat terrorism in the Union and on an international level, complementary actions may be adopted in order to enhance the impact in the fight against terrorist acts and ensure consistency of the Union's external relations.
- (10) It is necessary that the definition of the constituent elements of terrorism be common in all Member States, including those offences referred to terrorist groups. On the other hand, penalties and sanctions are provided for natural and legal persons having committed or being liable for such offences, which reflect the seriousness of such offences.
- (11) The circumstances should be considered aggravated where the offence is committed with particular ruthlessness, affects a large number of persons or is of a particular serious and persistent nature; or committed against persons whose representative position, including internationally protected person, as members of an executive or legislature or their work, dealing with terrorists, makes them terrorist targets.
- (12) The circumstances must be mitigating if terrorists, renouncing their terrorist activity, provide the administrative or judicial authorities with some relevant information helping them to fight against terrorism.
- (13) Jurisdictional rules must be established to ensure that the offence may be prosecuted.
- (14) The European Convention on Extradition of 13 December 1957 is taken into account in order to facilitate prosecution when the offence is committed in a Member State which does not extradite its own nationals.
- (15) In order to improve cooperation and in compliance with data protection rules, and in particular the Council of Europe Convention of 28 January 1981 for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data¹⁴, Member States should afford each other the widest judicial mutual assistance. Operational contact points should be established

for the exchange of information or adequate use should be made of existing cooperation mechanism for that purpose.

- (16) Victims of certain kind of terrorist offences, such as threats, extortion, can be rather vulnerable. Each Member State should accordingly ensure that investigation or prosecution not be dependent on the report or accusation made by a person subject to the offence.
- (17) This Framework Decision respects the fundamental rights and observes the principles recognised in particular by the Charter of Fundamental Rights of the European Union, and notably Chapter VI thereof.

HAS DECIDED AS FOLLOWS :

Article 1- Subject matter

The purpose of this Framework Decision is to establish minimum rules relating to the constituent elements of criminal acts and to penalties for natural and legal persons who have committed or are liable for terrorist offences which reflect the seriousness of such offences.

Article 2 – Scope

This Framework Decision shall apply to terrorist offences:

- (a) committed or prepared in whole or in part within a Member State; or
- (b) committed by a national of a Member State; or
- (c) committed for the benefit of a legal person established in a Member State; or
- (d) committed against the institutions or people of a Member State.

Article 3 – Terrorist Offences

1. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that the following offences, defined according to its national law, which are intentionally committed by an individual or a group against one or more countries, their institutions or people with the aim of intimidating them and seriously altering or

destroying the political, economic, or social structures of a country, will be punishable as terrorist offences:

- (a) Murder;
- (b) Bodily injuries;
- (c) Kidnapping or hostage taking;
- (d) Extortion;
- (e) Theft or robbery;
- (f) Unlawful seizure of or damage to state or government facilities, means of public transport, infrastructure facilities, places of public use, and property;
- (g) Fabrication, possession, acquisition, transport or supply of weapons or explosives;
- (h) Releasing contaminating substances, or causing fires, explosions or floods, endangering people, property, animals or the environment;
- (i) Interfering with or disrupting the supply of water, power, or other fundamental resource;
- (j) Attacks through interference with an information system;
- (k) Threatening to commit any of the offences listed above;
- (l) Directing a terrorist group;
- (m) Promoting of, supporting of or participating in a terrorist group.

2. For the purpose of this Framework Decision, terrorist group shall mean a structured organisation established over a period of time, of more than two persons, acting in concert to commit terrorist offences referred to in paragraph (1)(a) to (1)(k).

Article 4 - Instigating, aiding, abetting and attempting

Member States shall ensure that instigating, aiding, abetting or attempting to commit a terrorist offence is punishable.

Article 5 - Penalties and sanctions

1. Member States shall ensure that terrorist offences and conducts referred to in Articles 3 and 4 are punishable by effective, proportionate and dissuasive penalties.

2. Member States shall ensure that terrorist offences referred to in Article 3 are punishable by terms of deprivation of liberty with a maximum penalty that is no less than the following:

- (a) the offence referred to in Article 3(1)(a): Twenty years
- (b) the offence referred to in Article 3(1)(l): Fifteen years
- (c) the offences referred to in Article 3(1)(c), (g), (h) and (i): Ten years
- (d) the offence referred to in Article 3(1)(m): Seven years
- (e) the offences referred to in Article 3(1) (f) and (j): Five years
- (f) the offence referred to in Article 3(1)(b): Four years
- (g) the offences referred to in Article 3(1)(d), (e), and (k) : Two years.

3. Member States shall ensure that ancillary or alternative sanctions such as community service, limitation of certain civil or political rights or publication of all or part of a sentence may be imposed for terrorist offences and conduct referred to in Articles 3 and 4.

4. Member States shall ensure that fines can also be imposed for terrorist offences and conduct referred to in Articles 3 and 4.

Article 6 - Aggravating circumstances

Without prejudice to any other aggravating circumstances defined in their national legislation, Member States shall ensure that the penalties and sanctions referred to in Article 5 may be increased if the terrorist offence:

- (a) is committed with particular ruthlessness; or
- (b) affects a large number of persons or is of a particular serious and persistent nature; or

- (c) is committed against Heads of State, Government Ministers, any other internationally protected person, elected members of parliamentary chambers, members of regional or local governments, judges, magistrates, judicial or prison civil servants and police forces.

Article 7 - Mitigating Circumstances

Member States shall ensure that the penalties and sanctions referred to in Article 5 may be reduced if the offender:

- (a) renounces terrorist activity, and
- (b) provides the administrative or judicial authorities with information helping him to:
 - (i) prevent or mitigate the effects of the offence,
 - (ii) identify or bring to justice the other offenders,
 - (iii) find evidence, or
 - (iv) prevent further terrorist offences.

Article 8 - Liability of legal persons

1. Member States shall ensure that legal persons can be held liable for terrorist offences or conduct referred to in Articles 3 and 4 committed for their benefit by any person, acting either individually or as part of an organ of the legal person, who has a leading position within the legal person, based on:

- (a) a power of representation of the legal person, or
- (b) an authority to take decisions on behalf of the legal person, or
- (c) an authority to exercise control within the legal person.

2. Apart from the cases provided for in paragraph 1, Member States shall ensure that a legal person can be held liable where the lack of supervision or control by a person referred to in paragraph 1 has made possible the commission of terrorist offences or conduct referred to in Articles 3 and 4 for the benefit of that legal person by a person under its authority.

3. Liability of a legal person under paragraphs 1 and 2 shall not exclude criminal proceedings against natural persons who commit terrorist offences or engage in the conducts referred to in Articles 3 and 4.

Article 9 – Sanctions for legal persons

1. Member States shall ensure that a legal person held liable pursuant to Article 8(1) is punishable by effective, proportionate and dissuasive sanctions, which shall include criminal or non-criminal fines and may include other sanctions such as:

- (a) exclusion from entitlement to public benefits or aid,
- (b) temporary or permanent disqualification from the practice of commercial activities,
- (c) placing under judicial supervision,
- (d) a judicial winding-up order,
- (e) temporary or permanent closure of establishment which have been used for committing the offence.

2. Member States shall ensure that a legal person held liable pursuant to Article 8(2) is punishable by effective, proportionate and dissuasive sanctions or measures.

Article 10 - Jurisdiction

1. Member States shall establish its jurisdiction with regard to terrorist offences or conduct referred to in Articles 3 and 4 where the offence or conduct has been committed:

- (a) in whole or in part within its territory; or
- (b) by one of its nationals, provided that the law of that Member State may require the conduct to be punishable also in the country where it occurred;
or
- (c) for the benefit of a legal person that has its head office in the territory of that Member State; or

(d) against its institutions or people.

2. A Member State may decide that it will not apply, or that it will apply only in specific cases or circumstances, a jurisdiction rule set out in paragraph 1(b), (c) or (d).

3. Member States shall inform the General Secretariat of the Council and the Commission accordingly, where appropriate with an indication of the specific cases or circumstances in which the decision applies.

Article 11 - Extradition and prosecution

1. A Member State which, under its law, does not extradite its own nationals shall establish its jurisdiction over terrorist offences or conduct referred to in Articles 3 and 4 when committed by its own nationals on the territory of another Member State or against another Member State's institutions or people.

2. A Member State shall, when one of its nationals is alleged to have committed, in another Member State, an terrorist offence or conduct referred to in Articles 3 and 4, and it does not extradite that person to that other Member State solely on the ground of his nationality, submit the case to its competent authorities for the purpose of prosecution if appropriate.

In order to enable prosecution to take place, the Member State in which the offence or conduct was committed shall forward to the competent authorities of the other State all the relevant files, information and exhibits in accordance with the procedures laid down in Article 6(2) of the European Convention on Extradition of 13 December 1957. The requesting Member State shall be informed of the initiation and outcome of any prosecution.

3. For the purpose of this Article, a "national" of a Member State shall be construed in accordance with any declaration made by that State under Article 6(1)(b) and (c) of the European Convention on Extradition.

Article 12 - Cooperation between Member States

1. In accordance with the applicable conventions, multilateral or bilateral agreements or arrangements, Member States shall afford each other the widest measure of mutual assistance in respect of proceedings relating to terrorist offences or conduct referred to in Articles 3 and 4.

2. Where several Member States have jurisdiction in respect of such offences, they shall consult one another with a view to coordinating their action in order to prosecute effectively. They shall make full use of judicial cooperation and other mechanisms.

Article 13 - Exchange of information

1. Each Member State shall designate operational contact points, which may be an existing operational structures or one newly established for this purpose, for the exchange of information and for other contacts between Member States for the purposes of applying this Framework Decision.

2. Each Member State shall inform the General Secretariat of the Council and the Commission of its operational contact point as referred to in paragraph 1. The General Secretariat shall notify that information to the other Member States.

3. Where a Member State has information relating to the future commission of a terrorist offence affecting another Member State, it shall provide that information to the other Member State. For that purpose operational contact points referred to in paragraph 1 may be used.

Article 14 - Protection and assistance to victims

Each Member State shall provide that investigations into or prosecution of terrorist offences over which it has jurisdiction shall not be dependent on the report or accusation made by a victim of the offence, at least in cases where Article 8(1)(a) applies.

Article 15 - Implementation and reports

Member States shall take the necessary measures to comply with this Framework Decision by 31 December 2002.

They shall communicate to the General Secretariat of the Council and to the Commission the text of any provisions they adopt and information on any other measures they take to comply with this Framework Decision.

On that basis the Commission shall, by 31 December 2003, submit a report to the European Parliament and to the Council on the operation of this Framework Decision, accompanied where necessary by legislative proposals.

The Council shall assess the extent to which the Member States have complied with this Framework Decision.

Article 16 - Entry into force

This Framework Decision shall enter into force on the third day following that of its publication in the *Official Journal of the European Communities*.

Done at Brussels,

For the Council

The President

EK 4: Avrupa Komisyonu'nun "Terörizmle Mücadele Alanında Spesifik Tedbirlerin Uygulanması" başlıklı kararı – 27 Aralık 2001

Decision taken on 27 December 2001 on measures to combat terrorism

European Parliament resolution on the Council's decision of 27 December 2001 on measures to combat terrorism

The European Parliament,

- having regard to the measures that the Council adopted by written procedure: Council Regulation (EC) No 2580/2001 of 27 December 2001 on specific restrictive measures directed against certain persons and entities with a view to combating terrorism (1); Council Decision 2001/927/EC of 27 December 2001 establishing the list provided for in Article 2(3) of Council Regulation (EC) No 2580/2001 on specific restrictive measures directed against certain persons and entities with a view to combating terrorism (2); Council Common Position of 27 December 2001 on combating terrorism (3); Council Common Position of 27 December 2001 on the application of specific measures to combat terrorism,
- having regard to Article 39(2) of the EU Treaty, which requires the Presidency of Council and the Commission to regularly inform the European Parliament of discussions concerning police and judicial cooperation in criminal matters,
- having regard to the European Charter of Fundamental Rights,

A. whereas the Council adopted the abovementioned measures as 'common positions' under Articles 15 and 34(2) A of the EU Treaty and thereby avoided consulting the European Parliament,

B. whereas the texts, notwithstanding their formal status as common positions, should, on the basis of their nature and effects, have been adopted as decisions or framework decisions for which consultation of Parliament would have been necessary, and whereas these texts are closely linked and it is not possible to understand one text without knowledge of the others, and whereas these texts are also closely related to the framework decision on terrorism, which has not yet been formally adopted,

C. whereas, in the fight against terrorism, the need for public support, secured through democratic legitimacy, is vital, and the rights of defence and of privacy should be safeguarded,

D. whereas Parliament was only consulted on Council Regulation (EC) No 2580/2001 and not on the Decision establishing the list or on the Common Positions adopted on the basis of the EU Treaty,

E. concerned about the choice of two different legal bases, under both the second and the third pillar, for the Council's common position on the implementation of specific measures to combat terrorism, since such a choice makes it unclear as to which obligations the Member States have subscribed to,

F. whereas the Council has not followed Parliament's suggestion of holding confidential, rapid consultations before drawing up the list of terrorist organisations,

G. whereas the methods employed by the Council for the transposition of interim measures emanating from the UN Security Council are not necessarily appropriate for autonomous measures of the EU intended as a basis also for longer-term policy and action,

1. Reminds the Council of the full support expressed by the Parliament in the fight against terrorism and of its demonstrated capacity to be fully involved in the legislative process aimed at strengthening the Union's ability to fight terrorism;
2. Regrets that the measures adopted by the Council on 27 December 2001 by 'written procedure' constitute a legally complex construction, which appears designed to circumvent the democratic scrutiny of the European Parliament;
3. Notes that the Council accepted Parliament's proposal for a first-pillar legal basis for the Regulation, but regrets that the Council did not consult Parliament on the list of terrorist organisations and that no provision was made for consulting Parliament on further regular updating of the list, which risks perpetuating and aggravating the lack of democratic oversight in this area;
4. Deplores the choice of a legal basis which falls under the third pillar for the definition of the list of terrorist organisations, thereby excluding all consultation and effective scrutiny both by the national parliaments and by the European Parliament, and also evading the jurisdiction of the Court of Justice;
5. Regrets that this common position, which defines the list of European and non-European terrorist organisations, can be updated at any moment by the Council without any consultation of Parliament;
6. Asks that the implementation of these four measures, in particular the common position on specific measures on combating terrorism, be subject to the interpretation of the definition provided for in the framework decision on the definition of terrorism as agreed by the Council on 6 December 2001, in particular with regard to the safeguards as described in the recitals and in the related Council statements;

7. Requests the Council to confirm that once the framework decision on terrorism enters into force and provides the framework for EU measures to combat terrorism, the ‘interim’ measures, which were adopted to implement the United Nations resolutions, will as a consequence be revised or repealed;

8. Calls on the Council, despite the fact that the EU Treaty in its present form does not oblige it to consult Parliament before adopting common positions, to undertake to accept the European Parliament’s participation, as the institution which represents all the citizens of the EU, before agreeing such common positions and any subsequent implementing measures, and, more generally, by using in future those legislative procedures which call for the involvement of Parliament in the process of adoption of third-pillar measures;

9. Instructs its President to forward this resolution to the Council, the Commission and the governments of the Member States.

EK 5: Avrupa Komisyonu'nun "Terörizmle Mücadele Alanında Spesifik Tedbirlerin Uygulanması" başlıklı kararı – 28 Ekim 2002

COUNCIL DECISION

of 28 October 2002

implementing Article 2(3) of Regulation (EC) No 2580/2001 on specific restrictive measures directed against certain persons and entities with a view to combating terrorism and repealing Decision 2002/460/EC (2002/848/EC)

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to Council Regulation (EC) No 2580/2001 of 27 December 2001 on specific restrictive measures directed against certain persons and entities with a view to combating terrorism (1), and in particular Article 2(3) thereof,

Whereas:

(1) On 28 October 2002, the Council adopted Decision 2002/848/EC implementing Article 2(3) of Council Regulation (EC) No 2580/2001 on specific restrictive measures directed against certain persons and entities with a view to combating terrorism and repealing Decision 2002/460/EC (2).

(2) It is desirable to adopt an updated list of persons, groups and entities to which the aforesaid Regulation applies,

HAS DECIDED AS FOLLOWS:

Article 1

The list provided for in Article 2(3) of Regulation (EC) No 2580/2001 shall be as follows:

1. PERSONS

1. AL-MUGHASSIL, Ahmad Ibrahim (a.k.a. ABU OMRAN; a.k.a. AL-MUGHASSIL, Ahmed Ibrahim) born 26.6.1967 in Qatif-Bab al Shamal, Saudi Arabia; citizen Saudi Arabia
2. AL-NASSER, Abdelkarim Hussein Mohamed, born in Al Ihsa, Saudi Arabia; citizen Saudi Arabia
3. AL YACOUB, Ibrahim Salih Mohammed, born 16.10.1966 in Tarut, Saudi Arabia; citizen Saudi Arabia
4. ATWA, Ali (a.k.a. BOUSLIM, Ammar Mansour; a.k.a. SALIM, Hassan Rostom), Lebanon, born 1960 in Lebanon; citizen Lebanon
5. EL-HOORIE, Ali Saed Bin Ali (a.k.a. AL-HOURI, Ali Saed Bin Ali; a.k.a. EL-HOURI, Ali Saed Bin Ali) born 10.7.1965 alt. 11.7.1965 in El Dibabiya, Saudi Arabia; citizen Saudi Arabia
6. IZZ-AL-DIN, Hasan (a.k.a. GARBAYA, AHMED; a.k.a. SA-ID; a.k.a. SALWWAN, Samir), Lebanon, born 1963 in Lebanon, citizen Lebanon
7. MOHAMMED, Khalid Shaikh (a.k.a. ALI, Salem; a.k.a. BIN KHALID, Fahd Bin Adballah; a.k.a. HENIN, Ashraf Refaat Nabith; a.k.a. WADOOD, Khalid Abdul) born 14.4.1965 alt. 1.3.1964 in Pakistan, passport No 488555
8. MUGHNIYAH, Imad Fa'iz (a.k.a. MUGHNIYAH, Imad Fayiz), Senior Intelligence Officer of HIZBALLAH, born 7.12.1962 in Tayr Dibba, Lebanon, passport No 432298 (Lebanon)
9. SISON, Jose Maria (a.k.a. Armando Liwanag, a.k.a. Joma, in charge of NPA) born 8.2.1939 in Cabugao, Philippines

2. GROUPS AND ENTITIES

1. Abu Nidal Organisation (ANO), (a.k.a. Fatah Revolutionary Council, Arab Revolutionary Brigades, Black September, and Revolutionary Organisation of Socialist Muslims)
2. Al-Aqsa Martyr's Brigade
3. Aum Shinrikyo(a.k.a. AUM, a.k.a. Aum Supreme Truth, a.k.a. Aleph)
4. Babbar Khalsa
5. Gama'a al-Islamiyya (Islamic Group), (a.k.a. Al-Gama'a al-Islamiyya, IG)

6. Hamas-Izz al-Din al-Qassem (terrorist wing of Hamas)
7. Holy Land Foundation for Relief and Development
8. International Sikh Youth Federation (ISYF)
9. Kahane Chai (Kach)
10. Kurdistan Workers' Party (PKK)
11. Lashkar e Tayyaba (LET)/Pashan-e-Ahle Hadis
12. Mujahedin-e Khalq Organisation (MEK or MKO) (minus the 'National Council of Resistance of Iran' (NCRI)) (a.k.a. The National Liberation Army of Iran (NLA, the militant wing of the MEK), the People's Mujahidin of Iran (PMOI), Muslim Iranian Student's Society)
13. New Peoples Army (NPA), Philippines, linked to Sison Jose Maria C. (a.k.a. Armando Liwanag, a.k.a. Joma, in charge of NPA)
14. Palestine Liberation Front (PLF)
15. Palestinian Islamic Jihad (PIJ)
16. Popular Front for the Liberation of Palestine (PFLP)
17. Popular Front for the Liberation of Palestine-General Command, (a.k.a PFLP-General Command, a.k.a. PFLP-GC)
18. Revolutionary Armed Forces of Colombia (FARC)
19. Revolutionary People's Liberation Army/Front/Party (DHKP/C), (a.k.a. Devrimci Sol (Revolutionary Left), Dev Sol)
20. Shining Path (SL) (Sendero Luminoso)
21. United Self-Defense Forces/Group of Colombia (AUC) (Autodefensas Unidas de Colombia).

Article 2

Decision 2002/460/EC is hereby repealed.

Article 3

This Decision shall be published in the Official Journal of the European Communities.

It shall take effect on the day of its publication.

Done at Brussels, 12 December 2002.

For the Council

The President

P. S. MØLLER